

**МІСЦЕВИЙ ПЛАН УПРАВЛІННЯ ВІДХОДАМИ
ВИШКІВСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ
ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ
ХУСТСЬКОГО РАЙОНУ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ
ДО 2035 РОКУ**

ЗМІСТ

Перелік умовних позначень, символів, скорочень	4
Перелік таблиць	5
Перелік рисунків	6
Терміни та визначення	7
ВСТУП	14
Розділ 1. ХАРАКТЕРИСТИКА ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ	16
1.1. Адміністративно-територіальний устрій територіальної громади	16
1.2. Демографічна та соціальна характеристика територіальної громади	17
1.3. Характеристика природно-географічного стану територіальної громади	19
1.4. Економічна характеристика територіальної громади	32
Розділ 2. АНАЛІЗ ПОТОЧНОГО СТАНУ УПРАВЛІННЯ ВІДХОДАМИ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ	36
2.1. Загальна характеристика управління відходами в територіальній громаді	36
2.1.1. Параметри управління відходами та наявна інфраструктура	37
2.1.2. Інституційна структура управління відходами	38
2.1.3. Фінансово-економічне забезпечення управління відходами	42
2.2. Опис поточного стану за видами відходів	45
2.2.1. Побутові відходи	45
2.2.2. Небезпечні відходи	51
2.2.2.1. Відпрацьовані нафтопродукти	52
2.2.2.2. Відходи, що містять стійкі органічні забруднювачі	55
2.2.2.3. Відходи, що містять ртуть	56
2.2.2.4. Відходи, що містять поліхлоровані дифеніли/поліхлоровані терфеніли	58
2.2.2.5. Інші небезпечні відходи	59
2.2.3. Відходи промисловості	60
2.2.3.1. Промислові відходи	60
2.2.3.2. Відходи видобувної промисловості	61
2.2.3.3. Відходи будівництва та знесення	62
2.2.4. Рослинні відходи сільського господарства та лісового господарства, харчопереробної промисловості, деревні відходи, біовідходи	63
2.2.5. Відходи упаковки	65
2.2.6. Відходи електричного та електронного обладнання	66
2.2.7. Відходи батарей і акумуляторів	67
2.2.8. Медичні відходи	68
2.2.9. Транспортні засоби, строк експлуатації яких закінчився	70
2.2.10. Осади стічних вод від комунальних очисних споруд	71
2.2.11. Відходи, що біологічно розкладаються	71
2.3. Аналіз ефективності управління відходами територіальної громади	72
Розділ 3. ПЛАНУВАННЯ УПРАВЛІННЯ ВІДХОДАМИ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ	76
3.1. Цілі та цільові показники	76
3.2. Управління потоками відходів	79
3.2.1. Управління побутовими відходами	80
3.2.2. Управління небезпечними відходами	96
3.2.3. Управління відходами промисловості	98
3.2.4. Управління рослинними відходами сільського та лісового господарства, харчопереробної промисловості, деревними відходами, біовідходами	99
3.2.5. Управління відходами упаковки	99
3.2.6. Управління відходами електричного та електронного обладнання	100

3.2.7.	Управління відходами батарей і акумуляторів	101
3.2.8.	Управління медичними відходами	102
3.2.9.	Управління транспортними засобами, строк експлуатації яких закінчився	102
3.2.10.	Управління осадами стічних вод від комунальних очисних споруд	103
3.2.11.	Управління відходами, що біологічно розкладаються	103
3.3.	Інструменти забезпечення виконання МПУВ	103
3.4.	Фінансово-економічне забезпечення управління відходами	105
3.5.	План заходів МПУВ	110
Розділ 4.	МОНІТОРИНГ ТА ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОНАННЯ МПУВ	113
Розділ 5.	ІНФОРМАЦІЯ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ	120
	ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА	125
Додаток 1.	Чисельність населення територіальної громади	127
Додаток 2.	Прогноз чисельності населення територіальної громади	128
Додаток 3.	Дані щодо управління відходами на території територіальної громади	129
Додаток 4.	Об'єкти управління відходами	130
Додаток 5.	Фінансування заходів з управління відходами	131
Додаток 6.	Надходження до бюджету територіальної громади	132
Додаток 7.	Дані щодо управління відходами на території територіальної громади за 2021–2025 рр.	133
Додаток 8.	Прогноз щодо управління відходами на території територіальної громади	134
Додаток 9.	Охоплення утворювачів побутових відходів послугами з управління побутовими відходами	135
Додаток 10.	Цілі та цільові показники МПУВ	136
Додаток 11.	Цільові показники РПУВ, прийняті для МПУВ	139
Додаток 12.	Технічне забезпечення збирання побутових відходів	141
Додаток 13.	Перелік пунктів роздільного збирання побутових відходів	142
Додаток 14.	Загальна потреба у фінансуванні заходів МПУВ	143
Додаток 15.	Плановий розподіл обсягів фінансування за джерелами фінансування	144
Додаток 16.	Планові кількісні показники виконання МПУВ	145
Додаток 17.	Завдання та заходи МПУВ	149

Перелік умовних позначень, символів, скорочень

СЕО	стратегічна екологічна оцінка
МПУВ	Місцевий план управління відходами
РПУВ	Регіональний план управління відходами
ДДП	документ державного планування
ВЕЕО	відходи електричного та електронного обладнання
ГДК	гранично допустима концентрація
ЗУ	Закон України
ІЗА	індекс забруднення атмосфери
МБО	механіко-біологічне оброблення
НПУВ	Національний план управління відходами
ОВД	оцінка впливу на довкілля
ОМС	органи місцевого самоврядування
ПВ	побутові відходи
ПЗФ	природно-заповідний фонд
ВБА	відходи батарей і акумуляторів
ПРЗ	пункт роздільного збирання побутових відходів
ПХБ	Поліхлоровані біфеніли
ПХД	поліхлоровані дифеніли
ПХТ	Поліхлоровані терфеніли
СОЗ	стійкі органічні забруднювачі
СПС	сміттєперевантажувальна станція
ССС	сміттєсортувальна станція
ТГ	територіальна громада
СТГ	селищна територіальна громада
СПП	сортувально-перевантажувальне підприємство
СП	сортувальне підприємство

Перелік таблиць

Таблиця 1.	Адміністративно-територіальна характеристика територіальної громади	17
Таблиця 2.	Кількість населення в населених пунктах Вишківської СТГ	17
Таблиця 3.	Території та об'єкти природно-заповідного фонду Вишківської СТГ	29
Таблиця 4.	Критерії рівня фінансової спроможності та показники Вишківської СТГ	43
Таблиця 5.	Проблеми та загрози, пов'язані з управлінням побутовими відходами у Вишківській СТГ	51
Таблиця 6.	SWOT-аналіз ефективності управління відходами територіальної громади	73
Таблиця 7.	Планові місця роздільного збирання побутових відходів на території Вишківської СТГ	87
Таблиця 8.	Розподіл груп заходів МПУВ за етапами реалізації та джерелами фінансування	109
Таблиця 9.	Індикатори виконання заходів МПУВ	114
Таблиця 10.	Програма лабораторного моніторингу факторів довкілля та середовища життєдіяльності	116

Перелік рисунків

Рисунок 1.	Розташування Вишківської селищної територіальної громади	16
Рисунок 2.	Розташування населених пунктів Вишківської СТГ	17
Рисунок 3.	Розташування об'єктів природно-заповідного фонду Вишківської СТГ	30
Рисунок 4.	Розташування територій, пропонованих до включення до Смарагдової мережі, у межах Вишківської СТГ	31
Рисунок 5.	Ієрархія управління відходами	39
Рисунок 6.	Планована організаційна структура управління побутовими відходами	41
Рисунок 7.	Заплановані до будівництва та існуючі об'єкти інфраструктури з оброблення відходів у Хустському кластері	48

Терміни та визначення

Стратегічна екологічна оцінка

процедура визначення, опису та оцінювання наслідків виконання документів державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, виправданих альтернатив, розроблення заходів із запобігання, зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків, яка включає визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки, складання звіту про стратегічну екологічну оцінку, проведення громадського обговорення та консультацій (за потреби - транскордонних консультацій), врахування у документі державного планування звіту про стратегічну екологічну оцінку, результатів громадського обговорення та консультацій, інформування про затвердження документа державного планування та здійснюється у порядку, визначеному Законом України «Про стратегічну екологічну оцінку».

Біовідходи

відходи, що мають властивість піддаватися анаеробному або аеробному розкладу, такі як відходи харчових продуктів або відходи харчової промисловості на всіх етапах виробництва та споживання, відходи від зелених насаджень;

Великогабаритні відходи

побутові відходи, що за розміром не можуть бути поміщені у контейнери об'ємом до 1,1 кубічного метра;

Відновлення відходів

операція, у результаті якої відходи використовуються для корисних цілей, замінюючи матеріали, які мали бути використані для виконання певної функції або які підготовлені для виконання цієї функції на підприємстві чи в іншій господарській діяльності;

Відновлення матеріалів

будь-яка операція з відновлення матеріалів, інша, ніж виробництво енергії та перетворення відходів у матеріали, що можуть бути використані як паливо або для іншого виробництва енергії, яка може включати підготовку відходів до повторного використання, рециклінг, зворотне заповнення та інші операції;

Відходи харчових продуктів

харчові продукти у значенні, наведеному в Законі України "Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів", що стали відходами;

Відходи, що не є небезпечними

відходи, які не мають властивостей, що роблять їх небезпечними;

Власник відходів

фізична особа, юридична особа, яка утворює відходи або яка відповідно до закону володіє, користується і розпоряджається відходами;

Документ державного планування

стратегії, плани, схеми, містобудівна документація, загальнодержавні програми, державні цільові програми та інші програми і програмні документи, включаючи зміни до них, які розробляються та/або підлягають затвердженню органом державної влади, органом місцевого самоврядування.

Місцевий план управління відходами

документ державного планування, що містить комплекс взаємозв'язаних завдань і заходів, узгоджених за строками та ресурсним забезпеченням з усіма заінтересованими виконавцями, спрямованих на забезпечення сталого управління відходами в населених пунктах в межах території територіальної громади з урахуванням принципів співробітництва органів місцевого самоврядування, сформованих на підставі оцінки поточного стану сфери управління відходами та вже розроблених моделей.

Видалення відходів

операція, що не є відновленням відходів, навіть якщо одним із наслідків такої операції є використання речовин або енергії.

Відходи

будь-які речовини, матеріали і предмети, яких їх власник позбувається, має намір або повинен позбутися.

Полігон

місце захоронення відходів, призначене для їх розміщення на поверхні чи під поверхнею (підземне) землі, включаючи:

- внутрішні місця для видалення відходів, на яких утворювач відходів - суб'єкт господарювання здійснює видалення власних відходів на місці утворення;
- постійні місця, на яких відходи розміщуються понад один рік.

Збирання відходів

операція, що полягає у вилученні, купівлі, накопиченні та зберіганні відходів суб'єктами господарювання у сфері управління відходами, включаючи роздільне збирання, з метою подальшого перевезення відходів на об'єкти оброблення відходів.

Захоронення відходів

розміщення відходів на поверхні чи під поверхнею (підземне) землі у спосіб, що не становить загрози здоров'ю людей та навколишньому природному середовищу і не передбачає подальше оброблення відходів.

Зберігання відходів

утримання відходів на об'єктах збирання, у тому числі до їх оброблення, протягом не більше одного року з моменту їх утворення, що є безпечним для здоров'я людей та навколишнього природного середовища відповідно до екологічних та санітарно-епідеміологічних вимог;

<u>Контейнер для зберігання побутових відходів (контейнер)</u>	металева або пластикова ємність, призначена для збирання та зберігання побутових відходів, виготовлена згідно з вимогами державних стандартів;
<u>Контейнерний майданчик</u>	спеціально обладнані майданчики для розміщення контейнерів для зберігання побутових відходів із під'їздами для спеціально обладнаних транспортних засобів;
<u>Медичні відходи</u>	відходи, що утворюються внаслідок здійснення діяльності з медичного обслуговування або ветеринарної практики, здійснення експертиз та досліджень у сфері охорони здоров'я, ветеринарної медицини, у тому числі наукових або дослідницьких робіт;
<u>Небезпечні відходи</u>	відходи, що мають одну чи більше властивостей, що роблять їх небезпечними;
<u>Об'єкт оброблення відходів</u>	установка, інженерна споруда або інший об'єкт, що використовується для здійснення операцій з відновлення або видалення відходів;
<u>Оброблення відходів</u>	операція з відновлення або видалення відходів, включаючи підготовку відходів до таких операцій;
<u>Операції з управління відходами</u>	збирання, перевезення, відновлення та видалення відходів;
<u>Органічна складова побутових відходів</u>	залишки побутових відходів (продуктів харчування, паперу, текстилю тощо), що складаються з органічних речовин, які піддаються процесам біологічного розпаду (гниття);
<u>Перевезення відходів</u>	операція, що полягає у транспортуванні відходів від місця їх утворення до об'єкта оброблення відходів, а також від одного місця/об'єкта до іншого;
<u>Побутові відходи</u>	змішані та/або роздільно зібрані відходи від домогосподарств, включаючи відходи паперу, картону, скла, пластику, деревини, текстилю, металу, упаковки, біовідходи, відходи електричного та електронного обладнання, відходи батарей та акумуляторів, небезпечні відходи у складі побутових, великогабаритні та ремонтні відходи, а також змішані та/або роздільно зібрані відходи з інших джерел, якщо ці відходи подібні за своїм складом до відходів домогосподарств. Побутові відходи не включають відходи промисловості, сільського і лісового господарства, рибальства та аквакультури, резервуарів для септиків, каналізаційних мереж та відходи їх оброблення, включаючи осад стічних вод, транспортні засоби, строк експлуатації яких закінчився, відходи будівництва та знесення, вуличний змет, медичні відходи;

Послуга з управління побутовими відходами

операції із збирання, перевезення, відновлення та видалення побутових відходів, а також діяльність, пов'язана з організацією роботи системи управління побутовими відходами, що здійснюється виконавцем послуги з управління побутовими відходами;

Рециклінг

операція з відновлення, у результаті якої відходи переробляються у продукцію, матеріали або речовини для їх використання за первинною або іншою метою. Ця операція включає перероблення органічного матеріалу, але не включає виробництва енергії чи перетворення відходів у матеріали, що можуть бути використані як паливо або як матеріали для зворотного заповнення;

Роздільне збирання відходів

збирання відходів окремо залежно від їх виду, характеристики та складу у спосіб, що сприятиме їх подальшому обробленню;

Система управління побутовими відходами

комплекс заходів із збирання, перевезення та оброблення побутових відходів, включаючи створення та забезпечення діяльності об'єктів, нагляд за ними та подальший догляд за об'єктами видалення побутових відходів, а також діяльність суб'єктів господарювання, що здійснюють окремі операції з управління побутовими відходами в межах територіальної громади або декількох територіальних громад;

Сортування відходів

операція, пов'язана з механічним розподілом відходів залежно від їх фізико-хімічних властивостей, матеріальних складових, енергетичної цінності, інших показників з метою їх підготовки до оброблення;

Суб'єкт господарювання у сфері управління відходами

юридична особа або фізична особа-підприємець, що здійснює збирання, купівлю, зберігання, перевезення, відновлення та/або видалення відходів відповідно до законодавства;

Термічне оброблення відходів

технологічний процес з термічного оброблення відходів, який відповідає правилам технічної експлуатації відповідної установи;

Управління відходами

комплекс заходів із збирання, перевезення, оброблення (відновлення, у тому числі сортування, та видалення) відходів, включаючи нагляд за такими операціями та подальший догляд за об'єктами видалення відходів;

Установка спалювання відходів

будь-яка стаціонарна або мобільна технічна одиниця та обладнання, призначене для термічного оброблення відходів, з відновленням утворюваного при горінні тепла або без нього, з метою видалення шляхом спалювання за допомогою окислення, а також інших процесів термічного

**Установка сумісного
спалювання відходів**

оброблення, таких як піроліз, газифікація, плазмовий процес, якщо речовини, що утворюються в результаті термічного оброблення, у подальшому спалюються;

будь-яка стаціонарна або мобільна технічна одиниця, призначена для виробництва енергії або виробництва матеріальних продуктів, яка використовує відходи як звичайне або додаткове паливо або в якій відходи проходять термічне оброблення з метою видалення шляхом спалювання за допомогою окислення, а також інших процесів термічного оброблення, таких як піроліз, газифікація, плазмовий процес, якщо речовини, що утворюються в результаті термічного оброблення, у подальшому спалюються;

Утворювач відходів

фізична особа, юридична особа, в результаті діяльності якої утворюються відходи, а також суб'єкти управління відходами, які здійснюють операції із сортування, змішування або інші операції, що призводять до зміни характеристик або складу відходів;

**Вплив на довкілля (далі по
тексту - вплив)**

будь-які наслідки планованої діяльності для довкілля, в тому числі наслідки для безпечності життєдіяльності людей та їхнього здоров'я, флори, фауни, біорізноманіття, ґрунту, повітря, води, клімату, ландшафту, природних територій та об'єктів, історичних пам'яток та інших матеріальних об'єктів чи для сукупності цих факторів, а також наслідки для об'єктів культурної спадщини чи соціально-економічних умов, які є результатом зміни цих факторів.

Природне середовище

сукупність природних чинників і об'єктів довкілля, що мають природне походження або розвиток.

**Середовище
життєдіяльності людини**

довкілля території населених пунктів, курортних та рекреаційних зон, водні об'єкти, призначені для господарсько-питного та рекреаційного використання, землі сільгоспугідь.

Соціальне середовище

сукупність соціально-побутових умов життєдіяльності населення, соціально-економічних відносин між людьми, групами людей, а також між ними і створюваними ними матеріальними і духовними цінностями.

Техногенне середовище

штучно створена частина довкілля, що складається з технічних і природних елементів.

Біологічне різноманіття

різноманітність живих організмів з усіх джерел, включаючи, серед іншого, наземні, морські та інші водні екосистеми і екологічні комплекси, частиною яких вони є; це поняття включає в себе різноманітність у рамках виду, між видами і різноманіття екосистем.

Біологічні ресурси

включають генетичні ресурси, організми або їх частини, популяції або будь-які інші біотичні компоненти екосистем, які мають фактичну або потенційну користь або цінність для людства.

Екосистема

динамічний комплекс угруповань рослин, тварин і мікроорганізмів, а також їх неживого навколишнього середовища, взаємодіючих як єдине функціональне ціле.

Стале користування

означає використання компонентів біологічного різноманіття таким чином і такими темпами, які не приводять у довгостроковій перспективі до вичерпання біологічного різноманіття, тим самим зберігаючи її властивість задовольнити потреби теперішнього і майбутнього поколінь і відповідати її сподіванням.

Індикатор стану довкілля

показник, властивість, явище або об'єкт, що свідчить про зміни у довкіллі або в окремому факторі довкілля та використовується для оцінки величини впливу планованої діяльності на довкілля.

Територія Смарагдової мережі

спеціальна територія для збереження біорізноманіття, організована (визначена) відповідно до Конвенції про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі (Бернської Конвенції). Такі території значно сприяють збереженню видів рослин і тварин, включених до додатків Конвенції та до її Резолюції №6 (1998), а також природних оселищ (біотопів) з додатку 1 Резолюції №4 (1996) до Бернської конвенції, містять видатні зразки певних природних оселищ (біотопів) або їх комплексів, є важливим місцем для одного або декількох мігруючих видів.

Водний об'єкт

природний або створений штучно елемент довкілля, в якому зосереджуються води (річка, озеро, море, водосховище, ставок, канал, водоносний горизонт).

Поверхневі стічні води

стічні води, що утворюються внаслідок випадіння атмосферних опадів (дощу і танення снігу чи льоду), а також поливання/зрошення зелених насаджень, поливання або миття удосконалених покриттів тротуарів, проїжджої частини автодоріг і вулиць на сельбищних територіях населених пунктів та майданчиків об'єктів господарювання.

Стічні води

води, що утворилася в процесі господарсько-побутової і виробничої діяльності (крім шахтних, кар'єрних і дренажних вод), а також відведені з забудованої території, на якій вони утворилися внаслідок випадіння атмосферних опадів.

Прямий вплив

вплив (зміна, поява або зникнення), що відбувається внаслідок прямого фізичного (механічного, хімічного або біологічного) контакту між джерелом та об'єктом впливу.

<u>Опосередкований вплив</u>	вплив, що чинить джерело впливу на об'єкт через серію проміжних, іноді не до кінця відомих ланок (об'єктів або процесів).
<u>Незворотний вплив</u>	такий вплив, при якому зміни об'єкту або процесу довкілля, що відбулися внаслідок впливу, не зможуть протікати у зворотному напрямку, а об'єкт чи процес, що було змінено, не зможе повернутися до вихідного стану (стану, який існував до початку впливу)
<u>Короткостроковий вплив</u>	вплив, наслідки якого тривають і встигають згаснути за період часу не більше року. Середньостроковий вплив: від одного до трьох років.
<u>Довгостроковий вплив</u>	від трьох років. Якщо наслідки триватимуть понад 10 років, такий вплив є дуже тривалим.
<u>Кумулятивний вплив</u>	сукупний вплив на довкілля, що виникає від сукупності або комбінації впливів даної планованої діяльності у поєднанні з впливами іншої наявної на даний час планованої діяльності та об'єктів, що здійснювалися (експлуатувалися) в минулому або очікуються у передбачуваному майбутньому (щодо яких отримано рішення про провадження).
<u>Тимчасовий вплив</u>	вплив, який проявляється протягом обмеженого проміжку часу і через деякий час може знову виникати (повертатися) з певною закономірною або випадковою повторюваністю.

Інші терміни вживаються у значеннях, наведених у Законах України: "Про управління відходами", "Про охорону навколишнього природного середовища", "Про місцеве самоврядування в Україні", "Про житлово-комунальні послуги", "Про благоустрій населених пунктів", "Про місцеві державні адміністрації", "Про засади державної регіональної політики", "Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України" та інших актах законодавства.

ВСТУП

Місцевий план управління відходами - документ державного планування, що містить комплекс взаємозв'язаних завдань і заходів, узгоджених за строками та ресурсним забезпеченням з усіма заінтересованими виконавцями, спрямованих на забезпечення сталого управління відходами в населених пунктах в межах території територіальної громади з урахуванням принципів співробітництва органів місцевого самоврядування, сформованих на підставі оцінки поточного стану сфери управління відходами та вже розроблених моделей.

Мета розроблення МПУВ: оцінити поточний стан сфери управління відходами Вишківської селищної територіальної громади та визначити завдання, заходи за строками та ресурсним забезпеченням, спрямовані на забезпечення сталого управління відходами в населених пунктах громади.

Розроблення документа державного планування «Місцевий план управління відходами Вишківської селищної територіальної громади Хустського району Закарпатської області до 2035 року» здійснюється на виконання п.1 ч.2 ст.26 Закону України «Про управління відходами».

Розроблення, зміст, погодження та затвердження МПУВ здійснюється відповідно до положень «Порядку розроблення, погодження та затвердження місцевих планів управління відходами», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 05.09.2023 р. №947.

В МПУВ враховано положення та заходи, наявні в нормативно-правових документах та документах державного планування національного, регіонального та місцевого рівнів, зокрема:

- Національна стратегія управління відходами в Україні до 2030 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 08.11.2017 р. №820-р;
- Національний план управління відходами до 2033 року, затверджений розпорядженням КМУ від 27.12.2024 р. №1353-р;
- Регіональний план управління відходами Закарпатської області до 2034 року, затверджений розпорядженням голови обласної державної адміністрації - начальника обласної військової адміністрації від 23 червня 2025 №424.

Цільові показники, встановлені Регіональним планом управління відходами Закарпатської області до 2034 року, є обов'язковими для перенесення до місцевих планів управління відходами і можуть бути скориговані лише на підставі обґрунтування, наведеного в місцевому плані управління відходами.

Місцевий план управління відходами Вишківської селищної територіальної громади Хустського району Закарпатської області розробляється на основі даних, отриманих у результаті статистичних спостережень, адміністративних даних центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, а також даних обліку та звітності, наданих підприємствами, установами, організаціями за наступними методами:

1) Аналіз поточного стану (базовий аналіз). Основою для всього планування є збір і систематизація наявних даних: форма 1-ПВ (облік зібраних і вивезених побутових відходів), дані виконавця послуги КП «Вишково», дані органів місцевого самоврядування Вишківської СТГ, а також дані Єдиної екологічної платформи «ЕкоСистема».

2) SWOT-аналіз - проведений робочою групою для систематизації сильних і слабких сторін системи управління відходами, а також зовнішніх можливостей і загроз. Результати SWOT є одним із вихідних аргументів при формулюванні цілей і завдань МПУВ.

Цільові показники МПУВ формуються не самостійно, а через обов'язкове перенесення та локалізацію показників РПУВ Закарпатської області до 2034 року. Локалізація виконується відповідно до методики РПУВ, тобто регіональні показники перераховані на масштаб громади з урахуванням частки населення, що належить Вишківській СТГ у Хустському кластері.

Вишківська СТГ входить до Хустського кластеру управління відходами (субкластер Хустський, до складу якого також належать Горинчівська, Хустська та Драгівська територіальні громади). Всі рішення щодо інфраструктури прив'язані до кластерного підходу, передбаченого РПУВ: на території громади планується розміщення пункту роздільного збирання (ПРЗ), а обслуговування здійснюватиметься сортувально-перевантажувальним підприємством у м. Хуст (відстань від центру громади - 23,5 км) з подальшим перевезенням на об'єкт механіко-біологічного оброблення та регіональний полігон в Іршавській ТГ (с. Дубрівка).

Паралельно враховуються НПУВ до 2033 року та Директива ЄС 2008/98/ЄС, які задають загальнодержавні та євроінтеграційні орієнтири (наприклад, зменшення захоронення до 30% до 2030 р., охоплення послугами 85% до 2033 р.).

Застосовано метод планування з прив'язкою до нормативних горизонтів:

- Визначені контрольні роки: 2026 (базовий факт), 2030 і 2035.
- Для кожного показника фіксується його «рівень» - чи він визначений МПУВ самостійно, взятий з РПУВ, чи встановлений законодавчо.
- Показники охоплення послугами, рівня рециклінгу, зменшення захоронення - перенесені з РПУВ та скориговані з обґрунтуванням.

Для формування плану заходів застосований програмно-цільовий метод: кожна ціль декомпозована на завдання, кожне завдання - на конкретні заходи з визначенням строків, обсягів фінансування, джерел та відповідальних. Загальна характерна риса підходу - сильна залежність від РПУВ при слабкій власній базі первинних даних. Документ прямо визнає низьку якість вихідних даних і передбачає уточнення цільових показників під час першого перегляду МПУВ.

Проект МПУВ підлягає стратегічній екологічній оцінці та після затвердження оприлюднюється шляхом розміщення на офіційному веб-сайті органу, що їх затверджує.

Орган місцевого самоврядування на основі показників оцінки досягнення цілей та здійснення заходів один раз на два роки здійснює оцінку ефективності реалізації місцевого плану управління відходами та оприлюднює її результати на своєму офіційному веб-сайті.

Розділ 1. ХАРАКТЕРИСТИКА ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

1.1. Адміністративно-територіальний устрій територіальної громади

Вишківська селищна територіальна громада (далі - Вишківська СТГ) утворена 12 червня 2020 року шляхом добровільного об'єднання Вишківської селищної ради (до складу якої входили смт Вишково та села Яблунівка, Ракош, Шаян, Модьорош) і Велятинської сільської ради з центром у с. Велятино. Громаду утворено на підставі Розпорядження Кабінету Міністрів України від 12 червня 2020 року № 712-р «Про визначення адміністративних центрів та затвердження територій територіальних громад Закарпатської області». Перші місцеві вибори депутатів та голови громади відбулися 25 жовтня 2020 року в рамках адміністративно-територіальної реформи.

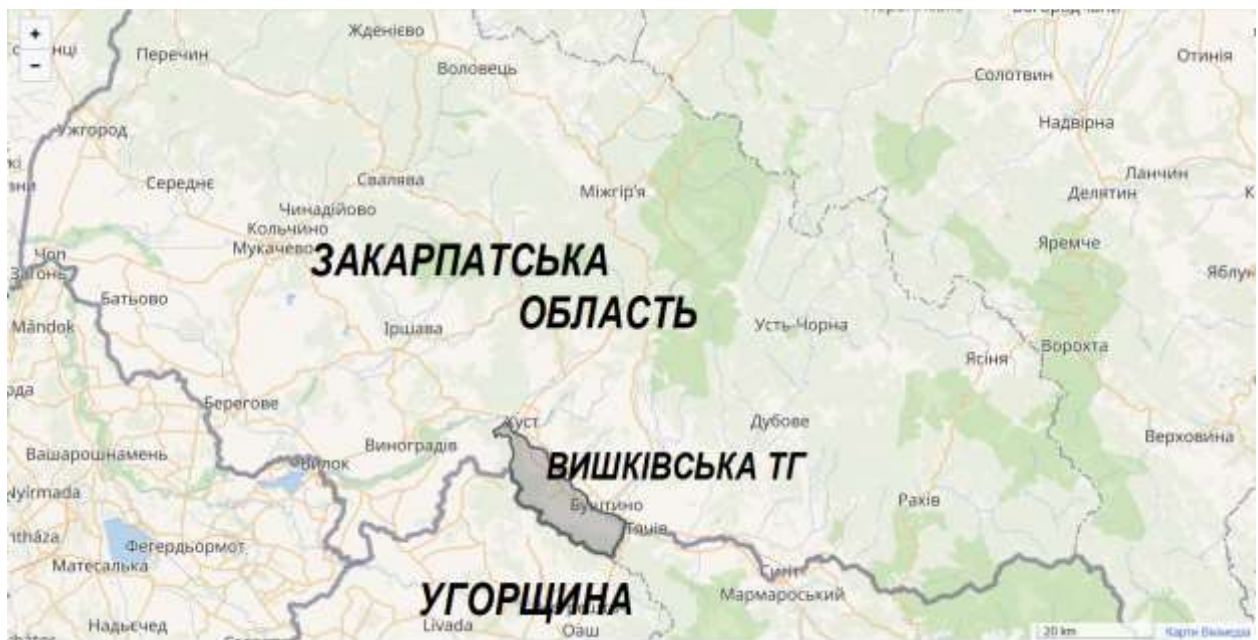

Рис. 1. Розташування Вишківської селищної територіальної громади

Територіальна громада займає площу 179,9 км², вона є компактною із відносно зручним транспортним сполученням між населеними пунктами, що здійснюється переважно по дорогах із твердим покриттям. Планувальною віссю громади виступає автомобільна дорога територіального значення Т-07-37 Хуст - Шаян - Вишково - Буштино, яка з'єднує всі основні населені пункти громади та примикає до автомобільної дороги міжнародного значення Н-09 (Мукачево - Рахів - Львів). Відстань від адміністративного центру громади до районного центру м. Хуст становить близько 15 км, до обласного центру м. Ужгород - близько 139 км. Найбільша відстань від периферійного населеного пункту громади до адміністративного центру не перевищує орієнтовно 12-15 км. Південна межа громади збігається з державним кордоном України з Румунією, що визначає її прикордонний статус; у межах громади реалізується проєкт облаштування нового міжнародного пункту пропуску «Яблунівка - Ремети» з під'їзною дорогою від Т-07-37 та сервісною зоною.

Табл.1. Адміністративно-територіальна характеристика територіальної громади

Область	Закарпатська
Район	Хустський
Назва ТГ	Вишківська
Тип ТГ	Селищна
КАТОТТГ	UA21120030000076462
Кількість населених пунктів, що входять до складу ТГ	6

Адміністративний центр територіальної громади: смт Вишково.

У складі громади: 1 селище міського типу та 5 сільських населених пунктів.

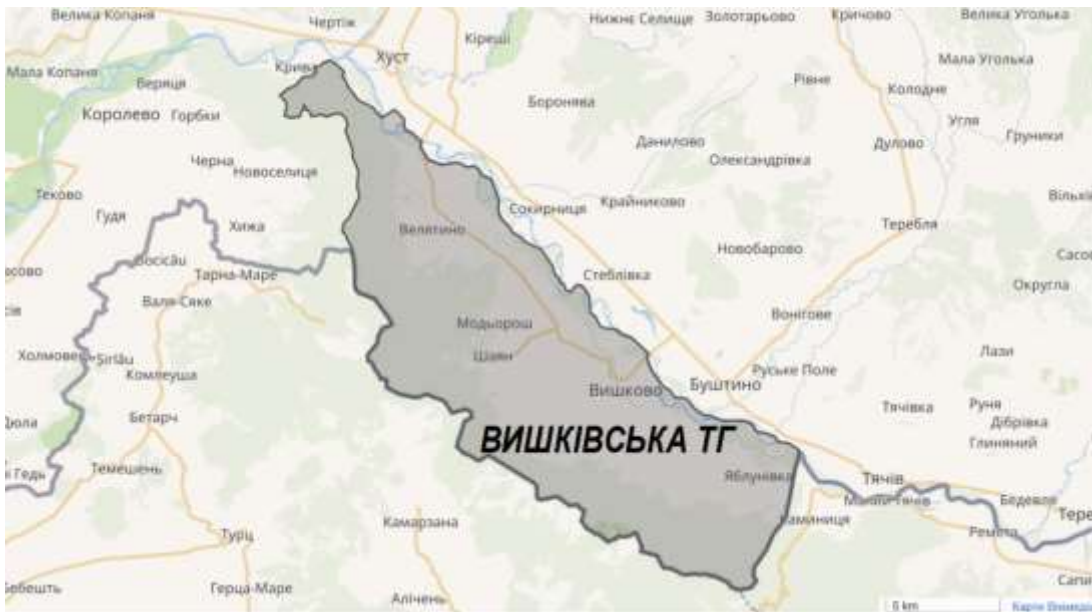

Рис. 2. Розташування населених пунктів Вишківської СТГ

1.2. Демографічна та соціальна характеристика територіальної громади

Чисельність наявного населення громади станом на 01.01.2026 становить 15 991 особа.

Кількість населення в населених пунктах Вишківської СТГ наведено в табл. 2:

Табл. 2. Кількість населення в населених пунктах Вишківської СТГ *

Назва населеного пункту	Усього, осіб
Всього, у тому числі:	15 991
смт Вишково	8 045
с. Велятино	4 475
с. Яблунівка	1 362
с. Ракош	1 107
с. Шаян	534
с. Модьорош	374

*за даними ОМС Вишківської СТГ

Послугами з управління побутовими відходами на договірній основі охоплено 1 300 домогосподарств громади, що відповідає 3 900 особам, або близько 24,4% наявного населення. Найвищий рівень охоплення зафіксовано в адміністративному центрі - смт Вишково (893 договори), найнижчий - у сільських населених пунктах громади. Договорами на послуги також охоплено 86 організацій, установ та інших суб'єктів господарювання.

Демографічна ситуація у громаді характеризується поступовим зменшенням населення, що є типовим для більшості громад Хустського району та Закарпатської області загалом. Фактична динаміка чисельності населення громади за 2020-2025 роки, наведена у Додатку 1, характеризується скороченням із 17 870 до 15 991 особи (на 10,5%). При цьому скорочення відбувалося як у селищній (з 8 350 до 8 045 осіб, на 3,7%), так і - значно інтенсивніше - у сільській частині громади (з 9 500 до 7 946 осіб, на 16,4%). Розрив між зареєстрованою та фактичною чисельністю мешканців свідчить про значну трудову міграцію, яка охоплює як маятникову міграцію до м. Хуст, так і зовнішню трудову міграцію - переважно до держав ЄС, насамперед до сусідньої Румунії та Угорщини. Додатковим чинником змін чисельності населення є наслідки повномасштабного вторгнення російської федерації з лютого 2022 року.

У Вишківській СТГ відсутні актуальні офіційні статистичні дані щодо динаміки чисельності населення за останні роки. Відповідно до статті 1 Закону України «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни», на період дії воєнного стану та протягом трьох місяців після його припинення або скасування органами державної статистики призупинено оприлюднення більшості статистичної інформації, у тому числі даних щодо чисельності населення.

Прогнозування чисельності населення на період реалізації МПУВ виконано на основі прогнозних показників Регіонального плану управління відходами Закарпатської області до 2034 року. Прогнозна чисельність населення прийнята за прогнозом РПУВ і становить 17 218 осіб у 2030 році та 17 063 особи у 2035 році. Прогноз РПУВ побудований на рівні Хустського кластеру та враховує притік внутрішньо переміщених осіб і часткове повернення трудових мігрантів у післявоєнний період, тому передбачає зростання відносно базового 2026 року, попри фактичне скорочення населення протягом 2020-2025 років. Додатковим чинником, що обґрунтовує прогнозоване зростання, є розвиток курортно-рекреаційної функції громади та перспектива відкриття міжнародного пункту пропуску, які здатні генерувати нові робочі місця. Оскільки цільові показники РПУВ є обов'язковими для перенесення до МПУВ, прогноз РПУВ прийнято як розрахункову базу без коригування. Фактична чисельність населення у плановому періоді може змінюватися як у бік збільшення, так і у бік зменшення; уточнення прогнозу здійснюватиметься під час чергового перегляду МПУВ.

Окремим чинником, що суттєво впливає на обсяги утворення побутових відходів у громаді, є сезонне рекреаційне навантаження. Наявність двох бальнеологічних центрів - Шаяна та Велятина - зумовлює значний притік відпочивальників у літній та зимовий сезони, унаслідок чого фактична кількість осіб, що перебуває на території громади, у пікові періоди суттєво перевищує чисельність постійного населення. Цей чинник враховується при плануванні потужності системи збирання та перевезення побутових відходів.

Ретроспективні дані щодо чисельності населення Вишківської СТГ за 2020-2025 роки наведені у Додатку 1, прогнозна чисельність на період реалізації МПУВ - у Додатку 2.

Фактичні дані щодо показників середнього наявного доходу населення в територіальній громаді не визначаються. Офіційні прогнози за цими показниками також відсутні. Для подальшого аналізу використовуються осереднені значення по Закарпатській області.

1.3. Характеристика природно-географічного стану територіальної громади

Вишківська селищна територіальна громада розташована у південно-східній частині Хустського району Закарпатської області. Територія громади лежить на лівому березі р. Тиса, у південно-східній частині Закарпатської низовини (Солотвинська западина Верхньотисинської рівнини) та частково в передгір'ї Вигорлат-Гутинського вулканічного пасма. Географічна локалізація громади характеризується стратегічним прикордонним положенням: південна межа громади збігається з державним кордоном між Україною та Румунією. Адміністративний центр - смт Вишково - є основним планувальним, культурним та соціально-економічним центром громади.

Селище міського типу Вишково має глибоке історичне коріння, що сягає 1271 року, і розташоване в долині річки Тиса безпосередньо біля державного кордону з Румунією, на висоті близько 180 м над рівнем моря. Відстань до районного центру м. Хуст становить близько 15 км автошляхами, до обласного центру м. Ужгород - близько 139 км. Громада має вигідне транспортно-логістичне положення: через її територію проходить автомобільна дорога територіального значення Т-07-37 Хуст - Шаян - Вишково - Буштино, яка примикає до автомобільної дороги міжнародного значення Н-09 (Мукачево - Рахів - Львів). У безпосередній близькості від громади проходить залізнична магістраль Батьово - Королево - Хуст - Тересва - Рахів.

Територія Вишківської громади межує з:

- заходу - з Королівською селищною територіальною громадою Берегівського району;
- північного заходу та півночі - з Хустською міською територіальною громадою Хустського району;
- півночі та північного сходу - з Буштинською селищною та Тячівською міською територіальними громадами Тячівського напрямку;
- сходу та півдня - з державним кордоном України та Румунією (повіт Марамуреш).

Загальна площа Вишківської селищної територіальної громади становить 179,9 км² (близько 17 990 га), що робить її однією з вагомих за площею адміністративних одиниць Хустського району. Земельний фонд громади формується переважно за рахунок:

- сільськогосподарських земель (рілля, сіножаті, пасовища, багаторічні насадження - сади та виноградники), розташованих переважно на алювіальних терасах долини Тиси та пологих схилах передгір'я;
- земель лісгосподарського призначення, що сконцентровані у північній та північно-східній, передгірській частині громади та представлені переважно широколистяними (буковими, дубово-грабовими) лісами;

- забудованих земель - у тому числі земель житлової та громадської забудови, земель рекреаційного та оздоровчого призначення (курортні комплекси Шаяна та Велятина), земель промисловості, транспорту, зв'язку та інженерної інфраструктури;
- земель водного фонду - представлених руслом р. Тиса, її притоками, озером Шаян та малими водоймами;
- земель природно-заповідного фонду - об'єктів місцевого значення в урочищах «Варгедь», «Нодьтейчевивдь», «Поточок» та пралісової пам'ятки природи Вишківського лісництва.

Рельєф. Ґрунти

Територія громади розміщена у межах Солотвинської западини - структурної частини Тячівської улоговини у складі Верхньотисинської рівнини - та прилеглих передгірських схилів Вигорлат-Гутинського вулканічного хребта і відрогів Тупого хребта Українських Карпат. Ключовою орографічною «віссю» на прикордонні виступає хребет Оаш у Східних Карпатах, який є частиною Вигорлат-Гутинської дуги з найвищою вершиною П'ятра-Васкулуй (917 м). Ця географічна позиція зумовлює різноманіття рельєфних форм: від широких алювіальних заплав Тиси до залісненого передгір'я та відокремлених вулканічних масивів.

Центральна та південна частини громади, де розташовані Вишково і Ракош, знаходяться в межах широкої заплавної рівнини Тиси. Тут переважає плаский і слабохвилястий рельєф, сформований потужними алювіальними відкладами. Абсолютні висоти коливаються в межах 150-200 м н.р.м. Найбільш виразним орографічним елементом є гора Вар-Гедь (Замкова гора), що височіє на південний схід від смт Вишково. Ця гора висотою понад 500 м над рівнем моря має куполоподібну форму, типову для згаслих вулканів. Заплава Тиси в цьому районі має ширину до 3-5 км і характеризується мозаїкою прируслових валів, стариць та заплавних знижень. Рельєф є результатом тривалого алювіального накопичення та постійної переробки річищем.

Північна та північно-західна частини громади, де розміщені Велятино та Яблунівка, характеризуються поступовим переходом від рівнинного рельєфу до передгірського. Тут у рельєфі з'являються виразні горби та гряди вулканічного походження з відносними перевищеннями до 200-300 м. Особливим геоморфологічним об'єктом є масив Великий Шаян (477 м), що замикає мальовничу Шаянську долину із заходу та разом із горами Середній Шаян (325 м) і Малий Шаян формує природний амфітеатр, у котловині якого розташований курорт Шаян. Ця котловинна форма рельєфу є результатом ерозійного розчленування вулканічних порід Вигорлат-Гутинського хребта і виконує важливу роль природного мікрокліматичного бар'єра, захищаючи котловину від вітрів та сприяючи формуванню унікального місцевого клімату.

Геологічно територія тяжіє до вулканічних структур Карпат: для Вигорлат-Гутинського хребта характерні вулканічні породи (переважно андезити, базальти та туфи), а також наявність корисних копалин і мінеральних вод, що має ключове значення для бальнеології Шаяну та Велятина. У межах Вишківського рудного поля простежуються глибинні розломи, по яких відбувається розвантаження вуглекислих мінеральних вод.

Таким чином, рельєф Вишківської громади поєднує три морфологічні яруси: заплавно-терасовий рівнинний, передгірський горбистий та середньогірний, що в сукупності формує виняткову ландшафтну різноманітність порівняно з іншими рівнинними та передгірськими громадами Хустського району. Ця особливість має пряме значення для планування системи управління відходами: розміщення об'єктів поводження з відходами обмежується зонами затоплення заплави Тиси, крутосхилими та зсувонебезпечними ділянками передгір'я, а також зонами санітарної охорони родовищ мінеральних і термальних вод.

Ґрунтовий покрив Вишківської громади є прямим відображенням її геоморфологічного різноманіття: від алювіальних і лучних ґрунтів заплавної рівнини Тиси до бурих лісових ґрунтів передгірських схилів. Їх формування відбувається під впливом материнських порід вулканічного походження та вологого клімату. Вертикальна диференціація ґрунтів на порівняно невеликій площі є характерною рисою перехідних зон між Карпатською гірською системою і Верхньотисинською улоговиною.

Алювіальні дернові та лучні ґрунти домінують у заплаві Тиси в межах Вишкова, Ракоша та Модьороша. Вони утворилися на піщано-галькових і суглинистих алювіальних відкладах різного ступеня зрілості - від наймолодших, безпосередньо пов'язаних із сучасним руслом, до добре сформованих заплавних ґрунтів з темним гумусовим горизонтом і вмістом гумусу 3,5-6%. Ці ґрунти є найродючішими в громаді й формують основу її аграрного потенціалу. Водночас їх висока водопроникність і неглибоке залягання ґрунтових вод визначають підвищену вразливість до забруднення, що є критичним обмеженням при розміщенні об'єктів поводження з відходами.

Буроземи та буроземно-підзолисті ґрунти є характерними для передгірської та гірської зон у межах Велятина, Яблунівки та Шаянської долини. Вони сформувались на продуктах вивітрювання вулканічних андезитів і туфів Вигорлат-Гутинського хребта в умовах теплого вологого клімату та листяного лісового покриву. Характерне буро-жовте забарвлення профілю зумовлене накопиченням вільних оксидів заліза та алюмінію. Ці ґрунти є менш придатними для орного землеробства, тому використовуються переважно під садами та лісами.

На пологих схилах та терасах перехідної зони між заплавою і передгір'ям розвинуті дерново-підзолисті та сірі лісові ґрунти, що відзначаються середньою родючістю й активно використовуються під садами, городами та пасовищами.

Завдяки специфічному складу вулканічних материнських порід ґрунти громади збагачені мікроелементами, що позитивно впливає на якість місцевої сільськогосподарської продукції, особливо яблук та винограду.

Клімат і тенденції зміни клімату

Клімат Вишківської СТГ - помірно-континентальний з рисами передгірського типу, що формується під впливом атлантичних повітряних мас, захисної ролі Карпатських гір та особливостей долини Тиси. Територія громади розташована на висоті 180-350 м н.р.м. у зоні переходу від Верхньотисинської улоговини до передгірного поясу, що обумовлює значно м'якший і теплий клімат порівняно з гірськими громадами Закарпаття. Територія громади захищена з півночі та північного сходу головним пасмом Українських Карпат, які виконують

роль потужного орографічного бар'єру для холодних арктичних повітряних мас. Водночас відкритість улоговини з південного заходу дозволяє вільно проникати теплим та вологим повітряним масам з боку Середньодунайської низовини, що створює ефект «теплого острова». Тому клімат громади є одним із найсприятливіших в Україні для сільськогосподарської діяльності та туризму. Характерними рисами є тривалий вегетаційний сезон, відносно м'яка зима, тепле і вологе літо та підвищений ризик паводків на Тисі та її притоках.

Фундаментальною особливістю місцевого клімату є його мікрокліматична неоднорідність, зумовлена специфічним рельєфом - поєднанням заплави річки Тиса та оточуючих її вулканічних останців (гори Великий, Середній та Малий Шаян). Це створює умови для формування так званого «клімату гірських котловин», де процеси радіаційного охолодження та нагрівання протікають інтенсивніше, ніж на відкритих рівнинах.

Температурний режим

Середньорічна температура повітря на території Вишківської СТГ становить +9...+10 °С, що відповідає передгірській зоні Закарпаття. Це один із найвищих показників для рівнинної та передгірської частини України, що пояснюється захищеним положенням долини Тиси та переважанням теплих атлантичних повітряних мас.

Літній період (червень-серпень) теплий і досить вологий. Середня температура липня становить +19...+21 °С. Денні максимуми в окремі спекотні дні можуть досягати +33...+36 °С, що пов'язано з адвекцією теплих континентальних повітряних мас та феновим прогріванням з боку Карпат. У Шаяні літня спека дещо пом'якшується завдяки інтенсивному випаровуванню вологи з лісових масивів та близькості річки Тиса, що створює комфортні умови для рекреації. Вегетаційний сезон тривалий - 175-190 днів, сума активних температур вище +10 °С становить 2 700-3 200 °С, що дозволяє вирощувати теплолюбні культури.

Зимовий період (грудень-лютий) м'який порівняно з рештою України. Середня температура січня становить -2...-4 °С у долинних частинах. Зима характеризується частими відлигами, коли температура піднімається вище 0 °С і навіть до +5...+8 °С. Морозний період нетривалий - 40-60 днів. Абсолютні мінімуми температури можуть досягати -20...-25 °С під час вторгнень арктичних повітряних мас, однак такі події є рідкісними і короткочасними. У замкнених улоговинах та низьких ділянках заплави Тиси через температурні інверсії морози посилюються і можуть бути на 3-6 °С суворішими, ніж на відкритих місцях.

Перехідні сезони мають виражений характер. Весна настає рано - в другій половині березня температура стабільно переходить через 0 °С, а в першій декаді квітня - через +5 °С. Характерними є повернення холодів та заморозки, що можуть спостерігатися до кінця квітня - початку травня. Осінь тривала і тепла: вересень нагадує літо, жовтень - рання осінь з температурами +8...+13 °С удень. Тривале та сонячне «бабине літо» є характерною рисою осені в долині Тиси. Перший стійкий перехід через 0 °С відбувається, як правило, в другій половині листопада.

Режим опадів

Вишківська СТГ розташована в зоні достатнього та підвищеного зволоження, що є характерним для передгірського поясу Закарпаття. Річна кількість опадів становить 700-900

мм у рівнинній частині долини Тиси та 900-1 100 мм на схилах передгір'їв і підвищених ділянках громади. Цей показник є вищим за середній по Україні (близько 600 мм), але суттєво нижчим, ніж у гірських районах Закарпаття.

Сезонний розподіл опадів характеризується літнім максимумом: понад 60% річних опадів випадає в теплий період (квітень-жовтень). Максимум припадає на червень-липень, коли активізується конвективна діяльність та орографічні опади при підйомі вологих мас по схилах Карпат. Зимовий мінімум спостерігається у лютому-березні.

Характер опадів різноманітний. Влітку переважають зливові дощі з грозами, нерідко інтенсивні (20-50 мм за добу), що спричиняють швидке підняття рівнів води в Тисі та її притоках. Восени домінують обложні дощі. Зимові опади мають змішаний характер: на рівнинних ділянках часто випадають у вигляді мокрого снігу або дощу, стабільний сніговий покрив встановлюється переважно в грудні-січні і є менш потужним та стійким, ніж у горах.

Сніговий покрив утримується в середньому 50-80 днів на рік. Середня товщина снігового покриву становить 10-25 см у відкритій місцевості, рідко перевищуючи 30-40 см. Часті відлиги порушують стійкість снігового покриву, і нерідко протягом зими він повністю сходить декілька разів.

Вологість повітря

Відносна вологість повітря залишається досить високою протягом усього року. Середньорічний показник становить 75-80%, що обумовлено значною кількістю опадів, розвиненою мережею річок (Тиса і притоки), наявністю заплавних угідь та лісового покриву на прилеглих схилах.

Влітку відносна вологість становить 68-75%, знижуючись удень у спекотну погоду до 55-65%. У нічні та ранкові години навіть у спекотний сезон вологість є досить високою (80-85%), що пов'язано з охолодженням повітря над заплавою та водною поверхнею Тиси. У Шаяні вологість повітря на 3-5% вища, ніж у відкритій долині Тиси, через застій повітряних мас між горами. Взимку та в перехідні сезони вологість сягає максимальних значень 82-88%.

Висока вологість повітря в поєднанні з теплим літом створює умови для швидкого перебігу процесів гниття органічної складової побутових відходів, що зумовлює підвищені санітарні вимоги до періодичності вивезення відходів у теплий період року.

Вітровий режим

Вітровий режим території Вишківської СТГ визначається її захищеністю від загальних атмосферних потоків. Гірські пасма навколо населених пунктів суттєво знижують швидкість вітру, створюючи зони затишшя. Переважаючі напрямки вітру пов'язані з орографічним каналізуванням повітряних мас долиною Тиси та загальною атмосферою циркуляцією.

Протягом року домінують вітри північно-західного та південно-східного напрямків, що зумовлено орієнтацією долини Тиси. Атлантичні циклони переважно приходять із заходу та південного заходу, приносячи вологу та опади. У холодний період збільшується повторюваність північно-східних вітрів, пов'язаних із континентальними антициклонами.

Швидкість вітру в долині Тиси є помірною. Середня швидкість у відкритих місцях становить 2-4 м/с, на підвищених ділянках та відкритих схилах - 4-6 м/с. Під час проходження активних атмосферних фронтів пориви вітру можуть досягати 15-20 м/с, а у виняткових випадках - до 25 м/с.

Місцеві вітри помітно впливають на мікроклімат. У долині Тиси та в Хустських воротах (звуженні долини нижче м. Хуст) вітри значно посилюються внаслідок ефекту сопла. Фенові вітри спостерігаються переважно восени та взимку при перевалюванні повітряних мас через гребені Карпат: вони спричиняють раптове підвищення температури на 6-10 °C та різке зниження відносної вологості до 30-40%, що може інтенсифікувати танення снігу на прилеглих схилах і в горах та провокувати підняття рівнів річок. Гірсько-долинна циркуляція (бризи) помітна в теплий сезон: удень прохолодне повітря стікає з гірських схилів у долину, вночі відбувається зворотний рух.

Курорт Шаян є однією з найменш вітряних точок України. Завдяки тому, що селище оточене горами Великий, Середній та Малий Шаян з трьох боків, тут панує майже постійний штиль. Це має велике значення для бальнеології, оскільки відсутність вітру запобігає переохолодженню організму під час прогулянок та сприяє стабільності мікроклімату. Східний напрямок є єдиним відкритим «коридором», через який відбувається мінімальна аерація селища. Водночас слабка провітрюваність Шаянської котловини є чинником, що обмежує розміщення в її межах будь-яких об'єктів, здатних генерувати запахи, у тому числі майданчиків тимчасового зберігання побутових відходів.

Сонячна активність і хмарність

Тривалість сонячного сяяння становить 1 850-2 000 годин на рік, що є дещо вищим показником, ніж у гірських районах Закарпаття, завдяки нижчій хмарності в долині порівняно з полонинами та гірськими схилами. Сумарна річна сонячна радіація сягає 4 000-4 100 МДж/м², що є одним із найвищих показників в Україні. Максимум сонячного сяяння припадає на червень-серпень, мінімум - на грудень-січень.

Хмарність протягом року значна, що зумовлено активною циклонічною діяльністю та частим приходом вологих атлантичних мас. Середня хмарність становить 6-7 балів. Найбільша хмарність характерна для зими та ранньої весни (7-8 балів), найменша - для серпня та вересня (5-6 балів). У ясну суху погоду влітку та на початку осені Вишківська СТГ отримує найбільшу кількість сонячних годин.

Особливі кліматичні явища

Територія громади характеризується низкою специфічних кліматичних явищ, частина з яких є несприятливими і потенційно небезпечними для господарства та населення.

Паводки є головним природним небезпечним явищем для Вишківської СТГ. Річка Тиса та її притоки характеризуються складним паводковим режимом. Розрізняють весняні паводки (березень-квітень), спричинені таненням снігу в горах, та літні (червень-липень), викликані зливовими дощами. Особливо небезпечними є паводки при поєднанні злив із сніготаненням у верхів'ях Тиси (у районі Рахова та Ясіні). Амплітуда коливань рівня Тиси може становити 7-10 метрів між меженню та максимальним паводком. Підйом рівня води відбувається стрімко - на

1-2 метри за кілька годин при проходженні паводкової хвилі зверху. Особливо руйнівні паводки у басейні Тиси фіксувалися в 1947, 1992, 1998 та 2001 роках. Для захисту населених пунктів і сільськогосподарських угідь вздовж Тиси споруджені водозахисні дамби. Паводкова небезпека є визначальним обмеженням при виборі майданчиків для розміщення об'єктів інфраструктури управління відходами: розташування таких об'єктів у межах зон затоплення виключається.

Тумани є частим явищем у долині Тиси. Найчастіше вони утворюються в ранкові та вечірні години при радіаційному охолодженні приземного шару в ясні безвітряні ночі. Восени та взимку тумани можуть зберігатися протягом усього дня, суттєво погіршуючи видимість. Кількість туманних днів на рік становить 60-100. У замкнених ділянках заплави та улоговинах це число може бути більшим.

Ожеледь та ожеледиця спостерігаються переважно в листопаді-березні при коливаннях температури навколо 0 °C та атмосферних опадах у вигляді переохолодженого дощу або мряки. Особливо небезпечна ожеледиця при переходах від відлиги до морозу на дорогах та тротуарах, що ускладнює роботу спеціалізованого транспорту з вивезення відходів.

Грози є характерними явищами травня-серпня, коли відбувається інтенсивний прогрів підстильної поверхні. У середньому за рік буває 20-30 днів із грозою. Грози нерідко супроводжуються інтенсивними зливами та шквалистими вітрами. Дощі грозового характеру є основним тригером літніх паводків на Тисі та малих річках.

Град спостерігається влітку під час потужних злив, переважно в травні-червні. Розміри градин зазвичай невеликі (5-15 мм), але в окремих випадках можуть завдавати відчутної шкоди садам і городам.

Температурні інверсії характерні для заплавних і низинних ділянок долини Тиси в ясні безвітряні ночі, коли холодне повітря застоюється в пониженнях рельєфу. Це призводить до посиленого утворення туманів та ризику заморозків навіть ранньої осені чи пізньої весни у низьких місцях.

Льодостав на Тисі нестійкий, формується з першої половини грудня (забереги, сало, шуга), але при відлигах швидко руйнується. Весняний льодохід спостерігається в березні, подекуди з крижаними заторами, що можуть ускладнювати паводкову ситуацію.

Мікрокліматичні відмінності

Різноманіття рельєфу Вишківської СТГ - від заплавних луків долини Тиси до схилів передгір'їв на висоті 300-500 м н.р.м. - зумовлює помітну мікрокліматичну диференціацію.

Долинна заплава Тиси (175-200 м н.р.м., смт Вишково, с. Ракош, с. Модьорош) є найтеплішою і водночас найбільш вологою та туманною мікрокліматичною зоною. Тут довгий вегетаційний сезон, рання весна, але є ризик заморозків від температурних інверсій і регулярного затоплення при паводках. Клімат суттєво пом'якшений близькістю річки.

Схили та горби передгір'їв (200-400 м н.р.м., с. Велятино, с. Яблунівка) мають дещо прохолодніший клімат (на 1-2 °C), краще провітрювання, менше туманів і заморозків від інверсій, але більше опадів. Ці ділянки оптимальні для садівництва та виноградарства. Схили

південної та південно-західної експозиції значно тепліші й сухіші, ніж північні, отримуючи на 30-40% більше сонячної радіації, що сприяє вирощуванню теплолюбних культур.

Шаянська котловина (с. Шаян) формує окремий, добре виражений мікрокліматичний осередок: оточена з трьох боків вулканічними масивами, вона характеризується майже постійним штилем, підвищеною вологістю повітря, стабільним температурним режимом та зниженою турбулентністю. Саме ці властивості визначили її бальнеологічну цінність.

Вузькі поперечні долини приток Тиси мають більш вологий і прохолодний мікроклімат з довшим утриманням снігу та частішими туманами порівняно з відкритою долиною.

Ділянки поблизу Хустських воріт (звуження долини Тиси при перетині Вулканічного хребта) характеризуються посиленими вітрами та більшою кількістю опадів, що пов'язано з підйомом та стисненням повітряних мас при проходженні через природний гірський прохід.

Загалом природно-кліматичні умови громади є сприятливими для багатогалузевого ведення сільського господарства (садівництво, виноградарство, овочівництво, тваринництво), розвитку лісового господарства, а насамперед - санаторно-курортної, рекреаційної та туристичної діяльності, що значною мірою формує соціально-економічний профіль території та структуру утворення відходів.

Водні ресурси

Гідрографічна мережа Вишківської СТГ представлена головною артерією Закарпаття - річкою Тисою, її притоками, озерами та надзвичайно багатими запасами мінеральних і термальних вод. Уся територія громади належить до басейну р. Тиса (басейн Дунаю), що визначає гідрологічний режим усіх місцевих водотоків та зумовлює підвищені вимоги до захисту водних об'єктів від забруднення відходами.

Річка Тиса протікає через територію громади з південного сходу на північний захід, формуючи широку долину. Тиса - одна з найбільших річок Карпат і Центральної Європи; вона бере початок від злиття Чорної та Білої Тиси поблизу Рахова, тече на південний захід і в районі Вишкова вже набуває характеристик долиної річки з широкою заплавою: ширина русла тут сягає 80-120 м, заплави - до 3-5 км. Загальна довжина Тиси в межах України - 201 км, площа водозбірного басейну - 157 тис. км². Гідрологічний режим є паводковим: весняні повені зумовлені сніготаненням у горах, літні - зливовими дощами; рівні води над меженню можуть підніматися до 4-6 м. На ділянці в межах громади Тиса виконує функцію державного кордону між Україною та Румунією, що надає питанням запобігання забрудненню річки транскордонного виміру.

Дренаж прилеглих схилів забезпечують малі притоки та потоки, що стікають з відрогів Вигорлат-Гутинського хребта в напрямку долини Тиси, зокрема водотоки Шаянської та Велятинської долин. Усі вони належать до категорії малих річок і потоків, мають змішане живлення та нестійкий режим: у літньо-осінній період місцями пересихають, а під час інтенсивних опадів або сніготанення можуть тимчасово виходити з берегів, спричиняючи локальні підтоплення.

Озеро Шаян (Силоамська купальня) є унікальним об'єктом, що виник у природній улоговині та став центром місцевого туризму. Воно виконує роль регулятора локального мікроклімату та є популярним місцем для активного відпочинку та риболовлі.

Мінеральні води є головним природним багатством громади. Їх формування пов'язане з глибинними розломами Вишківського рудного поля, через які піднімається вуглекислий газ, насичуючи підземні води мікроелементами з вулканічних порід. Перші письмові згадки про шаянські джерела датуються 1753 роком; з 1818 року на їх базі функціонувала водолікарня «Замкова купіль», а в 1952 році відкрито санаторій «Шаян». Родовище має два основних водоносних горизонти: свердловина №242 (глибина 180 м) дає вуглекислу, кремністу, гідрокарбонатно-натрієву воду малої мінералізації (3,06 г/л, температура 17 °C), свердловина №4 - вуглекислу, гідрокарбонатну, кальцієво-натрієву, магнієву воду середньої мінералізації (5,2 г/л), придатну виключно для вживання безпосередньо в бюветі. Найближчими аналогами шаянських вод є відомі джерела «Боржомі» та «Віші-Селестен».

Також у селі Велятино розвідані та експлуатуються термальні води зі специфічним хімічним складом (бромно-хлоридно-натрієві). Мінералізація вод Велятинського родовища може сягати до 100 г/л, і в підвищених концентраціях розсоли містять йод, бром та ортоборну кислоту, що використовуються для зовнішнього лікування захворювань опорно-рухового апарату.

Наявність родовищ мінеральних і термальних вод зумовлює встановлення зон санітарної охорони, режим яких є визначальним обмеженням при виборі місць розміщення майданчиків для збирання відходів, пунктів роздільного збирання та будь-яких інших об'єктів інфраструктури управління відходами на території громади.

Рослинність і тваринний світ

Вишківська громада є унікальним природно-ландшафтним комплексом, де на порівняно невеликій площі поєднуються заплавні, передгірські та низькогірні екосистеми. Це поєднання визначає виняткове для Хустського району біорізноманіття, а особлива роль тут належить Шаянській долині - місцю концентрації рідкісних видів флори і фауни.

Флора Вишківської громади відрізняється високою концентрацією реліктових та екзотичних видів. Ліси займають значну частину території, виконуючи захисну та кліматорегулюючу функції. Найбільшу площу займають листяні ліси передгірської та гірської зон, що вкривають схили Вигорлат-Гутинського хребта в північній і північно-східній частинах громади; у лісових масивах поблизу Шаяна та Вишкова збереглися ділянки пралісів та квазіпралісів.

Нижній лісовий пояс (до 500-600 м) представлений переважно дубово-грабовими лісами з дуба звичайного (*Quercus robur*), дуба скельного (*Quercus petraea*), граба (*Carpinus betulus*) та ясена (*Fraxinus excelsior*). Вище, на схилах масивів Великий і Середній Шаян та у верхній частині Велятинського лісового масиву, дубово-грабові деревостани змінюються буковими лісами (*Fagus sylvatica*) - стійкими, тінистими, з характерним видовим складом трав'яного ярусу, де трапляються анемона жовтецева (*Anemone ranunculoides*), зубниця бульбиста (*Dentaria bulbifera*) та копитняк (*Asarum europaeum*).

Шаянська долина та її схили формують унікальний мікрокліматичний осередок, де збереглися угруповання з рідкісними термофільними видами, нетиповими для решти Хустського району. У трав'янистому покриві долини фіксуються підсніжник звичайний (*Galanthus nivalis*), шафран Гейфеля (*Crocus heuffelianus*) та орхідні - зозулинець чоловічий (*Orchis mascula*) і коручка темно-червона (*Epipactis atrorubens*), занесені до Червоної книги України.

Заплавна рослинність вздовж берегів Тиси представлена вербово-тополевыми угрупованнями з верби білої (*Salix alba*), верби ламкої (*Salix fragilis*) та тополі чорної (*Populus nigra*), що є природними стабілізаторами берегів і природним захистом від паводкової ерозії. На більш давніх алювіальних відкладах збереглися фрагменти заплавних дубово-ясеневих лісів - рідкісного типу рослинності, що в Закарпатті зберігся лише фрагментарно.

Тваринний світ громади є типовим для перехідної карпатської зони, де гірські та рівнинні екосистеми утворюють єдиний міграційний коридор. Заплава Тиси відіграє роль важливого зупиночного пункту для мігруючих птахів: під час весняних і осінніх перельотів у заплавних луках і на мілководдях фіксуються десятки видів водоплавних і навколоводних птахів. Тут гніздяться чапля сіра (*Ardea cinerea*) і чепура велика (*Casmerodius albus*), а в прибережних лісових масивах - лелека чорний (*Ciconia nigra*). Видра річкова (*Lutra lutra*) є характерним та індикаторним мешканцем берегів Тиси.

У лісових масивах громади мешкають олень благородний (*Cervus elaphus*), козуля європейська (*Capreolus capreolus*) та кабан дикий (*Sus scrofa*). Ведмеді бурі нерідко фіксуються на окраїнах громади при підніманні у гірські масиви - Велятинський ліс є зоною їхнього переходу між більш захищеними лісами Хустського та Тячівського напрямків. Наявність великих ссавців є додатковим аргументом на користь облаштування контейнерних майданчиків із закритими, захищеними від тварин ємностями.

Річка Тиса в районі Вишкова є важливою іхтіологічною зоною. В умовах відносно чистої води тут зустрічаються пструг струмковий (*Salmo trutta m. fario*), хариус європейський (*Thymallus thymallus*), марена звичайна (*Barbus barbus*), а подекуди фіксується і лосось дунайський (*Hucho hucho*) - символ карпатських річок, занесений до Червоної книги України.

Загалом біорізноманіття громади є високим, а поєднання заплавних, лісових і скельно-вулканічних біотопів формує територію підвищеної природоохоронної цінності. Це визначає необхідність суворого дотримання екологічних вимог при плануванні та експлуатації об'єктів управління відходами, у тому числі недопущення засмічення заплави Тиси та лісових масивів.

Природні ресурси

Вишківська територіальна громада має диверсифікований природно-ресурсний потенціал, що охоплює бальнеологічні, мінерально-сировинні, лісові, земельні та рекреаційні ресурси.

Бальнеологічні ресурси є головним природним багатством громади і представлені двома принципово різними родовищами. Шаянське родовище мінеральних вод - одне з найбільших в Україні за обсягами видобутку лікувальних вод - сформоване в зоні контакту Закарпатського прогину і Вигорлат-Гутинської вулканічної споруди. Глибинні CO₂-насичені флюїди, збагачені кремнієм, кальцієм, натрієм і магнієм, мають підтверджену клінічну цінність і забезпечують роботу десятків санаторіїв та готелів регіону. Окремої уваги заслуговує Велятинське родовище

термальних вод із унікальним бромно-хлоридно-натрієвим складом: мінералізація розсолів може сягати до 100 г/л, а підвищені концентрації йоду, броду та ортоборної кислоти визначають їх високу терапевтичну цінність для зовнішнього лікування захворювань опорно-рухового апарату. Фактично громада володіє двома взаємодоповнюючими бальнеологічними профілями - питним лікуванням на базі Шаяна та бальнеотерапією на базі Велятина, що створює рідкісні можливості для розвитку комплексного оздоровчого кластеру міжнародного рівня.

Мінерально-сировинні ресурси представлені кількома видами корисних копалин:

- ртутно-сурм'яне зруденіння у межах Вишківського рудного поля, представлене переважно кіновар'ю в зонах розломів і вулканічних тілах;
- ріоліти та андезити, що використовуються як будівельний камінь і облицювальна плитка;
- поклади бентонітових глин в околицях Велятина та Ракоша;
- піщано-гравійні суміші в алювіальних відкладах Тиси, нерегульований видобуток яких становить серйозну загрозу для русла річки та її екосистеми;
- мінеральні та термальні підземні води Шаянського й Велятинського родовищ.

Лісові ресурси зосереджені на схилах Вигорлат-Гутинського хребта на півночі та північному сході громади. Переважають буково-дубові та дубово-грабові деревостани. Лісогосподарську діяльність здійснюють Вишківське та Велятинське лісництва. Окрім заготівлі деревини, ліси є джерелом грибів, ягід і лікарських рослин, що формує додатковий дохід для місцевого населення. Ліси громади виконують ключову водорегулюючу, ґрунтозахисну, кліматостабілізуючу та рекреаційну функції.

Земельні ресурси заплавної частини - родючі алювіальні ґрунти Тисинської долини - є основою для вирощування овочів, фруктів та зернових культур.

Рекреаційний потенціал громади формується поєднанням мінеральних і термальних вод, мальовничого гірського ландшафту, чистого повітря та транскордонного розташування. Наявність одразу двох бальнеологічних родовищ із різними лікувальними профілями, у поєднанні з лісовими масивами та м'яким карпатським кліматом, створює передумови для формування повноцінного оздоровчого туристичного кластеру, конкурентоспроможного на рівні Центральної Європи. Це є стратегічним ресурсом для сталого розвитку громади в довгостроковій перспективі та водночас підвищує вимоги до якості системи управління відходами як складової туристичної привабливості території.

Природоохоронні території. Смарагдова мережа

На території Вишківської селищної територіальної громади розташовані території та об'єкти природно-заповідного фонду (ПЗФ) місцевого значення:

Таблиця 3. Території та об'єкти природно-заповідного фонду Вишківської СТГ

Назва об'єкта ПЗФ	Тип	Площа, га	Місцезнаходження
«Тюльпанне дерево»	Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення	13,0	смт Вишково, урочище «Варгедь»

Назва об'єкта ПЗФ	Тип	Площа, га	Місцезнаходження
«Джерело»	Гідрологічна пам'ятка природи місцевого значення	0,5	Хустський р-н, смт Вишково, урочище «Варгедь»
«Джерело №1»	Гідрологічна пам'ятка природи місцевого значення	0,5	Хустський р-н, смт Вишково, урочище «Нодьтейчевивдь»
«Джерело №2»	Гідрологічна пам'ятка природи місцевого значення	0,5	Хустський р-н, смт Вишково, урочище «Нодьтейчевивдь»
«Праліс та квазіпраліси Вишківського лісництва»	Пралісова пам'ятка природи	65,5	Хустський р-н, Вишківське лісництво
«Скелі»	Геологічна пам'ятка природи місцевого значення	0,5	Хустський р-н, Велятинське лісництво, урочище «Поточок»

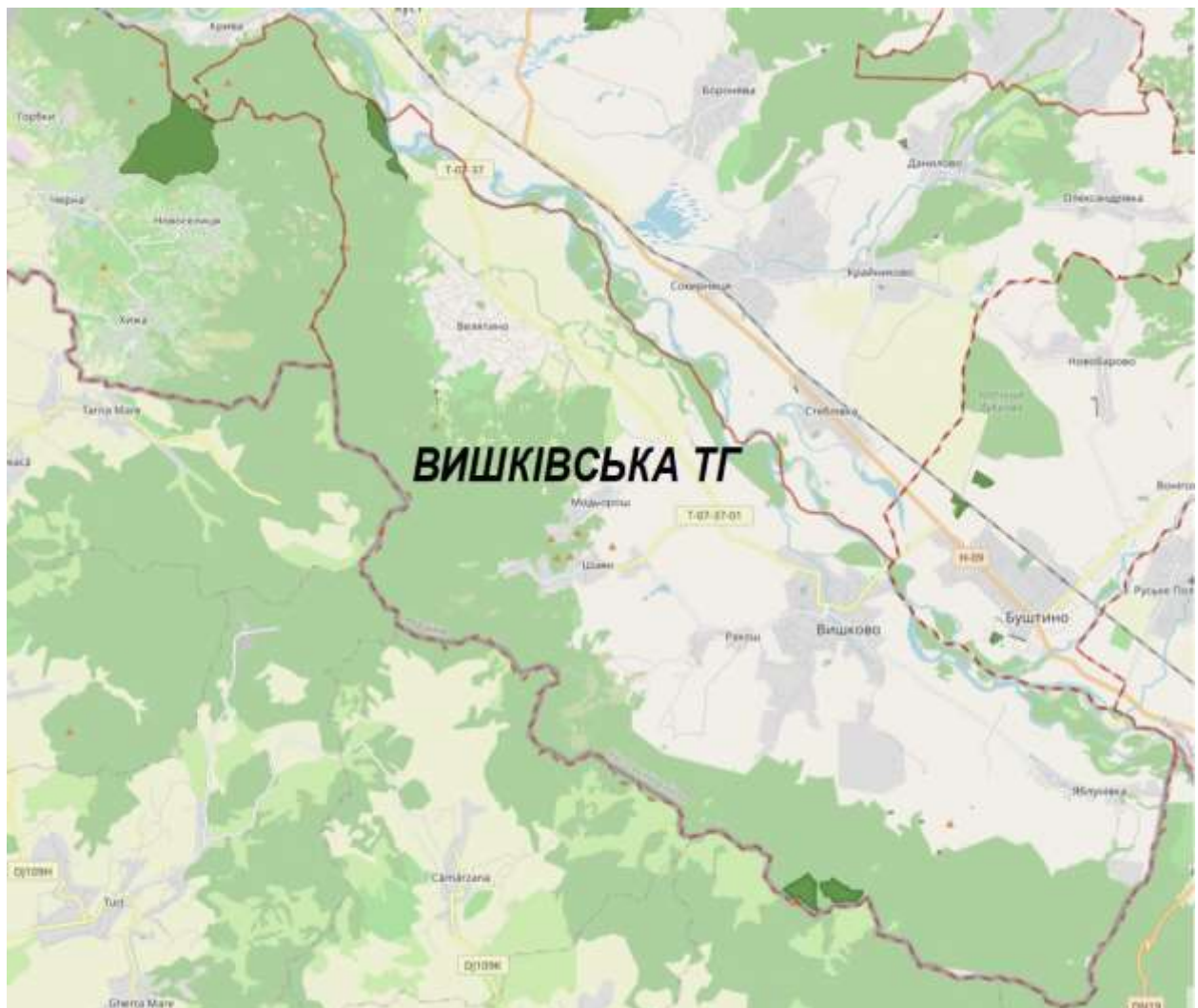

Рис. 3. Розташування об'єктів природно-заповідного фонду Вишківської СТГ

Ботанічна пам'ятка природи «Тюльпанне дерево» площею 13,0 га розташована в урочищі «Варгедь» у межах смт Вишково, на схилах Замкової гори. Об'єкт створений для охорони насаджень тюльпанного дерева (*Liriodendron tulipifera*) - інтродукованої породи, що добре прижилася в умовах теплого клімату Тисинської долини, а також природних лісових угруповань схилу.

Гідрологічні пам'ятки природи «Джерело», «Джерело №1» та «Джерело №2» загальною площею 1,5 га розташовані в урочищах «Варгедь» і «Нодьтейчевивдь» у межах смт Вишково. Об'єкти охороняють виходи природних джерел, що є місцевими джерелами чистої питної води і мають водорегулююче та історико-краєзнавче значення. Наявність цих об'єктів вимагає особливої уваги до недопущення утворення несанкціонованих звалищ у прилеглих урочищах.

Пралісова пам'ятка природи «Праліс та квазіпраліси Вишківського лісництва» площею 65,5 га є найбільшим за площею об'єктом ПЗФ громади. Вона охороняє ділянки букових і дубово-букових насаджень природного походження, які не зазнавали суттєвого господарського впливу і зберігають природну вікову та просторову структуру. Пралісові ділянки мають особливий режим охорони, що виключає будь-яку господарську діяльність у їх межах.

Геологічна пам'ятка природи «Скелі» площею 0,5 га розташована в урочищі «Поточок» у межах Велятинського лісництва та охороняє характерні відслонення вулканогенних порід Вигорлат-Гутинського хребта, що мають наукову й пізнавальну цінність.

Відповідно до відкритих картографічних даних Смарагдової мережі (Emerald Network) Європи (<https://emerald.eea.europa.eu/>), у межах Вишківської територіальної громади розташовані території, що пропонуються до включення до Смарагдової мережі, - «Заплава річки Тиса» (площа 3 808,46 га) та «Авашські гори» (площа 10 132,38 га). Ці території охоплюють значну частину площі громади, що суттєво звужує коло ділянок, придатних для розміщення об'єктів інфраструктури управління відходам

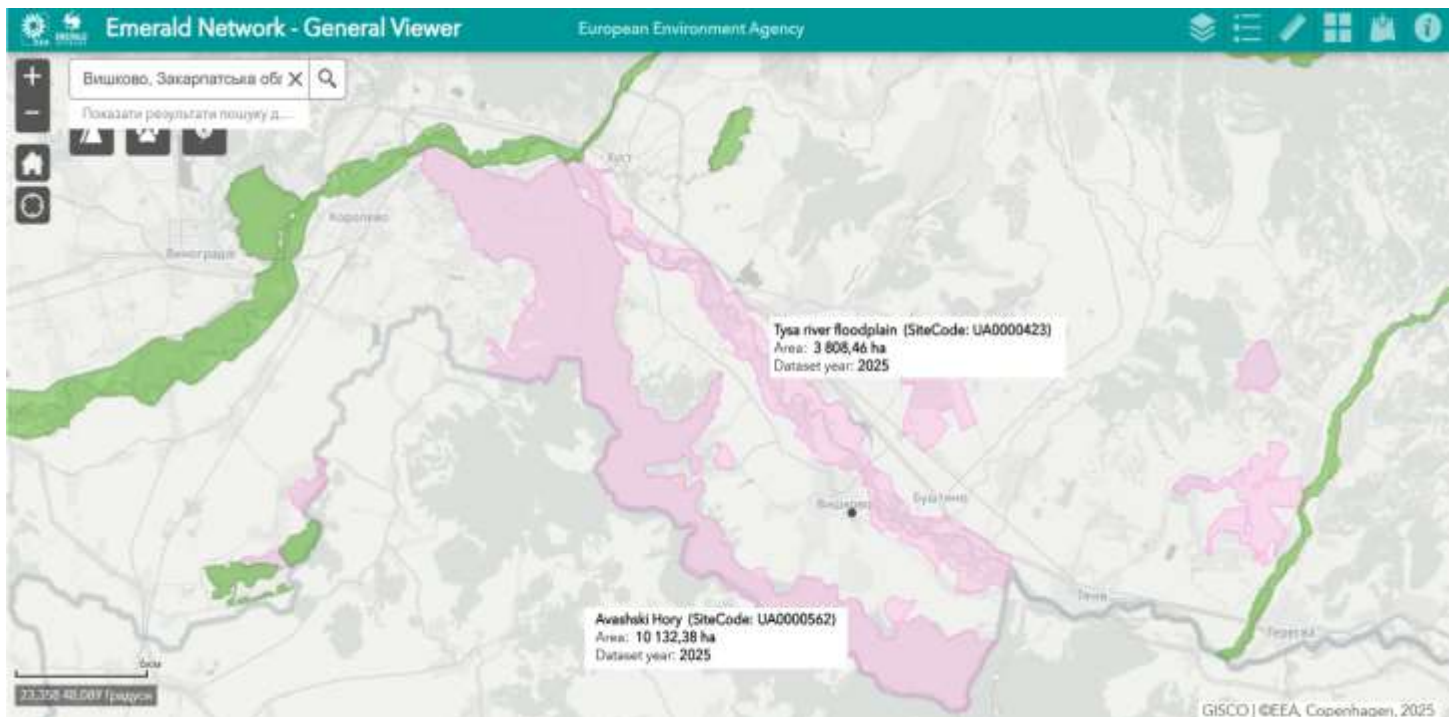

Рис. 4. Розташування територій, пропонуваних до включення до Смарагдової мережі, у межах Вишківської СТГ

Зважаючи на природоохоронну значущість території громади та регіону в цілому, на перспективу доцільним є розширення мережі ПЗФ у межах Вишківської громади - зокрема, оголошення під охороною найбільш цінних букових і дубово-букових лісових масивів, прибережних угруповань Тиси та її приток, а також джерел мінеральних вод.

Наявність на території громади об'єктів природно-заповідного фонду, територій, пропонується до включення до Смарагдової мережі, зон санітарної охорони родовищ мінеральних і термальних вод, а також зон затоплення заплави р. Тиса створює суттєві екологічні обмеження для розміщення та експлуатації об'єктів управління відходами. Під час планування відповідної інфраструктури необхідно враховувати режими охорони таких територій, їх охоронних зон, вимоги водоохоронного законодавства, а також забезпечувати недопущення негативного впливу на природні комплекси, оселища та види флори і фауни, що підлягають охороні, у тому числі з урахуванням транскордонного характеру басейну р. Тиса.

1.4. Економічна характеристика територіальної громади

Економічний профіль Вишківської селищної територіальної громади являє собою поєднання рекреаційно-курортного, промислового та аграрного потенціалів, що визначає її самобутнє місце у господарській системі Хустського району. Громада успадкувала як традиційні народні промисли (зокрема, гончарство у Вишкові), так і унікальні природні ресурси - родовища мінеральних та термальних вод. Загалом у громаді зареєстровано 166 юридичних осіб та 473 фізичні особи - підприємці, що свідчить про помірну, але стабільну підприємницьку активність. За результатами аналізу рівня фінансової спроможності територіальних громад за підсумками 2025 року Вишківська СТГ віднесена до громад з низьким рівнем спроможності.

Рекреація та курортно-оздоровча сфера є головним економічним драйвером громади. Вишківська громада вирізняється серед закарпатських громад насамперед потужним курортно-рекреаційним потенціалом. На території двох населених пунктів - с. Шаян і с. Велятино - зосереджені родовища лікувальних мінеральних та термальних вод, що стали фундаментом для формування цілого кластеру оздоровчих підприємств.

У с. Шаян розташоване Шаянське родовище мінеральних вод, яке розробляється ДП «Санаторій Шаян» (ТОВ «Укрпрофоздоровниця») та ТзОВ «АКВА», а також ТОВ «Шаянські мінеральні води». Оздоровчі послуги надають ТОВ «ВЕЛНЕС-КАРПАТІЯ», ТОВ «ПДЗОВ «ШАЯНИ», ТОВ «АПАРТЕЛЬ ШАЯН», ТОВ «ГЕЙЗЕР ШАЯН», ТОВ «ГРІН ІСЛАНД», які забезпечують повний спектр санаторно-курортного обслуговування.

У с. Велятино на основі унікального термального родовища глибиною близько 1 000 метрів з температурою води від +36 °C до +60 °C функціонує широко відомий комплекс «Теплі води» - один із найпопулярніших рекреаційних об'єктів усього Закарпаття. Для обслуговування туристичних потоків у громаді активно розвиваються заклади тимчасового розміщення: ТОВ «ВЕЛЯТИНСЬКА КУПІЛЬ», оздоровчий комплекс «Трембіта», а також ТОВ «АС ТУРИСТИЧНА ГРУПА». Взимку с. Велятино функціонує і як гірськолижний курорт із трасою довжиною понад 900 м та бугельними підйомниками. Сфера рекреації виступає основним генератором підприємницької активності, кількість реєстрацій нових компаній у цій галузі стабільно

зростає. Водночас саме курортно-рекреаційний сектор є одним із найпотужніших джерел утворення побутових відходів у громаді, з вираженою сезонною нерівномірністю їх утворення.

Промисловий сектор представлений насамперед будівельною галуззю. Лідером тут є ТОВ «ОПИТНИЙ ЗАВОД М» - найбільше підприємство громади за обсягом доходів, яке спеціалізується на організації будівництва будівель. Історичною складовою промислового профілю території є Закарпатський металургійний завод, діяльність якого була пов'язана з розробкою ртутного зруденіння, виявленого біля Вишкова у 50-х роках ХХ століття.

Виробництво мінеральних вод є окремою галуззю економіки громади: ТОВ «ШАЯНСЬКІ ДЖЕРЕЛА» та ТзОВ «АКВА» виробляють безалкогольні напої та розливну мінеральну воду, що свідчить про ефективне використання природних ресурсів громади. Ця галузь є одночасно і значним утворювачем відходів упаковки, що визначає пріоритетність запровадження роздільного збирання та взаємодії з організаціями розширеної відповідальності виробника.

Торговельний сектор є традиційно масовим за кількістю суб'єктів. Серед юридичних осіб найбільший оборот демонструє ТОВ «ТДМ ТРЕЙД», що спеціалізується на оптовій торгівлі деревиною та будівельними матеріалами. ТОВ «ЕДЕЛЬВЕЛЛА» здійснює оптову торгівлю напоями. У всіх населених пунктах громади діє мережа роздрібних магазинів продуктів харчування, господарських товарів та будматеріалів.

Сільське господарство, попри домінування рекреаційного та промислового секторів, зберігає свою роль в економіці громади. Родючі алювіальні ґрунти долини Тиси створюють сприятливі умови для вирощування овочів, фруктів та зернових культур, а передгірські ділянки - для садівництва й виноградарства. Одним із найпотужніших сільськогосподарських підприємств громади є ФГ «ТИСА-3», що вирощує зернові та олійні культури. Значна частина аграрної продукції виробляється в особистих селянських господарствах, що зумовлює утворення відчутних обсягів біовідходів і створює передумови для впровадження домашнього та громадського компостування.

Лісогосподарська діяльність здійснюється Вишківським та Велятинським лісництвами. Деревостани передгірної частини громади (бук, дуб, граб) мають переважно захисне, водорегулююче й рекреаційно-оздоровче призначення.

Комунальна сфера та інфраструктура. Для обслуговування інфраструктури та потреб мешканців функціонують КП «Вишково» (збирання та перевезення побутових відходів) та КП «Стадіон Тиса» Вишківської селищної ради, яке обслуговує спортивні споруди громади.

Таким чином, економіка Вишківської СТГ формується навколо унікального поєднання природних рекреаційних ресурсів і підприємницької активності. Курортно-оздоровча сфера на основі шаянських і велятинських мінерально-термальних вод є стратегічним ядром розвитку громади, яке генерує попит на суміжні галузі - будівництво, торгівлю, громадське харчування та транспорт. Перспективи подальшого зростання пов'язані з розширенням туристичної інфраструктури, розвитком малого підприємництва у сфері відпочинку, збільшенням переробки місцевих природних ресурсів із підвищенням їх доданої вартості, а також із відкриттям міжнародного пункту пропуску «Яблунівка - Ремети», що суттєво посилить транзитно-логістичну функцію території.

Основними обмеженнями розвитку економіки громади є низький рівень фінансової спроможності бюджету, значний відтік трудового потенціалу за кордон, висока залежність від сезонності туристичних потоків, недостатній рівень розвитку комунальної інфраструктури, у тому числі інфраструктури управління відходами, та ризики, пов'язані з паводковою небезпекою.

Освітня мережа Вишківської СТГ охоплює всі населені пункти громади та забезпечує доступність дошкільної, початкової та загальної середньої освіти за місцем проживання. Освітній процес забезпечують 6 закладів загальної середньої освіти та 4 заклади дошкільної освіти; діють також Вишківська та Велятинська школи мистецтв. До складу освітньої мережі громади входять:

- Вишківський ліцей №1 Вишківської селищної ради Хустського району Закарпатської області, смт Вишково, вулиця Тиса, 7;
- Вишківський ліцей імені Ференца Келчеї Вишківської селищної ради Хустського району Закарпатської області, смт Вишково, вулиця Велика, 53;
- Велятинський ліцей Вишківської селищної ради Хустського району Закарпатської області, с. Велятино, вулиця Шевченка, 1;
- Комунальний заклад «Шаянська початкова школа» Вишківської селищної ради, с. Шаян, вулиця Центральна, 28;
- Ракошська гімназія Вишківської селищної ради Хустського району Закарпатської області, с. Ракош, вулиця Грушова, 95;
- Яблунівська гімназія Вишківської селищної ради Хустського району Закарпатської області, с. Яблунівка, вулиця Незалежності, 108;
- Вишківський дошкільний навчальний заклад «Веселка», смт Вишково;
- Вишківський заклад дошкільної освіти «Зернятко», смт Вишково;
- Велятинський заклад дошкільної освіти, с. Велятино;
- Яблунівський дошкільний навчальний заклад, с. Яблунівка.

Вишківська громада уклала міжмуніципальну угоду про спільне фінансування (утримання) Горінчівського інклюзивно-ресурсного центру, що відкриває мешканцям доступ до послуг ІРЦ (комплексні оцінки розвитку, корекційні заняття, консультації).

Первинна медична допомога у громаді надається через мережу закладів охорони здоров'я:

- КНП «Вишківський центр первинної медико-санітарної допомоги імені Олександра Грінбергера» - смт Вишково, пл. Центральна, 17А;
- амбулаторії загальної практики - сімейної медицини у смт Вишково (пл. Центральна, 17А), с. Велятино та с. Яблунівка;
- фельдшерські пункти у с. Ракош і с. Шаян (входять до структури Хустського центру первинної медико-санітарної допомоги).

За спеціалізованою та стаціонарною медичною допомогою мешканці громади звертаються до закладів охорони здоров'я м. Хуст, розташованого за 15 км від адміністративного центру

громади. Діяльність закладів охорони здоров'я зумовлює утворення медичних відходів, поводження з якими здійснюється відповідно до окремих вимог законодавства.

Мережа закладів культури громади охоплює селищний будинок культури смт Вишково (вул. Веленце, 1), Велятинський будинок культури (с. Велятино, вул. Миру, 69), сільський клуб с. Ракош (вул. Грушева, 95), селищну бібліотеку смт Вишково (пл. Центральна, 1), Велятинську сільську бібліотеку (вул. Миру, 69) та сільську бібліотеку с. Яблунівка (вул. Незалежності, 78).

Туристично-пізнавальний потенціал громади формують Вишківський замок (руїни укріплення на горі Варгедь заввишки 589 м), ботанічна пам'ятка природи «Тюльпанне дерево», пралісова пам'ятка природи «Праліс та квазіпраліси Вишківського лісництва», храм Благовіщення Пресвятої Богородиці (1831 р.), храм Вознесіння Господнього (1937 р.), реформатська церква - пам'ятка архітектури місцевого значення (1281 р.), міні-скульптура солекопа в рамках туристичного маршруту «Соляний шлях Закарпаття» у центральному парку, а також геодезичний пункт «Грендеш».

Розвиток фізичної культури і спорту у громаді нерозривно пов'язаний з освітнім процесом. Вишківський ліцей №1 володіє найбільш сучасною спортивною базою, яка включає спортивні зали, футбольні та баскетбольні майданчики; тут проводяться тренування секцій з футболу, волейболу та настільного тенісу. Велятинський ліцей активно розвиває легку атлетику та ігрові види спорту. Наявність басейнів з термальною та мінеральною водою у Шаяні та Велятині сприяє розвитку плавання та аквааеробіки як засобів реабілітації та спортивного оздоровлення. Ключовим спортивним об'єктом громади є стадіон «Тиса» у Вишкові.

Особливості економічної структури Вишківської СТГ визначають різноманітний склад відходів, що утворюються на її території. Основними джерелами утворення відходів є домогосподарства, санаторно-курортні та готельні заклади, підприємства з видобутку й бутиливання мінеральних вод, суб'єкти малого підприємництва, будівельні, аграрні та транспортні підприємства, об'єкти торгівлі й громадського харчування, а також заклади освіти, охорони здоров'я, культури та спорту. Виражена сезонність рекреаційного навантаження зумовлює нерівномірність утворення побутових відходів протягом року. Зазначені особливості враховуються під час планування заходів із запобігання утворенню відходів, організації їх роздільного збирання, підготовки до повторного використання, рециклінгу та видалення.

Розділ 2. АНАЛІЗ ПОТОЧНОГО СТАНУ УПРАВЛІННЯ ВІДХОДАМИ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Відповідно до процедури розроблення МПУВ ця частина документа передбачає аналіз поточного стану управління відходами на території Вишківської селищної територіальної громади. Аналіз включає оцінку існуючої системи поводження з відходами, її структури, стану інфраструктури, наявних проблем та потреб громади.

У межах цього розділу основну увагу приділено побутовим відходам, оскільки саме ця категорія становить найбільшу частку від загального обсягу відходів, що утворюються на території Вишківської СТГ. ПВ мають найбільший вплив на стан навколишнього середовища та якість життя мешканців, а тому ця сфера визначена як пріоритетна для детального аналізу та подальшого вдосконалення системи управління.

Водночас, інші категорії відходів також враховані та описані у МПУВ, однак детальний аналіз деяких фракцій цих відходів наразі не проводиться через обмеженість або відсутність системи їх обліку та необхідних вихідних даних.

До них належать небезпечні відходи, зокрема відпрацьовані нафтопродукти, відходи, що містять ртуть, стійкі органічні забруднювачі, поліхлоровані біфеніли та поліхлоровані терфеніли; промислові відходи, включаючи відходи будівництва та знесення; відходи електричного та електронного обладнання; відходи упаковки; біовідходи та рослинні залишки; відходи батарей і акумуляторів; медичні відходи; транспортні засоби, строк експлуатації яких завершено; осади стічних вод.

Під час моніторингу виконання та наступного оновлення МПУВ буде продовжено роботу зі збору матеріалів, аналізу зазначених потоків та включення отриманих результатів до відповідних розділів МПУВ.

2.1. Загальна характеристика управління відходами в територіальній громаді

Нормативно-правове забезпечення управління відходами на території Вишківської селищної територіальної громади визначається чинними законодавчими та місцевими нормативно-правовими актами:

- Законом України «Про управління відходами»;
- Державними санітарними нормами та правилами утримання територій населених місць, затверджені Наказом Міністерства охорони здоров'я України від 17.03.2011 р. №145;
- Правилами благоустрою території населених пунктів Вишківської селищної територіальної громади;
- рішенням виконавчого комітету Вишківської селищної ради про визначення виконавця послуг з управління побутовими відходами на території населених пунктів Вишківської селищної територіальної громади;

- рішенням Вишківської селищної ради про затвердження Програми охорони навколишнього природного середовища Вишківської селищної територіальної громади;
- Про встановлення тарифу на послуги з управління побутовими відходами для комунального підприємства «Вишково» - рішення виконавчого комітету Вишківської селищної ради Хустського району Закарпатської області від 03.04.2025 № 918.

2.1.1. Параметри управління відходами та наявна інфраструктура

Утворювачами відходів на території громади є суб'єкти господарювання, що здійснюють виробничу діяльність на території громади, сільськогосподарські та фермерські господарства, установи та організації (у т.ч. медичні заклади) та домогосподарства.

Діючі об'єкти інфраструктури управління відходами (пункти роздільного збирання, сміттєперевантажувальні та сміттєсортувальні станції, об'єкти перероблення та біологічного оброблення відходів, місця видалення відходів) на території Вишківської селищної територіальної громади відсутні. Зібрані змішані побутові відходи вивозяться за межі громади. Перелік об'єктів управління відходами наведено у Додатку 4 до МПУВ.

Функціональне зонування громади відсутнє. Галузі житлово-комунального господарства Вишківської СТГ притаманні проблеми, типові для Хустського району, Закарпатської області та України в цілому, а саме: високий рівень зношеності основних засобів, у тому числі житлового фонду та інженерної інфраструктури, обмеженість власного фінансового ресурсу громади, несвоєчасні розрахунки споживачів за отримані послуги. На території громади будівництво комунального житла не ведеться, житлове будівництво здійснюється індивідуальними забудовниками. Житловий фонд громади сформований переважно індивідуальною садибною забудовою; багатоквартирна забудова представлена фрагментарно в адміністративному центрі.

В основному населення громади проживає у власних будинках. Значна частина житлового фонду побудована у 1970-1990-х роках і характеризується відчутним фізичним зносом, водночас у смт Вишково, с. Велятино та с. Шаян наявна нова житлова і рекреаційна забудова, пов'язана з розвитком курортно-оздоровчої функції території. Переважання садибної забудови та значна протяжність вулично-дорожньої мережі у сільських населених пунктах ускладнюють організацію контейнерного збирання побутових відходів.

Централізованим водопостачанням та водовідведенням населені пункти громади забезпечені частково. Опаленням та водопостачанням індивідуальних будинків в основному займаються самі власники - вони мають власні колодязі та свердловини, твердопаливні, газові та електричні котли. Централізоване водовідведення наявне не всюди, у більшості домогосподарств використовуються вигрібні ями. Власні комунальні очисні споруди у громаді відсутні; локальні очисні споруди експлуатуються санаторно-курортними закладами с. Шаян і с. Велятино. Зважаючи на розташування громади у заплаві р. Тиса, що є транскордонним водним об'єктом, стан систем водовідведення та поводження з відходами має підвищене екологічне значення.

Система управління відходами у Вишківській селищній територіальній громаді побудована навколо збирання та перевезення змішаних побутових відходів з подальшим їх вивезенням за

межі громади. Власні місця видалення відходів у громаді відсутні. Більшість утворених побутових відходів, за винятком незначних обсягів вторинної сировини, змішуються утворювачами. Послугою охоплено переважно адміністративний центр - смт Вишково, тоді як сільські населені пункти охоплені фрагментарно.

У Вишківській СТГ тільки формується забезпечення повного циклу управління відходами відповідно до принципів ієрархії управління з ними. Роздільне збирання впроваджене фрагментарно - облаштовано два контейнерні майданчики для збирання вторинної сировини (смт Вишково та с. Велятино); системи сортування, перероблення та компостування відсутні.

2.1.2. Інституційна структура управління відходами

Інституційну структуру управління відходами утворюють суб'єкти системи управління відходами відповідно до їх обов'язків та повноважень, які визначені чинним законодавством.

Управління відходами на території Вишківської СТГ відбувається відповідно до законодавства України у сфері управління відходами, де на сьогоднішній день відбувається етап інтенсивних змін, продиктованих двома взаємопов'язаними процесами, а саме: процесом практичної реалізації положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, зокрема в частині охорони навколишнього середовища як одного з пріоритетних напрямів співробітництва та процесом вдосконалення системи місцевого самоврядування і децентралізації влади в Україні. Ці процеси з точки зору розвитку й удосконалення правової основи регулювання відносин у сфері поводження з відходами є взаємодоповнюючими.

На сьогодні в Україні законодавча база стосовно управління відходами включає такі основні Закони та підзаконні акти:

- Закон України «Про управління відходами»;
- Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» (від 25.06.1991 р. з подальшими змінами);
- Закон України «Про житлово-комунальні послуги» (від 09.11.2017 р.);
- Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» (від 23.05.2017 р.);
- Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку» (від 20.03.2018 р.);
- Національна стратегія управління відходами в Україні до 2030 року (Розпорядження Кабінету Міністрів України від 8 листопада 2017 р. № 820—р);
- Національний план управління відходами до 2033 року;
- Постанова КМУ № 667 від 30.06.2023 року «Порядок розроблення та затвердження регіональних планів управління відходами»;
- Постанова КМУ від 5 вересня 2023 р. № 947 «Про затвердження Порядку розроблення, погодження та затвердження місцевих планів управління відходами»;
- Постанова Кабінету Міністрів України від 19 червня 2023 р. № 625 «Деякі питання поводження з побутовими відходами в особливих умовах»;
- Постанова Кабінету Міністрів України №1073 «Про затвердження Порядку поводження з відходами, що утворились у зв'язку з пошкодженням (руйнуванням) будівель та споруд внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій або проведенням робіт з ліквідації їх наслідків»;
- Постанова Кабінету Міністрів України від 7 липня 2023 р. № 695 «Порядок здійснення контролю за виконанням інвестиційних програм у сфері управління побутовими

відходами» (згідно з вимогами якого контроль за виконанням інвестиційних програм суб'єктів господарювання здійснюватиметься виконавчими органами сільських, селищних, міських рад) та інші.

Законодавство України у сфері управління відходами покликане адаптувати європейські вимоги, зокрема:

- введення ієрархії відходів;
- передбачення розширеної відповідальності виробників;
- розробку регіональних та місцевих планів управління відходами, які повинні дати чіткі відповіді для управління відходами на регіональному та місцевому рівнях.

Рис. 5. Ієрархія управління відходами

Керівні принципи управління ресурсами та відходами у Європейських країнах базуються на наступних основних Директивах:

- **по потоках відходів:** Директиви 94/62/ЄС Європейського парламенту та Ради від 20 грудня 1994 р. “Про упаковку та відходи упаковки”; «Про старі автомобілі» (2000/53/ЄС); Директиви 2012/19/ЄС Європейського парламенту та Ради від 4 липня 2012 р. “Про відходи електричного та електронного обладнання (ВЕЕО)”; Директиви 2006/66/ЄС Європейського парламенту та Ради від 6 вересня 2006 р. “Про батареї та акумулятори та відпрацьовані батареї та акумулятори”; Знешкодження поліхлорованих біфенілів і поліхлорованих терфенілів 51 (ПХБ/ПХТ) (96/59/ЄС); Застосування мулу очисних споруд в сільському господарстві (86/278/ЄС); Відходи добувної промисловості мінеральної сировини (2006/21/ЄС);

- **нагляду і контролю:** Перевезення відходів в ЄС, в межах ЄС та з ЄС № 1013/2006; Нагляд за перевезенням радіоактивних відходів і відпрацьованих тепловиділяючих елементів (2006/117/Euratom); Директиви № 2006/21/ЄС Європейського парламенту та Ради від 15 березня 2006 р. “Про управління відходами видобувних підприємств, та якою вносяться зміни до Директиви 2004/35/ЄС”;

- **технологіях:** Директива про полігони відходів (99/31/ЄС); Портові пристрої для уловлювання судових відходів і залишків вантажів (2000/59/ЄС); Директива Євросоюзу про промислові викиди 2010/75/ЄС; Директиви Ради № 1999/31/ЄС від 26 квітня 1999 р. “Про захоронення відходів”. У загальному вигляді інституційна структура управління відходами включає розподіл

компетенцій, повноважень, обов'язків та функцій учасників системи управління відходами, принципи їх взаємодії, у т.ч. інформаційного обміну.

Суб'єктами системи управління відходами є:

- утворювачі відходів (населення, організації, підприємства, установи, територіальні громади);
- суб'єкти, що надають послуги в сфері управління відходами;
- органи державної влади та місцевого самоврядування, що приймають управлінські рішення та виконують функції контролю/нагляду у сфері управління відходами;
- інші зацікавлені сторони, у т.ч. населення (як споживач екологічних благ).

Управління відходами на місцевому рівні відноситься до компетенції органів місцевого самоврядування та територіальних громад.

Відповідно до Закону України «Про управління відходами» до повноважень сільських, селищних, міських рад у сфері управління відходами належить:

- 1) участь у реалізації державної політики у сфері управління відходами;
- 2) участь у розробленні та реалізації регіональних планів управління відходами;
- 3) затвердження місцевих планів управління відходами;
- 4) вирішення питань щодо розміщення на території відповідних територіальних громад об'єктів оброблення відходів;
- 5) створення пунктів роздільного збирання побутових відходів.

До повноважень виконавчих органів сільських, селищних, міських рад у сфері управління відходами належить:

- 1) розроблення та реалізація місцевих планів управління відходами;
- 2) організація управління побутовими відходами, відходами будівництва та знесення;
- 3) визначення у встановленому порядку суб'єктів господарювання, які здійснюють збирання, перевезення, відновлення та видалення побутових відходів;
- 4) визначення адміністратора послуги з управління побутовими відходами;
- 5) запровадження роздільного збирання побутових відходів та забезпечення виконання цільових показників щодо підготовки для повторного використання та рециклінгу побутових відходів;
- 6) організація роботи пунктів роздільного збирання побутових відходів;
- 7) забезпечення ліквідації несанкціонованих сміттєзвалищ у межах населених пунктів;
- 8) передача відходів, власник яких не встановлений, суб'єктам господарювання у сфері управління відходами для їх оброблення;
- 9) надання інформації, проведення роз'яснювальної та просвітницької роботи серед населення щодо управління відходами;
- 10) визначення одиниці вимірювання обсягу наданої послуги з управління побутовими відходами;
- 11) затвердження норм надання послуги з управління побутовими відходами;
- 12) затвердження інвестиційних програм суб'єктів господарювання у сфері управління побутовими відходами;

- 13) встановлення тарифів на послугу з управління побутовими відходами, а також тарифів на збирання, перевезення, відновлення, видалення побутових відходів окремо за видами побутових відходів (змішані, великогабаритні, ремонтні, небезпечні);
- 14) укладення договорів з організаціями розширеної відповідальності виробників щодо запровадження приймання та роздільного збирання видів побутових відходів, на які поширюється розширена відповідальність виробника.

Органи місцевого самоврядування здійснюють й інші повноваження у сфері управління відходами відповідно до законодавства України.

Наявність та функціонування адміністратора послуги з управління побутовими відходами

Відповідно до Закону України «Про управління відходами» у територіальних громадах з чисельністю населення понад 500 тисяч осіб рішенням міської, сільської, селищної ради визначається адміністратор послуги з управління побутовими відходами. Враховуючи, що чисельність населення Вишківської СТГ є значно меншою (15 991 особа станом на 01.01.2026), адміністратор послуги не визначається. Питання реалізації на території громади політики у сфері управління відходами належить до зони відповідальності виконавчого комітету Вишківської селищної ради. Управління побутовими відходами на даний час здійснює суб'єкт господарювання, визначений органом місцевого самоврядування, - комунальне підприємство «Вишково», яке виконує роль збирача/перевізника відходів та не має власних об'єктів оброблення чи видалення побутових відходів.

Планована організаційна структура управління ПВ на місцевому рівні громади наведена на рис. 6 і відповідає рекомендованій схемі розвитку інфраструктури управління побутовими відходами

Рис. 6. Планована організаційна структура управління побутовими відходами

Повноваження щодо управління відходами на території громади здійснює виконавчий комітет Вишківської селищної ради через відповідний структурний підрозділ, до компетенції якого віднесені питання житлово-комунального господарства, комунальної власності, благоустрою та охорони навколишнього природного середовища.

При цьому стратегічним завданням є створення сталої та ефективної системи управління побутовими відходами з інвестуванням у розвиток сучасної інфраструктури, впровадженням екологічних ініціатив, просвітницьких заходів та модернізації системи поводження з відходами, що сприятиме відновленню екосистем, зменшенню ризиків надзвичайних ситуацій та підвищенню рівня екологічної безпеки.

Наявна інфраструктура системи управління відходами у Вишківській СТГ :

- власні місця видалення відходів (полігони, сміттєзвалища) для захоронення змішаних побутових відходів відсутні - зібрані відходи вивозяться за межі громади;
- відсутні об'єкти для сортування, перероблення, спалювання або біологічного оброблення відходів;
- відсутня ділянка для природного компостування зелених відходів (листя, гілки) та біовідходів;
- облаштовано два контейнерні майданчики для роздільного збирання вторинної сировини - у смт Вишково та с. Велятино; у решті населених пунктів громади контейнерні майданчики відсутні;
- збирання змішаних побутових відходів здійснюється переважно за безконтейнерною (пакетною) схемою; загальна кількість наявних контейнерів становить 4 одиниці при розрахунковій потребі 5 464 одиниці (Додаток 12 до МПУВ).

Існуюча практика управління побутовими відходами на території Вишківської СТГ не забезпечує захист населення і навколишнього природного середовища від їх негативного впливу. Ця ситуація характерна нині практично для усіх населених пунктів Закарпатської області та України і становить загальнодержавну проблему, необхідність вирішення якої відповідає основним принципам державної політики у сфері управління відходами, сформульованим у Законі України «Про управління відходами» щодо забезпечення нормальної життєдіяльності населення, належного рівня санітарного очищення населених пунктів, охорони довкілля та ресурсозбереження. При цьому найгострішими екологічними проблемами у населених пунктах Вишківської селищної територіальної громади залишаються питання, пов'язані з відходами (їх утворення, накопичення, утилізація, знешкодження, вивіз у місця організованого складування). Проблема захоронення побутових відходів (ПВ) безпосередньо пов'язана зі здоров'ям людей.

Система управління відходами в Вишківській селищній територіальній громаді потребує модернізації, однак має низку позитивних елементів, які можуть слугувати основою для подальшого розвитку. Основний фокус залишається на зменшенні об'ємів захоронення побутових відходів.

2.1.3. Фінансово-економічне забезпечення управління відходами

У 2021-2025 роках у громаді здійснювалося фінансування заходів з управління відходами з бюджету територіальної громади в загальній сумі 318,0 тис. грн (2021 рік - 49,0 тис. грн, 2022 рік - 42,0 тис. грн, 2023 рік - 99,0 тис. грн, 2024 рік - фінансування не здійснювалося, 2025 рік - 128,0 тис. грн). Кошти державного та обласного бюджетів, фонду охорони навколишнього природного середовища громади, кошти організацій розширеної відповідальності виробника та інших джерел на зазначені цілі не залучалися. Дані щодо фінансування заходів з управління відходами наведені у таблиці Додатку 5.

Дані щодо надходження до бюджету територіальної громади, у т.ч. фонду охорони навколишнього природного середовища наведені у таблиці Додатку 6.

За результатами аналізу рівня фінансової спроможності територіальних громад за підсумками 2025 року, що оприлюднені на порталі <https://decentralization.ua/>, Вишківська СТГ знаходиться на низькому рівні спроможності.

Критерії рівня фінансової спроможності та показники Вишківської СТГ за підсумками 2025 року наведено в табл. 4.

Табл. 4. Критерії рівня фінансової спроможності та показники Вишківської СТГ

Критерії спроможності	Одиниці виміру	Значення показників
1	2	3
Рівень фінансової спроможності		низький
Доходи загального фонду на мешканця	грн.	5 117,0
Видатки загального фонду на мешканця	грн.	11 265,2
Видатки на утримання апарату управління на мешканця	грн.	1 988,7
Капітальні видатки на мешканця	грн.	984,0
Рівень дотаційності бюджетів	%	34,9%
Частка управлінських видатків	%	38,9%
Частка бюджетних видатків на оплату праці	%	82,1%
Частка капітальних видатків бюджету	%	7,8%
Видатки на культуру, фізкультуру і спорт на мешканця	грн.	200,5
Частка трансфертів у дохідній частині бюджету	%	51,1%
Частка місцевих податків і зборів у дохідній частині загального фонду бюджету без трансфертів	%	38,3%

Фінансування діяльності у цій сфері фактично обмежувалося надходженнями від тарифу на послугу з управління побутовими відходами, які отримує виконавець послуги - КП «Вишково» (діючий тариф - 367,77 грн/м³ з ПДВ для бюджетних установ та інших юридичних і фізичних осіб та 98,20 грн з одного домогосподарства на місяць для населення), та спрямовувалося виключно на покриття поточних експлуатаційних витрат зі збирання, перевезення і передавання побутових відходів на видалення за межі громади. Капітальні заходи (розширення контейнерного парку, облаштування контейнерних майданчиків, створення пунктів роздільного збирання, оновлення спеціалізованого транспорту) за рахунок бюджетних коштів фактично не фінансувалися.

Водночас фінансовий потенціал громади для запуску таких заходів є обмеженим: за підсумками 2025 року Вишківська СТГ віднесена до громад з низьким рівнем фінансової спроможності, частка капітальних видатків бюджету становить лише 7,8 %, рівень дотаційності - 34,9 %, частка трансфертів у дохідній частині бюджету - 51,1 %, а частка бюджетних видатків на оплату праці сягає 82,1 %. Разом з тим дохідна частина загального фонду бюджету громади (без урахування трансфертів) зросла з 31 976,9 тис. грн у 2021 році до 74 057,9 тис. грн у 2025 році, а надходження до фонду охорони навколишнього природного середовища громади - з 11,9 тис. грн до 41,4 тис. грн. Кошти фонду охорони навколишнього

природного середовища громади (далі - фонд ОНПС) на природоохоронні заходи у сфері управління відходами до цього часу не спрямовувалися.

Таким чином, ключовим завданням на період реалізації МПУВ є не лише формування власного бюджетного ресурсу громади, а й системне залучення додаткових фінансових ресурсів - коштів державного та обласного бюджетів, фондів охорони навколишнього природного середовища всіх рівнів, міжнародної технічної допомоги, грантів, кредитів міжнародних фінансових організацій та приватних інвестицій. Додатковим чинником, що підвищує шанси громади на залучення міжнародної технічної допомоги, є її прикордонне розташування та участь у транскордонних ініціативах у басейні р. Тиса.

Заплановані заходи із залучення додаткових фінансових ресурсів

З метою забезпечення реалізації МПУВ Вишківською селищною радою заплановано такі заходи із залучення додаткових фінансових ресурсів:

- розроблення та затвердження рішенням Вишківської селищної ради цільової Програми управління відходами Вишківської СТГ на 2027-2034 роки з визначенням щорічних бюджетних призначень, переліку заходів, обсягів та джерел фінансування - 2027 рік;
- щорічне формування у бюджеті громади та у складі фонду ОНПС громади окремих статей видатків на заходи у сфері управління відходами відповідно до статті 47 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» та переліку видів діяльності, що належать до природоохоронних заходів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.09.1996 № 1147 - щорічно, починаючи з 2027 року;
- щорічне подання до Закарпатської обласної державної (військової) адміністрації клопотань про включення заходів МПУВ до переліку природоохоронних заходів, що фінансуються за рахунок обласного фонду ОНПС, із забезпеченням співфінансування з бюджету громади – щорічно, починаючи з 2027 року;
- підготовка та подання інвестиційних проєктів на конкурсний відбір для фінансування за рахунок державного фонду регіонального розвитку в порядку, встановленому постановою Кабінету Міністрів України від 18.03.2015 № 196, а також клопотань про виділення субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів соціально-економічного розвитку – 2027–2032 роки;
- підготовка проєктних заявок для фінансування за рахунок державних програм відновлення та розвитку, у тому числі за напрямками Плану України (Ukraine Facility) у частині розвитку комунальної інфраструктури, поводження з відходами та зеленого переходу, а також програм Фонду ліквідації наслідків збройної агресії – 2027–2033 роки;
- участь у програмах міжнародної технічної допомоги з реєстрацією проєктів у порядку, встановленому постановою Кабінету Міністрів України від 15.02.2002 № 153, зокрема за програмами транскордонного співробітництва Interreg NEXT Угорщина – Словаччина – Румунія – Україна 2021–2027, Дунайської транснаціональної програми, ініціативами ЄС у сфері довкілля та циркулярної економіки, програмами ПРООН, ЮНЕП, U-LEAD with Europe, GIZ, NEFCO та інших донорів – постійно;
- опрацювання можливості реалізації об'єктів інфраструктури оброблення відходів кластерного рівня на засадах державно-приватного партнерства або концесії відповідно до законів України «Про державно-приватне партнерство» та «Про

концесію», у тому числі у співробітництві з громадами Хустського кластеру, з проведенням аналізу ефективності на етапі техніко-економічного обґрунтування - 2029-2032 роки;

- укладення договорів з організаціями розширеної відповідальності виробника та залучення їх коштів на облаштування інфраструктури роздільного збирання відходів упаковки, відходів електричного та електронного обладнання, батарей і акумуляторів – після запровадження механізмів РВВ.

2.2. Опис поточного стану за видами відходів

Стан системи управління відходами у Вишківській селищній територіальній громаді на 2025-2026 роки характеризується як початковий: функціонує система збирання та перевезення побутових відходів із подальшим їх вивезенням за межі громади, проте власні об'єкти інфраструктури управління відходами відсутні, а інші потоки та елементи управління відходами охоплені обмежено або взагалі не охоплені. Основна увага приділяється побутовим відходам, зосередженим переважно в адміністративному центрі громади.

Загальний обсяг відходів, окрім побутових відходів, на території Вишківської СТГ не обліковується у статистичних чи звітних матеріалах. Узагальнені дані щодо параметрів управління відходами наведені у Додатку 3 до МПУВ.

2.2.1. Побутові відходи

Побутові відходи - змішані та/або роздільно зібрані відходи від домогосподарств, включаючи відходи паперу, картону, скла, пластику, деревини, текстилю, металу, упаковки, біовідходи, відходи електричного та електронного обладнання, відходи батарей та акумуляторів, небезпечні відходи у складі побутових, великогабаритні та ремонтні відходи, а також змішані та/або роздільно зібрані відходи з інших джерел, якщо ці відходи подібні за своїм складом до відходів домогосподарств. Побутові відходи не включають відходи промисловості, сільського і лісового господарства, рибальства та аквакультури, резервуарів для септиків, каналізаційних мереж та відходи їх оброблення, включаючи осад стічних вод, транспортні засоби, строк експлуатації яких закінчився, відходи будівництва та знесення, вуличний змет, медичні відходи.

Побутові відходи відповідно до Національного переліку відходів належать до групи 20 «Побутові відходи (відходи домогосподарств та подібні відходи комерційних організацій, промислових підприємств, установ), включаючи окремо зібрані фракції», яка в свою чергу поділяється на підгрупи:

Код	Найменування групи, підгрупи, виду відходів
20 01	Окремо зібрані фракції (за винятком 15 01)
20 01 01	Папір та картон
20 01 02	Скло
20 01 08	Кухонні відходи та відходи підприємств громадського харчування, що піддаються біологічному розкладу
20 01 10	Одяг
20 01 11	Текстиль
20 01 13*	Розчинники
20 01 14*	Кислоти
20 01 15*	Луги

20 01 17*	Фотохімічні препарати
20 01 19*	Пестициди
20 01 21*	Люмінесцентні лампи та інші ртутьвмісні відходи
20 01 23*	Списане обладнання, яке містить хлорофторовуглець
20 01 25	Харчові олії та жири
20 01 26*	Олія та жир інші, ніж зазначені в 20 01 25
20 01 27*	Фарби, чорнила, клеї та смоли, які містять небезпечні речовини
20 01 28	Фарби, чорнила, клеї та смоли інші, ніж зазначені в 20 01 27
20 01 29*	Миючі засоби, які містять небезпечні речовини
20 01 30	Миючі засоби інші, ніж зазначені в 20 01 29
20 01 31*	Цитотоксичні та цитостатичні медикаменти
20 01 32	Медикаменти інші, ніж зазначені в 20 01 31
20 01 33*	Батареї і акумулятори включені в 16 06 01, 16 06 02, 16 06 03, та невідсортовані батареї і акумулятори, що містять ці батареї
20 01 34	Батареї та акумулятори інші, ніж зазначені в 20 01 33
20 01 35*	Списане електричне і електронне обладнання інше, ніж зазначено в 20 01 21 та 20 01 23, що містить небезпечні компоненти
20 01 36	Списане електричне і електронне обладнання інше, ніж зазначене в 20 01 21, 20 01 23 та 20 01 35
20 01 37*	Деревина, що містить небезпечні речовини
20 01 38	Деревина інша, ніж зазначена в 20 01 37
20 01 39	Пластмаса
20 01 40	Метал
20 01 41	Відходи від очищення димових труб
20 01 99	Інші відходи цієї підгрупи
20 02	Садові та паркові відходи (включаючи відходи кладовищ)
20 02 01	Відходи, що піддаються біологічному розкладу
20 02 02	Ґрунт і каміння
20 02 03	Інші не здатні до біологічного розкладу відходи
20 03	Інші побутові відходи
20 03 01	Змішані побутові відходи
20 03 02	Відходи ринків
20 03 03	Сміття (залишки) від прибирання вулиць
20 03 04	Шлами септичних ємностей
20 03 06	Відходи від очищення стічних вод
20 03 07	Великогабаритні відходи
20 03 99	Інші побутові відходи цієї підгрупи

Джерела утворення та обсяги відходів

Система обліку та моніторингу у сфері управління побутовими відходами включає форму 1-ПВ, облік зібраних та вивезених відходів на відповідні об'єкти оброблення побутових відходів, що здійснюється КП «Вишково». Прогноз щодо утворення відходів та зміни їх складу є основою для визначення методів оброблення відходів, параметрів установок та розрахунку витрат та вигод майбутніх інвестицій у систему управління відходами. Утворення відходів, в основному, залежить від двох факторів – чисельності населення та рівня економічного зростання. Згідно статистичного збірника «Чисельність населення України на 01 січня 2022 року» загальнодержавний прогноз чисельності населення передбачає щорічне скорочення населення на 0,6%. У зв'язку з воєнним станом на території України, на момент розробки МПУВ, оцінка економічного зростання через відсутність актуальних статистичних даних в

громадів та Закарпатській області неможлива. З метою створення прогнозу, утворення відходів передбачається щорічне економічне зростання на 3% (оптимістичний сценарій відповідно до НПУВ до 2033 року. Зростання кількості побутових відходів можна визначити як 0,2% до 1% зростання ВВП, згідно з кореляцією рівня відходів і доходів, викладених у документах Світового банку. При щорічному зростанні ВВП на 3%, щорічне зростання утворення відходів передбачається на 0,6%. Об'єми утворення побутових відходів (твердих, великогабаритних, ремонтних і рідких, окремих компонентів, що є у складі побутових відходів, включаючи небезпечні відходи) на розрахунковий період (до 2035 року) змінюватимуться в залежності від:

1. зміни кількості населення;
2. зміни норм утворення відходів на облікову одиницю;
3. розвитку інфраструктури в якій утворюються побутові відходи.

Норми утворення відходів на облікову одиницю значно залежать від рівня купівельної спроможності населення та приймаються 1 раз на 5 років.

Точні відомості про обсяги утворення побутових відходів Вишківської СТГ відсутні. Річні розрахункові обсяги побутових відходів на одну особу беруться з узагальнених розрахунків РПУВ, яким рекомендовано, як варіант, застосовувати показник утворення ПВ на одну особу - 379 кг на рік з метою планування відповідного інфраструктурного забезпечення сфери управління відходами. За таким підходом розрахунковий обсяг утворення побутових відходів у громаді у 2025 році становив 6 061 т, тоді як фактично зібрано та перевезено 2 215 т, тобто близько 36,5 % розрахункового обсягу. Уся зібрана маса відходів вивезена за межі громади; відновлення та видалення відходів у межах громади не здійснювалося. Ретроспективні дані наведено у Додатку 7, узагальнений прогноз щодо управління побутовими відходами на території територіальної громади - у Додатку 8 до МПУВ.

Система управління відходами

На території Вишківської селищної територіальної громади місця видалення побутових відходів (полігони, сміттєзвалища) відсутні. Зібрані змішані побутові відходи передаються на видалення за межі громади. Розташування громади у заплаві р. Тиса, у безпосередній близькості до державного кордону з Румунією, а також наявність зон санітарної охорони Шаянського та Велятинського родовищ мінеральних і термальних вод суттєво обмежують перелік ділянок, придатних для розміщення об'єктів інфраструктури управління відходами в межах громади.

У відповідності до РПУВ територія Вишківської СТГ відноситься до Хустського кластеру, який є серед найбільших в області за чисельністю населення та площею і тому, особливо через перший чинник, також генерує значні обсяги відходів. У межах кластеру громада належить до Хустського субкластеру разом з Горінчівською, Хустською та Драгівською територіальними громадами.

Кластер має виражений поділ на три підзони зі створення нової інфраструктури управління відходами: у м. Хусті, у смт Міжгір'ї та с. Дубрівці Іршавської ТГ. Економічна діяльність та чисельність населення сконцентровані у південній частині кластеру - у містах та селищах міського типу, розташованих уздовж автошляху Хуст - Мукачево (Н-09), а також північніше, у зоні шляхів Хуст - Міжгір'я (Р-21), Хуст - Колочава (Т-07-33 і Т-07-20) та Довге - Іршава (Т-07-19).

Найбільше побутових відходів у кластері генерують Хустська та Іршавська територіальні громади - відповідно 32 % та 13 %.

Частина цього кластеру, у тому числі Вишківська СТГ, безпосередньо знаходиться на берегах р. Тиси, і це висуває додаткові вимоги до управління відходами, зокрема з огляду на транскордонний характер басейну річки.

У Хустському кластері пропонується розмістити:

- 13 пунктів роздільного збирання (ПРЗ - мінімум по 1 в кожній територіальній громаді, у тому числі у Вишківській СТГ);
- 2 сортувально-перевантажувальних підприємства (СПП) для обслуговування 2-х субкластерів (Хустська ТГ - потужністю 25 тис. т, Міжгірська ТГ - потужністю 10 тис. т);
- 1 сортувальне підприємство (СП) потужністю 20 тис. т для обслуговування 1 субкластера (Іршавська ТГ);
- 1 об'єкт механіко-біологічного оброблення (МБО) потужністю 55 тис. т та 1 регіональний полігон в рамках МБО для обслуговування кластеру (Іршавська ТГ, с. Дубрівка).

Розміщення планованих об'єктів оброблення відходів в межах кластеру, як це передбачено в РПУВ наведено на рис. 7.

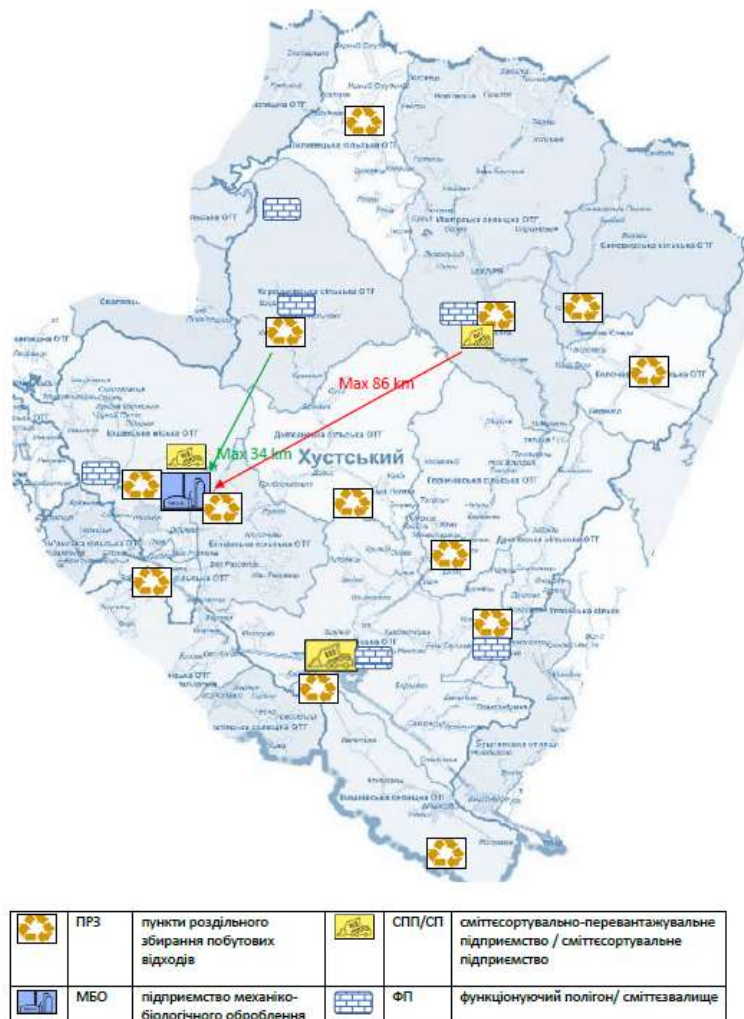

Рис. 7. Заплановані до будівництва та існуючі об'єкти інфраструктури з оброблення відходів у Хустському кластері

Відповідно до РПУВ відстань від центру Вишківської СТГ до сортувально-перевантажувального підприємства у м. Хуст становить 23,5 км, а від СПП у м. Хуст до об'єкта механіко-біологічного оброблення та регіонального полігону в Іршавській ТГ - 36 км. Прогнозний обсяг утворення відходів у громаді на 2034 рік за розрахунками РПУВ становить 6 467 т/рік при чисельності населення з урахуванням ВПО 17 063 особи. Реалізація об'єктів кластерного рівня потребує відповідного міжмуніципального співробітництва у сфері управління відходами між територіальними громадами Хустського кластеру; встановлення місця та умов будівництва визначатимуться згідно з відповідним техніко-економічним обґрунтуванням.

Інфраструктура та технічне забезпечення

Виконавцем послуги з управління побутовими відходами в населених пунктах Вишківської СТГ є комунальне підприємство «Вишково» (КП ВУЖКГ «Вишково»), яке здійснює вивезення відходів від населення, підприємств та установ. Підприємство для надання послуг використовує вантажний автомобіль LIAZ. Технічне забезпечення системи збирання побутових відходів є вкрай обмеженим і не відповідає потребам громади з урахуванням сезонного рекреаційного навантаження.

На території Вишківської СТГ збирання побутових відходів здійснюється в усіх населених пунктах громади. Організовано збирання змішаних побутових відходів переважно за безконтейнерною схемою - за допомогою пакетів, із встановленим графіком вивезення. На території громади облаштовано два контейнерні майданчики для збирання вторинної сировини - у смт Вишково та с. Велятино; наявна кількість контейнерів становить 4 одиниці. Розрахункова потреба громади складає 6 контейнерних майданчиків та 5 464 контейнери (типи 0,12 м³ та 1,1 м³), що відображено у Додатку 12 до МПУВ.

Охоплення населення договорами на послуги з управління побутовими відходами становить 1 300 договорів, або 3 900 осіб, що від загальної чисельності населення громади (15 991 особа) відповідає приблизно 24,4 %. Найвищий рівень охоплення зафіксовано у смт Вишково (893 договори), найнижчий - у сільських населених пунктах громади. Договорами на послуги також охоплено 86 організацій, установ та інших суб'єктів господарювання. Неповне охоплення населення послугою зумовлене нерівномірністю укладання договорів у сільських населених пунктах, обмеженою доступністю послуги в окремих територіях садибної забудови, частковим самостійним поводженням із побутовими відходами у приватному секторі та наявністю неформального (позадовірного) поводження з відходами. Детальні дані щодо охоплення наведено у Додатку 9 до МПУВ.

Морфологічний склад побутових відходів, що утворюються на території громади, спеціальними дослідженнями не визначався. Для цілей планування використовується усереднений морфологічний склад побутових відходів для сільських та селищних населених пунктів Закарпатської області, наведений у РПУВ Закарпатської області до 2034 року. Особливістю громади є підвищена частка відходів упаковки (насамперед скляної та полімерної) у зв'язку з функціонуванням підприємств з бутлювання мінеральних вод та санаторно-курортних закладів, а також значна частка біовідходів, що утворюються у приватному секторі.

Видалення зібраних побутових відходів здійснюється за межами громади і є єдиним способом управління ПВ. Вивезення побутових відходів у населених пунктах громади здійснюється за

встановленим графіком, у сільських населених пунктах - як правило, один раз на тиждень. У курортний сезон періодичність вивезення у с. Шаян та с. Велятино потребує збільшення у зв'язку зі зростанням обсягів утворення відходів.

Тариф на послуги з управління побутовими відходами у Вишківській СТГ встановлений рішенням виконавчого комітету Вишківської селищної ради Хустського району Закарпатської області від 03.04.2025 № 918. Величина тарифу становить 367,77 грн з ПДВ за 1 м³ для бюджетних установ та інших юридичних і фізичних осіб, та 98,20 грн з ПДВ за місяць з одного домогосподарства для населення. Тариф включає оплату за збирання, перевезення та передавання на видалення змішаних побутових відходів. Величина тарифу складає орієнтовно до 1 % наявного доходу на одну людину на місяць за середнім значенням для Закарпатської області. Враховуючи, що дані про економічну спроможність населення Вишківської СТГ відсутні, економічну доступність послуги для населення громади коректно оцінити неможливо. Проте, враховуючи, що рівень економічної спроможності окремих верств населення громади може бути дещо нижчим, ніж у середньому по області, можна зазначити, що величина тарифу знаходиться на граничному рівні економічної доступності.

Проблеми та загрози

Сфера управління побутовими відходами у Вишківській СТГ, як і загалом в Закарпатській області, має великий потенціал, також інтерес до неї з боку учасників ринку зростає. Водночас потік інвестицій залишається незначним. Основних причин є кілька, найвагоміші з них – це складнощі в забезпеченні достатнього фінансування як гарантії повернення інвестицій, розмір тарифів, а також відсутність економічних стимулів розвитку переробки.

Вишківська селищна рада здійснює заходи, запропоновані в екологічних програмах, результати реалізації яких відображаються на рівні розвитку місцевих систем управління ПВ, але також стикається з деякими проблемами, які перешкоджають плавній реалізації цих заходів.

Основні заходи, які потребують вирішення:

- збір та надання доступу до надійної інформації про обсяги та склад побутових відходів, що утворюються на території громади;
- ліквідація несанкціонованих звалищ;
- залучення приватного сектору до роздільного збирання, сортування та відновлення вторинної сировини, а також підвищення якості комунальних послуг;
- формування об'єктів обслуговування сфери управління ПВ відповідно Регіонального Плану управління відходами Закарпатської області до 2034 року;
- формування ефективної системи обліку та моніторингу утворення побутових відходів на території громади, зокрема ресурсоцінних складових, які будуть збиратися на направлятися на об'єкти оброблення відходів.

Проблеми та загрози, пов'язані з управлінням побутовими відходами у Вишківській СТГ наведено в табл. 5.

Табл. 5. Проблеми та загрози, пов'язані з управлінням побутовими відходами у Вишківській СТГ

Проблеми	Загрози
Соціально-екологічні	
Низький рівень охоплення населення послугою (24,4 %) та відсутність контейнерної інфраструктури спонукають до самовільного несанкціонованого видалення відходів та їх спалювання у приватному секторі.	Ризики забруднення заплави р. Тиса, зон санітарної охорони Шаянського та Велятинського родовищ мінеральних і термальних вод, а також територій природно-заповідного фонду внаслідок утворення несанкціонованих звалищ; транскордонний характер забруднення басейну р. Тиса.
Соціально-економічні	
Відсутність коштів на створення та оновлення матеріально-технічної бази у сфері управління побутовими відходами: контейнерного парку, контейнерних майданчиків, спеціалізованого транспорту, організацію роздільного збирання на території громади.	Будівництво регіональних полігонів та інших об'єктів управління відходами потребуватиме значних коштів, які в подальшому покриватимуться за рахунок тарифів. Це призведе до зростання тарифів, що в умовах низької фінансової спроможності громади та населення може призвести до подальшої відмови від послуги.
Інституційні	
1) Відсутність на території громади пунктів роздільного збирання побутових відходів, об'єктів перероблення, компостування та видалення відходів. 2) Необхідність організації регіональної (кластерної) системи управління побутовими відходами, від якої залежить формування місцевої системи, та потреба у міжмуніципальному співробітництві.	Наявність «тіньових» оброблювачів відходів на ринку збирання та оброблення ресурсоінних відходів; ризик неконтрольованого вивезення відходів за межі громади без належного обліку.

2.2.2. Небезпечні відходи

Небезпечними вважаються такі відходи, які мають властивості, здатні створити або спричинити серйозну загрозу для довкілля або здоров'я людини. Через це вони потребують особливих умов управління, включаючи специфічні технології збирання, перевезення, зберігання та оброблення.

Згідно з додатком 3 до Закону України «Про управління відходами» відходи відносяться до небезпечних, якщо мають хоча б одну з наведених нижче небезпечних властивостей:

- вибухонебезпечність;
- окисна здатність;

- горючість (у тому числі легкозаймисті рідини, тверді та газоподібні речовини, а також ті, що вступають у реакцію з водою або здатні самозайматись);
- подразнююча дія;
- гостра токсичність;
- токсичність для окремих органів або при вдиханні (аспірації);
- канцерогенна дія;
- мутагенність;
- токсичність для репродуктивної системи;
- сенсibiliзуючі властивості;
- корозійність;
- інфекційність;
- виділення токсичних газів у реакції з повітрям або водою;
- екотоксичність.

Оскільки небезпечні відходи становлять підвищену небезпеку для життя і здоров'я людини та довкілля, законодавством України встановлено обов'язковість здійснення всіх операцій з їх управління - від утворення до збирання, перевезення, оброблення, утилізації та видалення - із застосуванням екологічно безпечних методів, дотриманням встановлених нормативних вимог та виключно суб'єктами господарювання, які мають відповідні дозволи та/або ліцензії.

Класифікація небезпечних відходів здійснюється відповідно до Національного переліку відходів і Порядку класифікації відходів, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 20 жовтня 2023 р. №1102.

2.2.2.1. Відпрацьовані нафтопродукти

Нафтопродукти - продукти, одержані внаслідок переробки нафти, суміші вуглеводнів, а також індивідуальні хімічні сполуки, одержувані з нафти і нафтових газів. До нафтопродуктів відносяться різні види палива (бензин, дизельне паливо, гас і ін.), мастильні матеріали, електроізоляційні середовища, розчинники, нафтохімічна сировина. Відпрацьований нафтопродукт - нафтопродукт, під час експлуатації якого відбулися зміни деяких властивостей, регламентованих нормативною документацією.

Відпрацьовані нафтопродукти - один з найскладніших і найнебезпечніших видів відходів серед усіх забруднювачів природи. Утворюються такі відходи внаслідок різних операцій з нафтою, нафтовмісними речовинами: при транспортуванні, під час аварій транспорту, у результаті очистки резервуарів. Споживачі нафтопродуктів - це в більшості своїй великі промислові об'єкти та центри, транспортні підприємства і компанії, різні галузі діяльності: машинобудівна, електрохімічна, легка, хімічна, металургійна та інші промисловості, які можуть використовувати різні види палива, мастила для змащення, рідини для промивання й інші види переробленої нафти. Утворення цих відходів зосереджено переважно у місцях, де розміщені промислові підприємства, які і є джерелами їх утворення.

Відпрацьовані нафтопродукти відповідно до Національного переліку відходів належать до групи 13 «Відходи нафтопродуктів та рідкого палива (крім харчових олій, а також тих, які зазначені у групах 05, 12 і 19)», яка в свою чергу поділяється на підгрупи:

Код	Найменування групи, підгрупи, виду відходів
13 01*	Відходи гідравлічних мастил (олив)
13 02*	Відходи моторних, індустріальних олив та мастил
13 03*	Відходи олив для ізоляції та теплопередачі
13 04*	Трюмні масла (нафтопродукти)
13 05*	Відходи масло-водовідокремлювачів
13 07*	Відходи рідкого палива
13 08*	Відходи нафтопродуктів інші, не зазначені в інших підгрупах цієї групи

Джерела утворення та обсяги відходів

Відпрацьовані нафтопродукти є типовим видом небезпечних відходів, що утворюються в межах Вишківської СТГ внаслідок господарської діяльності. Їх кількість збільшується відповідно до об'єктивних процесів зношення техніки та зростання транспортної активності населення.

Основні джерела утворення відпрацьованих нафтопродуктів на території громади:

1. Транспортний сектор: легкові та вантажні автомобілі, автобуси, а також спеціальна техніка, що експлуатується фізичними особами, підприємствами та установами. Відпрацьовані моторні, трансмісійні, гідравлічні оливи, гальмівні та охолоджуючі рідини, а також залишки палива утворюються під час технічного обслуговування та ремонту транспортних засобів на станціях техобслуговування, в автогосподарствах та приватних гаражах.
2. Сільськогосподарська техніка: трактори, комбайни, інша агротехніка, що активно використовується аграрними підприємствами та фермерськими господарствами. Відпрацьовані мастильні матеріали та паливно-мастильні відходи утворюються при обслуговуванні цієї техніки.
3. Промислове обладнання: виробничі та ремонтні підприємства, які використовують різноманітні машини, механізми та обладнання. Джерелами є відпрацьовані мастила, гідравлічні та трансформаторні оливи, забруднені ганчірки, фільтри та інші матеріали, що контактували з нафтопродуктами.
4. Приватний сектор (домогосподарства): відходи відпрацьованих олив та мастил утворюються від обслуговування власних транспортних засобів, мотоблоків, генераторів, бензопил, газонокосарок та іншої малої техніки.

Відпрацьовані мастила та нафтопродукти класифікуються як небезпечні відходи містять:

- канцерогенні речовини (поліциклічні ароматичні вуглеводні);
- важкі метали (свинець, кадмій);
- речовини, що викликають мутагенні ефекти.

При неправильному поводженні вони здатні просочуватися в ґрунт, отруювати воду, спричиняти забруднення повітря при спалюванні.

Точні дані про обсяги утворення відпрацьованих нафтопродуктів у громаді відсутні через брак системи обліку. Окрім того, за даними Єдиної екологічної платформи, яка містить актуальну

інформацію про стан довкілля «ЕкоСистема», в розділі «Декларація про відходи 3.0» відсутні декларації суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність у Вишківській СТГ.

Система управління відходами

Централізованої системи збору відпрацьованих нафтопродуктів у громаді не існує. Частина суб'єктів господарювання ймовірно мають договірні відносини з ліцензованими оброблювачами небезпечних відходів, зокрема, і відпрацьованих нафтопродуктів та рідкого палива.

Спеціалізовані об'єкти, призначені для збирання відпрацьованих нафтопродуктів від населення та від суб'єктів господарювання на території громади відсутні (або відсутні дані про наявність таких об'єктів).

Відпрацьовані нафтопродукти від населення, приватного сектора зазвичай утилізуються самостійно, часто неналежним чином - шляхом спалювання, зливання в ґрунт, використання як паливо в печах, що не відповідає вимогам природоохоронного законодавства.

Іншим способом видалення відпрацьованих нафтопродуктів, утворених населенням, а саме використанні мастила, масла, ганчір'я та інші забруднені нафтопродуктами матеріали переважно викидаються разом з побутовими відходами. Внаслідок цього такі відходи потрапляють на полігони побутових відходів, що не відповідає вимогам безпечного поводження з ними та створює ризики для довкілля.

Існуюча система обліку та узагальнення даних щодо управління відпрацьованими мастилами містить фрагментовано вибіркову інформацію, доступну виключно за спеціалізованими запитами та не використовується ОМС Вишківської СТГ в їх поточній діяльності.

Система моніторингу в сфері управління відпрацьованими нафтопродуктами в громаді відсутня.

Інфраструктура та технічне забезпечення управління відпрацьованими нафтопродуктами

Наразі в структурі поводження з відпрацьованими нафтопродуктами Вишківської СТГ громади не функціонують об'єкти постійного збору або перероблення таких відходів безпосередньо на території населених пунктів.

Разом з тим, діяльність промислових підприємств у межах громади організована відповідно до чинного природоохоронного законодавства України, що передбачає наявність спеціалізованої інфраструктури для безпечного поводження з такими відходами.

Всі підприємства, що здійснюють технічне обслуговування транспортних засобів, працюють з мастильними матеріалами, дизельним та бензиновим паливом, мають укладені договори з ліцензованими операторами на вивезення, утилізацію або регенерацію відпрацьованих нафтопродуктів.

Проблеми та загрози

Незважаючи на те, що основні промислові підприємства, які діють на території Вишківської СТГ, належним чином організували процес поводження з відпрацьованими нафтопродуктами, уклали договори з ліцензованими операторами та мають відповідні майданчики для їх тимчасового зберігання, у цій сфері все ж існує низка суттєвих проблем і

загроз, що обмежують ефективність поводження з цим видом небезпечних відходів у громаді в цілому.

Насамперед, відсутність доступної інфраструктури для населення та дрібного бізнесу є критичною проблемою. Побутові утворювачі відходів, зокрема власники автомобілів, малі ремонтні майстерні, фермерські господарства або індивідуальні підприємці, не мають можливості передавати відпрацьовані мастила чи забруднені матеріали для утилізації в межах громади.

Це створює високий ризик самовільного зливання мастил у ґрунт, каналізацію або водойми, що становить серйозну загрозу для екологічної безпеки, зокрема забруднення підземних вод, отруєння ґрунтів і негативного впливу на здоров'я мешканців.

Ще однією небезпекою є можливе спалювання відпрацьованих нафтопродуктів у печах або котлах приватними особами, особливо в зимовий період. Такі дії призводять до утворення великої кількості канцерогенних речовин та викидів важких металів в атмосферу, що не лише погіршує стан повітря, а й створює додаткове навантаження на органи дихання та імунну систему населення.

Узагальнюючи, можна стверджувати, що хоча базовий рівень екологічної безпеки забезпечується на рівні підприємств, загальний стан системи управління відпрацьованими нафтопродуктами в громаді є фрагментарним та незбалансованим.

Відсутність інфраструктури для побутових джерел, неохопленість значної частини утворювачів системою збору та утилізації, недосконалість обліку та низький рівень обізнаності населення створюють серйозні екологічні й соціальні ризики.

2.2.2.2. Відходи, що містять стійкі органічні забруднювачі

Стійкі органічні забруднювачі (СОЗ) – це група високотоксичних хімічних речовин, які характеризуються надзвичайною стійкістю до розкладу в природному середовищі, здатністю до біоаккумуляції (накопичення в живих організмах та харчових ланцюгах) та біомагніфікації, а також до перенесення на великі відстані повітряними та водними течіями.

Вони становлять серйозну загрозу для здоров'я людини та навколишнього середовища.

Управління СОЗ регулюється на міжнародному рівні, зокрема Стокгольмською конвенцією про стійкі органічні забруднювачі, ратифікованої Законом України від 18.04.2007 № 949-V, метою якої є захист здоров'я людини та навколишнього середовища від СОЗ.

В Україні регулювання обігу, утворення та поводження з відходами, що містять СОЗ, здійснюється відповідно до Закону України «Про управління відходами», а також Базельської та Стокгольмської конвенцій, учасником яких є Україна.

Основні види відходів, що містять СОЗ: сільськогосподарські хімікати (застарілі пестициди, хлордан, альдрин, гептахлор, токсафен тощо; відходи пестицидів із тривалим строком розпаду; залишки або тара від застосування СОЗ-пестицидів), відходи спалювання (зола, фільтри, шлами після спалювання хлорвмісних пластиків, гуми, кабельної ізоляції), відходи з виробництва фарб, лаків, клеїв, розчинників (особливо ті, що містять пентахлорфенол, діоксини, фурані).

Джерела утворення та обсяги відходів

СОЗ – небезпечні речовини, що можуть міститися у різних типах промислових, аграрних або побутових відходів. Вони мають високу стійкість до природного розпаду, токсичність, здатність накопичуватися в біоті та мігрувати на великі відстані.

Основними джерелами утворення відходів із вмістом СОЗ є старе обладнання, застарілі пестициди, відходи спалювання, відпрацьована електроніка.

На території громади не проводилася цілеспрямована інвентаризація СОЗ. Відсутність даних ускладнює оцінку реальних обсягів утворення. Проте з огляду на наявність об'єктів комунального господарства, старого обладнання існує вірогідність наявності таких відходів.

Опис існуючої системи управління відходами

На території Вишківської СТГ відсутні об'єкти, на яких утворюються, накопичені, або можуть потенційно утворюватися відходи, що містять стійкі органічні забруднювачі.

На території Вишківської СТГ відсутні місця зберігання непридатних до застосування хімічних засобів захисту рослин.

Інфраструктура та технічне забезпечення управління відходами, що містять СОЗ

Інфраструктура та технічне забезпечення управління відходами, що містять СОЗ, на території громади відсутні.

Об'єкти інфраструктури управління відходами, що містять СОЗ на території громади відсутні.

Проблеми та загрози

Головна проблема полягає в ризику неконтрольованого потрапляння СОЗ до загального потоку побутових відходів, особливо з боку населення та дрібного бізнесу. Відсутність інфраструктури для збору старої електроніки, побутової хімії, ламп, засобів захисту рослин і подібних фракцій призводить до того, що ці відходи потрапляють до звичайних контейнерів і вивозяться на полігон без попереднього сортування. Це створює реальну загрозу забруднення ґрунтів, водоносних горизонтів і повітря токсичними речовинами, які здатні зберігатися в навколишньому середовищі десятиліттями.

Крім того, при самовільному спалюванні відходів у приватному секторі, що містять органічні забруднювачі (наприклад, пластикові матеріали), в атмосферу потрапляють канцерогенні речовини - діоксини та фурани, які здатні викликати важкі захворювання і мають віддалену дію на здоров'я населення. Інші проблеми та загрози щодо управління відходами, що містять СОЗ на території громади не виявлені.

2.2.2.3. Відходи, що містять ртуть

Ртуть - один із найнебезпечніших і найтоксичніших хімічних елементів. Це рідкий метал за температури вище $-38,8^{\circ}\text{C}$. Металева ртуть і більшість її сполук (зокрема сулема, каломель, ртутний ціанід) мають здатність до випаровування, тому їх пари є надзвичайно отруйними й можуть спричинити тяжкі отруєння, у тому числі з летальним наслідком.

Відходи, що містять ртуть, класифікуються як небезпечні та потребують особливого поводження.

Код	Найменування групи, підгрупи, виду відходів
16 06 03*	ртутьвмісні батареї
16 12 37*	люмінесцентні лампи та інші ртутьвмісні відходи
20 01 21*	люмінесцентні лампи та інші ртутьвмісні відходи

До таких відходів належать використані або пошкоджені ртутьвмісні прилади, лампи, елементи устаткування, а також забруднені ртуттю матеріали (тканини, рукавички, засоби збирання ртуті тощо).

Джерела утворення та обсяги відходів

Основними джерелами утворення відходів, що містять ртуть, є:

- домогосподарства (люмінесцентні лампи, включаючи компактні енергозберігаючі лампи, які широко використовуються в побуті; ртутні термометри, у випадку їх пошкодження або завершення терміну експлуатації; окремі види батарейок та акумуляторів, деякі типи елементів живлення можуть містити ртуть);
- об'єкти соціальної сфери та установи (заклади освіти, охорони здоров'я, адміністративні будівлі та інші установи також генерують відходи, що містять ртуть, в основному за рахунок використання люмінесцентних ламп та, у медичних закладах, специфічного обладнання, що може містити ртуть);
- об'єкти комерційної діяльності (офіси, магазини, підприємства сфери послуг використовують люмінесцентні лампи та електронне обладнання, що також є джерелами утворення відходів, що містять ртуть), промислові підприємства (залежно від специфіки виробничої діяльності, можуть утворюватися промислові відходи, що містять ртуть, у більших обсягах або в інших формах).

Опис існуючої системи управління відходами

На території громади відсутня окрема система управління відходами, що містять ртуть. Водночас слід враховувати історичний контекст території: у межах Вишківського рудного поля виявлено ртутно-сурм'яне зруденіння, а у 50-х роках XX століття поблизу Вишкова здійснювалася розвідка та розробка ртутних проявів. Цілеспрямованої інвентаризації можливих залишкових джерел ртутного забруднення, пов'язаних із колишньою гірничо-геологічною діяльністю, на території громади не проводилося.

Організована система приймання ртутьвмісних відходів від населення поки відсутня. Громадяни не мають можливості офіційно здати старі термометри або люмінесцентні лампи у відведених пунктах прийому. Це призводить до їх неналежної утилізації та потрапляння до контейнерів з ПВ, забруднення ними полігону або небезпечного зберігання в домашніх умовах.

Інфраструктура та технічне забезпечення управління відходами, що містять ртуть

На території Вишківської СТГ відсутні стаціонарні пункти збору відходів, що містять ртуть, а також спеціалізовані об'єкти для оброблення або знешкодження таких фракцій. Не функціонують сміттєперевантажувальні чи сортувальні станції, що мали б змогу виявляти та відокремлювати ці відходи із загального потоку побутових відходів.

Інфраструктура поводження з ртутовмісними відходами у Вишківській СТГ наразі обмежена лише внутрішніми заходами на рівні підприємств та установ, які дотримуються законодавства та передають відходи на знешкодження ліцензованим операторам. Проте для охоплення населення та малого бізнесу громада потребує створення первинної інфраструктури приймання ртутовмісних компонентів. Розгортання таких заходів дозволить зменшити екологічні ризики, підвищити рівень безпеки поводження з відходами та сприяти досягненню цілей державної політики у сфері управління небезпечними речовинами.

Проблеми та загрози

Поводження з ртутовмісними відходами потребує особливого контролю, із дотриманням суворих екологічних і санітарних норм.

Через відсутність централізованого збору ртутовмісних відходів від населення люмінесцентні лампи, термометри, старі батарейки або прилади з вмістом ртуті потрапляють до потоку змішаних побутових відходів та захоронюються на полігоні без сортування. Пошкодження цих компонентів спричиняє викид ртутних парів, які є високотоксичними навіть у малих концентраціях.

Однією з причин наведеного вище є недостатній рівень інформування населення. Більшість мешканців не поінформовані про небезпеку ртуті, правила поводження з лампами і термометрами, та можливі варіанти безпечної утилізації, що сприяє порушенням і посиленню екологічних ризиків.

Система управління ртутовмісними відходами в межах громади наразі охоплює виключно суб'єктів господарювання, які передають такі відходи ліцензованим операторам. Натомість населення і малий бізнес залишаються поза межами офіційної системи, що створює значні санітарно-екологічні, економічні та організаційні загрози.

2.2.2.4. Відходи, що містять поліхлоровані дифеніли/поліхлоровані терфеніли

Поліхлоровані дифеніли (ПХД) та поліхлоровані терфеніли (ПХТ) – це штучно створені органічні хлорвмісні сполуки, які раніше широко застосовувалися в промисловості, зокрема в енергетиці та електротехніці, через свою хімічну стабільність, термостійкість та діелектричні властивості. Вони використовувались у якості ізоляційних рідин у трансформаторах, конденсаторах та електроізоляторах, а також у промислових мастилах та герметиках, що наразі заборонені до використання у більшості країн.

Відповідно до законодавства, відходами, що містять ПХД/ПХТ, визнаються матеріали, обладнання або об'єкти, які містять або можуть містити ці речовини у концентраціях, що перевищують граничні допустимі значення (≥ 50 мг/кг для ПХД згідно Стокгольмської конвенції).

Джерела утворення та обсяги відходів

На території Вишківської СТГ відсутні об'єкти, на яких утворюються чи накопичуються відходи, що містять поліхлоровані дифеніли/поліхлоровані терфеніли. Однак через можливу присутність застарілих трансформаторів або конденсаторів в енергогенеруючих та енергопостачальних компаніях, утворення таких відходів потенційно можливе.

Опис існуючої системи управління відходами

Наразі Вишківська СТГ не має спеціалізованої інфраструктури для збору, аналізу, оброблення чи зберігання відходів, що містять ПХД/ПХТ. Утворення таких відходів можливе лише у випадку виведення з експлуатації старих електротехнічних систем, особливо на промислових підприємствах. У таких випадках підприємства зобов'язані проводити хімічний аналіз на вміст ПХД/ПХТ, забезпечити облік і передачу відходів виключно ліцензованим операторам управління небезпечними відходами.

Інфраструктура та технічне забезпечення управління відходами, що містять поліхлоровані дифеніли/поліхлоровані терфеніли

Об'єкти інфраструктури управління відходами, що містять поліхлоровані дифеніли/поліхлоровані терфеніли на території Вишківської СТГ відсутні.

Проблеми та загрози

Проблеми та загрози щодо управління відходами, що містять поліхлоровані дифеніли/поліхлоровані терфеніли на території Вишківської СТГ не виявлені.

2.2.2.5. Інші небезпечні відходи

Крім відпрацьованих нафтопродуктів, відходів, що містять ртуть або стійкі органічні забруднювачі, у межах Вишківської СТГ можуть утворюватися інші небезпечні відходи, які не класифікуються окремими групами, але мають значний екологічний ризик та можливий негативний вплив на здоров'я населення.

Загальною практикою є збирання таких відходів та передавання їх на оброблення спеціалізованим організаціям, які мають усі дозвольні документи на проведення такої діяльності. Проте точна інформація про управління такими відходами на рівні утворювачів Вишківської СТГ відсутні через неподання утворювачами декларацій через Єдину екологічну платформу «ЕкоСистема», а також відсутність узагальнених статистичних даних з 2022 року.

До таких відходів відносяться:

- небезпечні відходи промислового походження;
- відходи агрохімічної продукції, що містять пестициди, добрива, хлорвмісні речовини;
- відходи, що містять азбест або матеріали на його основі;
- забруднена тара та упаковка від хімікатів або мастильних матеріалів;
- інші специфічні відходи (лаки, фарби, клей, смоли, кислоти, лужні залишки тощо).

Джерела утворення та обсяги відходів

До таких відходів, які утворюються в межах Вишківської СТГ, належать:

- відходи лакофарбових матеріалів, розчинників, клеїв – утворюються внаслідок ремонтних робіт у комунальних установах, школах, на підприємствах (фарбування фасадів, огорож, внутрішнє оздоблення, обслуговування техніки тощо);
- хімічні реагенти (використані чи прострочені) – залишаються після проведення лабораторних аналізів у медичних закладах, освітніх установах, агропідприємствах;
- відпрацьовані фільтри, абсорбенти, ганчір'я з масляними залишками - у результаті обслуговування автотранспорту, дизель-генераторів, насосного та іншого технічного обладнання;

- будівельні матеріали, що містять азбест (старі покрівлі, ізоляція) - утворюються при демонтажі старих споруд, заміні дахів або реконструкції об'єктів.

Основні джерела утворення:

- комунальні підприємства громади (ремонтні та господарські підрозділи, водоканал, тепломережі);
- заклади освіти, охорони здоров'я, культури;
- промислові підприємства, які мають ремонтні цехи або виробничі дільниці.

Опис існуючої системи управління відходами

У Вишківській СТГ не має спеціалізованої інфраструктури для збору, попереднього оброблення чи тривалого зберігання інших небезпечних відходів.

Інфраструктура та технічне забезпечення управління іншими небезпечними відходами

Об'єкти інфраструктури управління іншими небезпечними відходами на території Вишківської СТГ відсутні.

Проблеми та загрози

Проблеми та загрози щодо управління іншими небезпечними відходами на території Вишківської СТГ не виявлені.

2.2.3. Відходи промисловості

Відходи виробництва - усе те, що утвориться в процесі виробництва чи після завершення його циклу, крім продуктів у вигляді енергії чи речовини - предметів виробництва.

Відповідно Національної стратегії управління відходами в Україні до 2030 року питання управління промисловими відходами розглядається, перш за все, виходячи із їх утворення в різних галузях промисловості:

- гірничій та гірничо-хімічній промисловості;
- чорній та кольоровій металургії;
- машинобудівній та металообробній промисловості;
- лісовій та деревообробній промисловості;
- енергетиці;
- хімічній, нафтохімічній та у суміжних галузях промисловості;
- харчовій промисловості;
- легкій промисловості.

2.2.3.1. Промислові відходи

Джерела утворення та обсяги відходів

Промислові відходи утворюються під час виробничої діяльності суб'єктів господарювання на території Вишківської СТГ. Основними утворювачами є підприємства будівельного сектору (зокрема ТОВ «ОПИТНИЙ ЗАВОД М»), підприємства з видобутку та бутілювання мінеральних вод (ТЗОВ «АКВА», ТОВ «ШАЯНСЬКІ ДЖЕРЕЛА», ТОВ «Шаянські мінеральні води»), санаторно-курортні заклади, підприємства оптової торгівлі деревиною та будівельними матеріалами, а також суб'єкти малого підприємництва. Обсяги утворення промислових відходів у розрізі громади не обліковуються.

Первинний облік утворення промислових відходів та даних щодо управління ними здійснюється суб'єктами господарювання, на об'єктах яких відбувається утворення таких

відходів. Управління відходами промисловості здійснюється на загальних засадах управління відходами.

Опис існуючої системи управління відходами

У Вишківській СТГ не має спеціалізованої інфраструктури для збору, попереднього оброблення чи тривалого зберігання інших небезпечних відходів.

Інфраструктура та технічне забезпечення управління промисловими відходами

На території Вишківської СТГ відсутні об'єкти оброблення промислових відходів.

Промислові відходи утворюються під час виробничої діяльності підприємств, розташованих на території громади, і передаються ними на оброблення або видалення спеціалізованим суб'єктам господарювання, які мають відповідні дозвільні документи, на договірній основі.

Проблеми та загрози

- низька якість (недостовірність, неточність, неактуальність) даних щодо утворення та методів управління промисловими відходами на підприємствах та в організаціях області, що не дає можливість прогнозування параметрів системи управління промисловими відходами;
- недосконалість організаційно-правових засад та інфраструктури управління промисловими відходами;
- наявність порушень чинного законодавства суб'єктами господарювання у сфері управління промисловими відходами;
- відсутність дієвих економічних важелів заохочення підприємств до самостійного вирішення власних екологічних проблем;
- недостатня кількість місць видалення промислових відходів, які забезпечують вимоги екологічної безпеки на території Закарпатської області (на території Вишківської СТГ такі місця відсутні і не плануються);
- втрата цінних мінеральних та енергетичних ресурсів внаслідок незначного рівня перероблення промислових відходів.

2.2.3.2. Відходи видобувної промисловості

Джерела утворення та обсяги відходів

На території Вишківської СТГ здійснюється діяльність з користування надрами, пов'язана з видобуванням підземних мінеральних та термальних вод Шаянського і Велятинського родовищ. Крім того, у межах громади та в безпосередній близькості наявні прояви будівельного каменю (ріоліти, андезити), бентонітових глин, а в алювіальних відкладах р. Тиса - піщано-гравійних сумішей. Промислова розробка твердих корисних копалин у значних обсягах у межах громади наразі не ведеться, відвали та хвостосховища відсутні. Утворення відходів видобувної промисловості за даними органу місцевого самоврядування не обліковувалося.

Опис існуючої системи управління відходами

Наразі Вишківська СТГ не має спеціалізованої інфраструктури для збору, оброблення чи зберігання відходів, їх видалення чи захоронення відходів видобувної промисловості. Її утворення не передбачається.

Первинний облік утворення відходів видобувної промисловості та даних щодо управління ними повинен здійснюватися суб'єктами господарювання, на об'єктах яких відбувається утворення таких відходів на загальних засадах, що охоплюють промислові відходи.

Інфраструктура та технічне забезпечення управління відходами видобувної промисловості

На території Вишківської СТГ громади відсутня спеціалізована інфраструктура та технічне забезпечення управління такими відходами через відсутність видобувної промисловості на території громади.

Проблеми та загрози

Проблеми та загрози, пов'язані з управління відходами видобувної промисловості на території Вишківської СТГ відсутні.

2.2.3.3. Відходи будівництва та знесення

Джерела утворення та обсяги відходів

Відходи будівництва та знесення - відходи, що утворилися внаслідок діяльності з капітального ремонту, будівництва або знесення будівель і споруд. Такі відходи відповідно до Національного переліку відходів належать до групи 17 «Відходи будівництва та знесення (включаючи ґрунт, знятий із забруднених ділянок)», яка в свою чергу поділяється на підгрупи:

Код	Найменування групи, підгрупи, виду відходів
17 01	Бетон, цегла, облицювальна плитка та кераміка
17 02	Деревина, скло та пластмаси
17 03	Бітумні суміші, вугільна смола та просмолені вироби
17 04	Метали (включаючи їх сплави)
17 06	Ізоляційні матеріали та азбестовмісні будівельні матеріали
17 08	Будівельні матеріали на основі гіпсу
17 09	Інші відходи будівництва і знесення будівель

Також до даної категорії відходів можна віднести відходи руйнувань внаслідок бойових дій (згідно з Національним переліком відходів група 16 12 «Відходи, що утворилися через пошкодження (руйнування) будівель та споруд внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій або проведення робіт з ліквідації їх наслідків».

Відходи будівництва та знесення на території Вишківської СТГ утворюються переважно внаслідок будівництва та реконструкції індивідуального житла, рекреаційних і санаторно-курортних об'єктів, ремонту об'єктів соціальної сфери, а також ремонту та утримання доріг. Додатковим чинником є реконструкція автомобільної дороги Т-07-37 Хуст - Шаян - Вишково - Буштино та облаштування пункту пропуску «Яблунівка - Ремети», реалізація яких супроводжуватиметься утворенням значних обсягів відходів будівництва та знесення.

Утворення відходів будівництва та знесення напряму залежить від:

1. перспективного розвитку міст та сіл Вишківської СТГ , а також інфраструктури для транспорту, водовідведення тощо;
2. стратегії утримання старих житлових районів;

3. стратегії знесення старих будинків, нежитлових приміщень на місці промислової забудови, які не використовуються та покинуті власниками тощо;
4. майбутнього розвитку транспортної інфраструктури на регіональному та державному рівнях.

Інформація про точний та повний перелік утворювачів відходів будівництва та знесення на території громади відсутня.

Опис існуючої системи управління відходами

В громаді відсутня система управління відходами будівництва та знесення.

Інфраструктура та технічне забезпечення управління відходами будівництва та знесення

На території громади відсутня спеціалізована інфраструктура та технічне забезпечення управління відходами будівництва та знесення. Основними напрямками управління відходами будівництва та знесення в громаді є: рециркуляція/утилізація інших неорганічних матеріалів; передача спеціалізованим підприємствам на утилізацію; передача спеціалізованим підприємствам для видалення; передача фізичним особам для вторинного використання.

Проблеми та загрози

Основна проблема в управлінні відходами будівництва та знесення – це відсутність спеціалізованої інфраструктури і технічного забезпечення для управління такими відходами, зокрема, визначених місць для їх зберігання та відновлення.

2.2.4. Рослинні відходи сільського господарства та лісового господарства, харчопереробної промисловості, деревні відходи, біовідходи

Джерела утворення та обсяги відходів

До відходів *сільського господарства* відносяться відходи, що утворюються внаслідок вирощування рослин (відходи рослинного походження), розведення тварин (відходи тваринного походження), тваринні екскременти, сеча та гній.

Відходи зеленого господарства утворюються в результаті утримання й обслуговування озелених територій загального користування. Забезпечення відповідного утримання озелених територій загального користування і, перш за все, у зоні громадського центру, потребує організації зеленого господарства з впровадженням сучасних методів організації робіт з догляду за рослинами, які зазнають значного техногенного навантаження, й відповідно більш ретельної уваги до видалення і утилізації рослинних відходів.

Код	Найменування групи, підгрупи, виду відходів
02 01	Відходи тканин рослинного походження
02 01 03	Відходи сільського та лісового господарства, аквакультури, садівництва, мисливства та рибальства
02 01 07	Відходи лісового господарства
03 01	Відходи оброблення деревини та виробництва панелей і меблів
03 01 01	відходи кори та корка
03 01 05	тирса, стружка, обрізки, деревина, ДСП і шпон інші, ніж зазначені за кодом

20 02	Садові та паркові відходи (включаючи відходи кладовищ)
20 02 01	Відходи, що піддаються біологічному розкладу

Біовідходи, включно з харчовими залишками та відходами зелених насаджень, переробляються шляхом компостуванням у приватних домогосподарствах громади.

Утворювачами рослинних відходів сільського господарства є виробники сільськогосподарської продукції, що здійснюють діяльність на території громади, зокрема ФГ «ТИСА-3», фермерські та особисті селянські господарства. Значна частина рослинних відходів утворюється в особистих селянських господарствах у результаті ведення садівництва, виноградарства та овочівництва.

Утворювачами рослинних відходів лісового господарства є суб'єкти господарювання, що здійснюють ведення лісового господарства на території громади, зокрема Вишківське та Велятинське лісництва. Відходи зеленого господарства утворюються також при утриманні озеленених територій населених пунктів, парків, територій санаторно-курортних закладів та стадіону «Тиса».

Опис існуючої системи управління відходами

У Вишківській СТГ відсутні промислові або централізовані потужності для перероблення рослинних відходів та біовідходів.

Облік утворення рослинних відходів від утримання зелених насаджень на території Вишківської СТГ не здійснюється.

Інфраструктура та технічне забезпечення управління біовідходами та рослинними відходами

Об'єкти інфраструктури управління рослинними відходами на території Вишківської СТГ відсутні.

Проблеми та загрози

Дається взнаки недостатня обізнаність населення про управління рослинними та біовідходами. Це призводить до забруднення компонентів довкілля за рахунок збільшення їх обсягів та видалення їх на звалища побутових відходів, що в свою чергу призводить до гниття таких відходів, утворення звалищного газу.

Однією з важливих проблем громади є явище традиційного сезонного задимлення внаслідок весняного та осіннього спалювання рослинних відходів - листя, трави, соломи та інших органічних і неорганічних решток. Це не тільки значно забруднює повітря, а також знищує важливе різноманіття комах у верхніх шарах ґрунту.

Інші проблеми, що стосуються управління рослинними відходами на території Вишківської СТГ не виявлені. Відсутність даних про обсяги утворення рослинних відходів в громаді носить потенційні загрози неефективного використання таких відходів.

2.2.5. Відходи упаковки

Джерела утворення та обсяги відходів

Відходи упаковки - упаковка чи пакувальний матеріал, що були використані та не є багаторазовою упаковкою (чи втратила ці властивості) Під упаковкою розуміється виріб, виготовлений з будь-якого матеріалу, або пакувальний матеріал, в тому числі сервісна упаковка, що використовується для зберігання, захисту, переміщення, доставки та викладення товару (від сировини до готових виробів), який надходить від виробника до споживача. До відходів упаковки, відповідно до Національного переліку відходів, відносяться відходи підгрупи 15 01 «Упаковка (включаючи роздільно зібрану упаковку з побутових відходів)».

Код	Найменування групи, підгрупи, виду відходів
15 01 01	Паперова та картонна упаковка
15 01 02	Пластмасова упаковка
15 01 03	Дерев'яна упаковка
15 01 04	Металева упаковка
15 01 05	Комбінована (композитна) упаковка
15 01 06	Змішана упаковка
15 01 07	Скляна тара (упаковка)
15 01 09	Текстильна упаковка
15 01 10*	Упаковка, що містить залишки або забруднена небезпечними речовинами
15 01 11*	Металева упаковка, що містить тверду пористу матрицю із небезпечних речовин (наприклад, азбесту), включаючи пусті газові балони

Первинний облік утворення відходів упаковки та даних щодо управління ними здійснюється суб'єктами господарювання, на об'єктах яких відбувається утворення таких відходів у складі загальної системи обліку виробничих відходів.

Облік відходами упаковки, що утворюється в домогосподарствах, окремо не здійснюється.

Опис існуючої системи управління відходами

Утворювачами відходів упаковки є домогосподарства та суб'єкти господарювання, які є споживачами готових виробів та сировини. Такі відходи упаковки, змішуються з ПВ і вивозяться на полігон без попереднього сортування. Система роздільного збору упаковки станом на березень 2026 року у Вишківській СТГ не запроваджена.

Відходи упаковки, які утворюються в діяльності суб'єктів господарювання ними збираються самостійно і далі передаються для подальшого відновлення або видалення уповноваженим суб'єктами, які мають дозвіл на оброблення відходів.

Інфраструктура та технічне забезпечення управління відходами упаковки

Спеціалізована інфраструктура з управління відходами упаковки на території громади відсутня.

Проблеми та загрози

Неефективне використання ресурсного потенціалу відходів упаковки.

2.2.6. Відходи електричного та електронного обладнання

Джерела утворення та обсяги відходів

До відходів електричного та електронного обладнання (ВЕЕО) відноситься електричне та електронне обладнання, включаючи всі компоненти, вузли та витратні матеріали, що є складовими такого обладнання, власник якого позбувається його, має намір або повинен позбутися (згідно проєкту Закону України «Про відходи електричного та електронного обладнання»). До ВЕЕО, відповідно до Національного переліку відходів, відносяться відходи підгрупи 16 02 «Відходи електричного та електронного обладнання».

Код	Найменування групи, підгрупи, виду відходів
16 02 09*	Трансформатори та конденсатори, що містять поліхлоровані біфеніли (ПХБ) чи поліхлоровані терфеніли (ПХТ)
16 02 10*	Відходи обладнання, що містить чи забруднене ПХБ, крім зазначеного за кодом 16 02 09
16 02 11*	Зношене обладнання, що містить хлорофторовуглець
16 02 12*	Відходи обладнання, що містить вільний азбест
16 02 13*	Відходи обладнання, що містить небезпечні компоненти, інші, ніж зазначені за кодами з 16 02 09 по 16 02 12
16 02 14	Відходи обладнання інші, ніж зазначено за кодами з 16 02 09 по 16 02 13
16 02 15*	Небезпечні компоненти, видалені з відходів обладнання
16 02 16	Компоненти, видалені з відходів обладнання інших, ніж зазначено за кодом 16 02 15

ВЕЕО утворюються в домогосподарствах, в комерційних, промислових, державних та інших установах. На сьогодні на території Вишківської СТГ, як і загалом у Закарпатській області та в Україні в цілому, не існує точної інформації кількості відходів електричного та електронного обладнання. Служба Держстатистики не проводить облік даної категорії відходів та ще не прийнята гармонізована системи вимірювань обліку електричних та електронних відходів. Інформація, щодо утворення ВЕЕО відсутня.

Опис існуючої системи управління відходами

Окреме управління ВЕЕО на території Вишківської СТГ не здійснюється.

ВЕЕО, які утворюються в діяльності суб'єктів господарювання, такими підприємствами збираються самостійно і далі передаються для подальшого відновлення відповідно до укладених договорів.

Інфраструктура та технічне забезпечення управління ВЕЕО

Спеціалізовані об'єкти, призначені для приймання ВЕЕО від населення та від суб'єктів господарювання, а також об'єкти інфраструктури оброблення ВЕЕО на території Вишківської СТГ, як і Закарпатської області загалом, відсутні.

Проблеми та загрози

Основна проблема в управлінні ВЕЕО – це відсутність спеціалізованої інфраструктури і технічного забезпечення для управління такими відходами, зокрема, визначених місць для їх зберігання та відновлення. Через це ВЕЕО, що утворюються в домогосподарствах Вишківської СТГ, змішуються разом з побутовими відходами і видаляються на полігони ПВ.

2.2.7. Відходи батарей і акумуляторів

Джерела утворення та обсяги відходів

Відповідно до проєкту Закону України «Про батареї і акумулятори» до відходів батарей та акумуляторів (ВБА) відносяться батареї або акумулятори, від яких володілець позбувається, має намір або зобов'язаний позбутися. При цьому розуміється, що батарея або акумулятор – джерела електричної енергії, згенерованої в результаті прямого перетворення хімічної енергії, що складається з одного чи більше елементів живлення які не перезаряджаються (первинних), або з одного чи більше елементів живлення які перезаряджаються (вторинних).

До ВБА, відповідно до Національного переліку відходів, відносяться наступні відходи:

Код	Найменування групи, підгрупи, виду відходів
16 06	Батареї та акумулятори
16 06 01*	Свинцеві батареї
16 06 02*	Нікелево-кадмієві батареї
16 06 03*	Ртутьвмісні батареї
16 06 04	Лужні батареї (крім зазначених за кодом 16 06 03)
16 06 05	Інші батареї та акумулятори
16 06 06*	Окремо зібрані електроліти з батарей та акумуляторів

За типами відпрацьовані батареї і акумулятори можна поділити на портативні, автомобільні та промислові.

Точні дані про обсяги утворення на території громади ВБА відсутні.

Утворювачами ВБА є домогосподарства та суб'єкти господарювання. Облік ВБА, що утворюється в домогосподарствах окремо не здійснюється.

Первинний облік утворення ВБА та даних щодо управління ними здійснюється суб'єктами господарювання, на об'єктах яких відбувається утворення таких відходів у складі загальної системи обліку виробничих відходів.

Опис існуючої системи управління відходами

Організована система приймання відходів батарей і акумуляторів побутового призначення від населення на території громади перебуває на етапі формування: збирання портативних батарейок здійснюється фрагментарно, у тому числі на облаштованих контейнерних майданчиках для вторинної сировини у смт Вишково та с. Велятино, а також в окремих закладах освіти та торгівлі.

Відходи автомобільних батарей і акумуляторів збираються на станціях технічного обслуговування автомобілів (СТО).

Відходи автомобільних батарей і акумуляторів від комерційного транспорту видаляються підприємствами власниками таких транспортних засобів згідно діючих правил оброблення батарей і акумуляторів.

Інфраструктура та технічне забезпечення управління ВБА

Спеціалізовані об'єкти, призначені для приймання ВБА від населення та від суб'єктів господарювання, а також об'єкти інфраструктури оброблення ВБА на території Вишківської СТГ відсутні.

Проблеми та загрози

Основною проблемою та загрозою в управлінні ВБА є видалення їх значної кількості разом з побутовими відходами.

2.2.8. Медичні відходи**Джерела утворення та обсяги відходів**

Медичні відходи – відходи, що утворюються внаслідок здійснення діяльності з медичного обслуговування або ветеринарної практики, здійснення експертиз та досліджень у сфері охорони здоров'я, ветеринарної медицини, у тому числі наукових або дослідницьких робіт і відповідно до Національного переліку відходів це відходи підгрупи 18 «Відходи, пов'язані з медичним обслуговуванням людей і тварин та/або проведенням відповідних досліджень (крім кухонних та ресторанних відходів, не пов'язаних безпосередньо з медичним обслуговуванням)»:

Код	Найменування групи, підгрупи, виду відходів
18 01 01	Гострі інструменти (крім зазначених за кодом 18 01 03)
18 01 02	Частини тіла та органи, включаючи посудини з кров'ю та консервовану кров (крім зазначених за кодом 18 01 03)
18 01 03*	Відходи, збирання та видалення яких обумовлено спеціальними вимогами для запобігання виникненню інфекції
18 01 04	Відходи, збирання та видалення яких обумовлено спеціальними вимогами для запобігання виникненню інфекції (наприклад, перев'язувальний матеріал, гіпсові пов'язки, простирадла, одноразовий одяг, підгузки тощо)
18 01 06*	Хімічні препарати, що складаються або містять небезпечні речовини
18 01 08*	Цитотоксичні та цитостатичні лікарські препарати
18 01 09	Лікарські препарати інші, ніж зазначені за кодом 18 01 08
18 02 01	Гострі інструменти (крім зазначених за кодом 18 02 02)
18 02 02*	Відходи, збирання та видалення яких обумовлено спеціальними вимогами для запобігання виникненню інфекції
18 02 03	Відходи, збирання та видалення яких обумовлено спеціальними вимогами для запобігання виникненню інфекції
18 02 05*	Хімічні речовини, що складаються або містять небезпечні речовини
18 02 06	Хімічні речовини інші, ніж зазначені за кодом 18 02 05
18 02 07*	Цитотоксичні та цитостатичні лікарські препарати
18 02 08	Лікарські препарати інші, ніж зазначені за кодом 18 02 07

З 01 квітня 2025 року набули чинності Державні санітарні норми та правила «Порядок управління медичними відходами, у тому числі вимоги щодо безпечності для здоров'я людини під час утворення, збирання, зберігання, перевезення, оброблення таких відходів», затверджені наказом МОЗ від 31.10.2024 № 1827.

Класифікація медичних відходів на категорію А - побутові відходи (безпечні відходи); категорію В - епідемічно (інфекційно) небезпечні відходи; категорію С - токсикологічно небезпечні відходи; категорію D - радіологічно небезпечні відходи, що була передбачена Державними санітарно-протиепідемічними правилами і нормами щодо поводження з медичними

відходами, затвердженими Наказом Міністерства охорони здоров'я України 08.06.2015 року №325 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства охорони здоров'я України від 14.11.2022 року №2075), згідно з Наказом Міністерства охорони здоров'я України від 31.10.2024 року №1827 року про затвердження Державних санітарних норми та правила «Порядок управління медичними відходами, у тому числі вимоги щодо безпечності для здоров'я людини під час утворення, збирання, зберігання, перевезення, оброблення таких відходів».

Ці Державні санітарні норми та правила встановлюють загальні вимоги до управління медичними відходами закладами охорони здоров'я, фізичними особами - підприємцями, які зареєстровані в установленому законом порядку та одержали ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики, державними спеціалізованими установами, що здійснюють судово-експертну діяльність, неурядовими організаціями, які здійснюють діяльність у сфері протидії поширенню хвороб, зумовлених ВІЛ, суб'єктами господарювання у сфері управління відходами, які мають дозвіл на здійснення операцій з оброблення відходів та ліцензію на провадження господарської діяльності з управління небезпечними відходами, суб'єктами господарювання, які отримали ліцензію на внутрішні перевезення небезпечних відходів вантажними автомобілями.

Утворювачами медичних відходів є заклади охорони здоров'я, фізичні особи-підприємці, які зареєстровані в установленому законом порядку та одержали ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики, державні спеціалізовані установи, що здійснюють судово-експертну діяльність та неурядові організації, які здійснюють діяльність у сфері протидії поширенню хвороб, зумовлених ВІЛ.

Медичні відходи, що утворюються у закладах охорони здоров'я Вишківської СТГ (КНП «Вишківський центр первинної медико-санітарної допомоги імені Олександра Грінбергера», амбулаторії загальної практики - сімейної медицини у смт Вишково, с. Велятино та с. Яблунівка, фельдшерські пункти у с. Ракош і с. Шаян), передаються на оброблення спеціалізованим суб'єктам господарювання, що мають відповідні дозвільні документи, на договірній основі. За даними органу місцевого самоврядування, обсяг утворення медичних відходів у 2025 році становив 0,103 т, які в повному обсязі вивезено за межі громади.

Опис існуючої системи управління відходами

Медичні відходи, які утворюються в діяльності закладів охорони здоров'я, ними збираються самостійно і далі передаються для подальшого відновлення або видалення уповноваженим суб'єктами, які мають дозвіл на оброблення медичних відходів. Управління медичними відходами складається з наступних етапів: збір усередині закладів; сортування відходів при збиранні; маркування; знезараження; транспортування і перенесення відходів у накопичувальні контейнери в межах закладу та їх тимчасове зберігання; транспортування відходів транспортом спеціалізованих організацій, з якими укладено договори, у місця утилізації.

Інфраструктура та технічне забезпечення управління медичними відходами

На території Вишківської СТГ відсутні діючі об'єкти інфраструктури управління медичними відходами.

Проблеми та загрози

Проблеми, пов'язані з збиранням, зберіганням чи видаленням медичних відходів на території Вишківської СТГ не виявлені. Але, враховуючи відсутність повної інформації про утворення медичних відходів та управління ними, створює ризики того, що управління цими відходами може здійснюватися з порушеннями вимог чинного законодавства та становить ризики виникнення екологічної та санітарної небезпеки.

2.2.9. Транспортні засоби, строк експлуатації яких закінчився

Джерела утворення та обсяги відходів

Транспортні засоби, строк експлуатації яких закінчився, відповідно до Національного переліку відходів належать до групи 16 «Відходи, не зазначені в інших групах», яка в свою чергу поділяється на підгрупи:

Код	Найменування групи, підгрупи, виду відходів
16 01 04*	Транспортні засоби, зняті з експлуатації
16 01 06	Транспортні засоби, зняті з експлуатації, що не містять рідин, та інших небезпечних компонентів
16 12 52*	Пошкоджені транспортні засоби
16 12 53	Пошкоджені транспортні засоби, що не містять ні рідких, ні інших небезпечних речовин

Основними джерелами утворення транспортних засобів, строк експлуатації яких закінчився, є власники транспортних засобів, як фізичні так і юридичні особи, розташовані на території громади.

Опис існуючої системи управління відходами

На території громади відсутні об'єкти, що спеціалізуються на управлінні транспортними засобами, строк експлуатації яких закінчився та суб'єкти господарювання, що надають такі послуги.

Підприємства що займаються експлуатацією, ремонтом та обслуговуванням транспортних засобів і в яких утворюються дані відходи заключають договори безпосередньо з організаціями, які займаються збиранням та обробленням таких відходів. На території громади немає підприємств які займаються обробленням транспортних засобів, строк експлуатації яких закінчився.

Точні дані щодо кількості зареєстрованих транспортних засобів на території Вишківської СТГ відсутні. Повні дані про фактичне утворення на території громади транспортних засобів, строк експлуатації яких закінчився, відсутні.

Інфраструктура та технічне забезпечення управління відходами транспортних засобів, строк експлуатації яких закінчився

В громаді відсутня спеціалізована інфраструктура управління (поводження) транспортними засобами, строк експлуатації яких закінчився.

Проблеми та загрози

Проблеми та загрози, пов'язані з транспортними засобами, строк експлуатації яких закінчився, на території громади не виявлені.

2.2.10. Осади стічних вод від комунальних очисних споруд

Джерела утворення та обсяги відходів

Осади стічних вод від комунальних очисних споруд, відповідно до Національного переліку відходів належать до групи 20 03 «Інші побутові відходи та відходи інфраструктури населених пунктів:

Код	Найменування групи, підгрупи, виду відходів
20 03 06	Відходи від очищення стічних вод

Осад стічних вод - це залишковий напівтвердий матеріал, який утворюється як побічний продукт під час очищення стічних вод промислових або міських стічних вод.

Ліцензований суб'єкт господарювання з централізованого водовідведення у Вишківській СТГ відсутній. Комунальні очисні споруди, що перебувають у власності територіальної громади, на її території відсутні.

Централізована система водовідведення у населених пунктах громади розвинена фрагментарно. Локальні очисні споруди експлуатуються окремими санаторно-курортними та рекреаційними закладами у с. Шаян і с. Велятино; поводження з осадами, що утворюються на цих спорудах, здійснюється їх власниками самостійно на договірній основі.

Приватна садибна забудова у населених пунктах громади каналізована лише частково; переважно використовуються вигрібні ями.

Комунальні очисні споруди на території Вишківської СТГ відсутні, відповідно облік утворення осадів стічних вод від комунальних очисних споруд не здійснюється. Зважаючи на розташування громади у заплаві р. Тиса та наявність зон санітарної охорони родовищ мінеральних і термальних вод, питання організації централізованого водовідведення та поводження з осадами є одним з пріоритетів екологічної безпеки території.

Опис існуючої системи управління відходами

Окремі об'єкти інфраструктури управління осадом стічних вод від комунальних очисних споруд на території Вишківської СТГ відсутні.

Інфраструктура та технічне забезпечення управління відходами осаду стічних вод

На території громади відсутня спеціалізована інфраструктура та технічне забезпечення управління відходами осаду стічних вод.

Проблеми та загрози

Основна проблема в управлінні відходами від очищення стічних вод - відсутність комунальних очисних споруд і централізованої системи водовідведення у більшості населених пунктів громади, що створює ризик неконтрольованого потрапляння неочищених стічних вод та осадів у ґрунти та поверхневі води басейну р. Тиса, у тому числі з транскордонними наслідками.

2.2.11. Відходи, що біологічно розкладаються

Джерела утворення та обсяги відходів

До відходів, що біологічно розкладаються, відносяться:

- побічні продукти тваринного походження, на які поширюється дія Закону України «Про управління відходами», а саме, до яких застосовуються операції спалювання, захоронення або які використовуються для біогазу та компосту;
- інші відходи тваринного походження та змішані харчові відходи (категорія 09.1 згідно переліку категорії відходів за матеріалом, затвердженого наказом Держстату від 23 січня 2015 року № 24);
- виробничі та інші відходи, що біологічно розкладаються та не охоплені в інших розділах МПУВ.

Опис існуючої системи управління відходами

Утворювачами відходів, що біологічно розкладаються, можуть бути домогосподарства, суб'єкти господарювання, які займаються розведенням та утриманням худоби та птиці, виробництва з перероблення промислові об'єкти, що здійснюють забій тварин та птиці та перероблення м'яса, інші виробництва харчової промисловості.

На території Вишківської СТГ не виявлено утворювачів відходів, що біологічно розкладаються, які не охоплені в інших розділах МПУВ. Проте є суб'єкти господарювання, які потенційно можуть бути утворювачами таких відходів. Це передусім сільськогосподарські виробництва та фермерські господарства, що займаються тваринництвом.

На території громади відсутні суб'єкти господарювання, які займаються збором, відновленням та/або видаленням загиблих тварин та побічних продуктів тваринного походження, не призначених для споживання людиною.

Відповідно до Національного плану управління відходами до 2033 року у територіальних громадах з чисельністю населення менше 50 тисяч осіб пріоритетним є запровадження домашнього та громадського компостування біовідходів. Для Вишківської СТГ, де переважає садибна забудова та ведення особистих селянських господарств, домашнє компостування є найбільш економічно доцільним способом управління біовідходами і передбачене заходами МПУВ.

Інфраструктура та технічне забезпечення управління відходами, що біологічно розкладаються

Окремі об'єкти інфраструктури управління відходами, що біологічно розкладаються на території Вишківської СТГ відсутні.

Проблеми та загрози

Проблеми та загрози, пов'язані з управління відходами, що біологічно розкладаються на території Вишківської СТГ не виявлені.

2.3. Аналіз ефективності управління відходами територіальної громади

Аналіз поточного стану управління відходами на території Вишківської СТГ дозволив виявити основні екологічні проблеми, що уповільнюють розвиток системи управління відходами в громаді. Для визначення найгостріших проблем та реальних можливих шляхів їх вирішення робочою групою був виконаний SWOT-аналіз та виявлення взаємозв'язків між "внутрішніми"

(сильні та слабкі сторони) та "зовнішніми" (можливості та загрози) факторами, що мають стратегічне значення для громади у сфері управління відходами дані якого наведено в табл.6.

Табл. 6. SWOT-аналіз ефективності управління відходами територіальної громади

Сильні сторони (S)	Слабкі сторони (W)
✓ Наявність визначеного виконавця послуги з управління побутовими відходами - комунального підприємства «Вишково», що перебуває у власності громади. ✓ Збирання побутових відходів організоване в усіх населених пунктах громади. ✓ Розпочато впровадження роздільного збирання вторинної сировини - облаштовано контейнерні майданчики у смт Вишково та с. Велятино. ✓ Зацікавленість та участь керівництва громади у формуванні ефективної системи управління відходами в межах власної компетенції. ✓ Значний рекреаційний та курортно-оздоровчий потенціал території, що формує економічний інтерес до підтримання належного санітарного стану громади. ✓ Прикордонне розташування та участь у транскордонних ініціативах у басейні р. Тиса, що розширює можливості залучення міжнародної технічної допомоги. ✓ Підприємства громади, зокрема санаторно-курортні заклади та виробники мінеральних вод, співпрацюють з органами місцевого самоврядування.	– Критично низький рівень охоплення населення послугою з управління побутовими відходами - 24,4 %. – Майже повна відсутність контейнерного парку та контейнерних майданчиків: 4 контейнери при розрахунковій потребі 5 464 одиниці. – Обмеженість спеціалізованого транспорту - один вантажний автомобіль на всю громаду. – Відсутність на території громади будь-яких об'єктів інфраструктури управління відходами, у тому числі місць видалення відходів. – Низька якість первинного обліку, узагальнення та аналізу даних щодо потоків відходів на усіх етапах управління відходами. – Низький рівень фінансової спроможності громади: частка капітальних видатків бюджету - 7,8 %, рівень дотаційності - 34,9 %. – Залежність від об'єктів управління відходами, розташованих поза межами громади, у тому числі щодо небезпечних, медичних відходів та ВЕЕО. – Відсутність централізованого водовідведення та комунальних очисних споруд. – Виражена сезонність утворення відходів у курортних населених пунктах, до якої система збирання не адаптована.

Можливості (О)	Загрози (Т)
• Можливість залучення міжнародних грантів та інвестицій, у тому числі за програмами транскордонного співробітництва Interreg NEXT Румунія - Україна, для модернізації інфраструктури управління відходами. • Створення в межах Хустського кластеру пункту роздільного збирання, сортувально-перевантажувального підприємства у м. Хуст та об'єкта механіко-біологічного оброблення в Іршавській ТГ. • Розвиток міжмуніципального співробітництва з громадами Хустського кластеру для спільної реалізації капіталомістких проєктів. • Залучення коштів організацій розширеної відповідальності виробника для облаштування інфраструктури роздільного збирання відходів упаковки, ВЕЕО, батарей і акумуляторів. • Розробка та впровадження програм екологічної освіти для населення та відпочивальників, використання туристичного потенціалу для формування екологічної культури. • Створення нових робочих місць у сфері управління відходами.	➤ Відсутність нормативно-правового регулювання управління окремими категоріями відходів, що може створити загрозу реалізації окремих заходів МПУВ. ➤ Невизначеність майбутніх економічних механізмів управління відходами як загроза економічній сталості прийнятих в МПУВ рішень. ➤ Ризики, пов'язані зі створенням та функціонуванням об'єктів інфраструктури управління відходами, передбачених РПУВ, у частині забезпечення необхідними обсягами відходів та реалізації отриманої продукції. ➤ Затримка у створенні кластерної інфраструктури, що продовжуватиме залежність громади від вивезення відходів за її межі. ➤ Низька платоспроможність населення, що обмежує можливість підвищення тарифу та розширення охоплення послугою. ➤ Ризик забруднення заплави р. Тиса та зон санітарної охорони родовищ мінеральних вод внаслідок несанкціонованого поводження з відходами, у тому числі з транскордонними наслідками.

Зіставлення внутрішніх і зовнішніх факторів, наведених у табл. 6, дозволяє визначити стратегічну логіку розвитку системи управління відходами Вишківської СТГ. Наявність визначеного виконавця послуги, зацікавленість керівництва громади, значний рекреаційний потенціал території та прикордонне розташування створюють передумови для використання ключових зовнішніх можливостей - залучення інвестицій та міжнародної технічної допомоги, у тому числі за програмами транскордонного співробітництва, участі у кластерній інфраструктурі Хустського кластеру та впровадження роздільного збирання. Водночас слабкі сторони системи мають переважно ресурсний та інфраструктурний характер: критично низький рівень охоплення населення послугою, майже повна відсутність контейнерного парку, обмеженість спеціалізованого транспорту, відсутність власних об'єктів оброблення та видалення відходів, низька якість первинного обліку та низький рівень фінансової

спроможності громади. У поєднанні із зовнішніми загрозами - недостатньою мотивацією населення до сортування, нестабільністю ринку вторинної сировини та залежністю від рішень інших громад кластера - ці фактори здатні суттєво уповільнити реалізацію запланованих заходів.

Кількісна оцінка ефективності чинної системи управління відходами свідчить про її початковий рівень. Послугою з управління побутовими відходами охоплено 3 900 осіб, або 24,4 % населення громади, тоді як цільовий показник МПУВ становить 85% до 2035 року. Уся маса зібраних побутових відходів (100%) спрямовується на видалення за межами громади, роздільне збирання запроваджене фрагментарно (два контейнерні майданчики для вторинної сировини), частка відновлення ресурсоцінних компонентів фактично дорівнює нулю, тоді як РПУВ передбачає досягнення 5-10% відновлення вже на другому етапі реалізації. Технічне забезпечення системи - 4 контейнери та один вантажний автомобіль - є критично недостатнім: розрахункова потреба становить 5464 контейнери та 6 контейнерних майданчиків, а фактично зібрано і перевезено лише 2215 т відходів при розрахунковому обсязі утворення 6 061 т, тобто близько 36,5 %. Інфраструктура оброблення та видалення відходів на території громади відсутня повністю. Тариф на послугу (367,77 грн/м³, або 98,20 грн з домогосподарства на місяць) покриває лише поточні експлуатаційні витрати і не формує ресурсу для капітальних вкладень, а низький рівень фінансової спроможності громади (частка капітальних видатків 7,8 %, рівень дотаційності 34,9 %) обмежує можливості власного інвестування. За іншими потоками відходів система обліку та спеціалізована інфраструктура на території громади відсутні, а управління ними фактично здійснюється утворювачами самостійно на договірній основі з операторами, розташованими поза межами громади.

Узагальнюючи результати аналізу, ефективність системи управління відходами Вишківської СТГ визначається трьома взаємопов'язаними чинниками. Перший - фінансовий: з огляду на низький рівень фінансової спроможності громади без формування окремої статті видатків у бюджеті громади та фондів охорони навколишнього природного середовища, а також без залучення коштів державного і обласного бюджетів, міжнародної технічної допомоги та коштів організацій розширеної відповідальності виробника заходи капітального характеру залишатимуться нереалізованими. Другий - інституційний та міжмуніципальний: створення об'єктів оброблення та видалення відходів кластерного рівня перебуває поза межами можливостей окремої громади, а з огляду на відсутність у Вишківській СТГ власних місць видалення відходів і жорсткі природоохоронні обмеження території потребує координації з боку обласної влади та укладення угод про співробітництво з громадами Хустського кластеру. Третій - поведінковий: запровадження роздільного збирання без системної інформаційно-просвітницької роботи з населенням і відпочивальниками не забезпечить необхідної якості вторинної сировини і призведе до знецінення вкладених інвестицій. Відповідно, заходи МПУВ структуровані так, щоб на першому етапі (до 2029 року) зосередитися на тих напрямках, які повністю перебувають у компетенції громади та не потребують значних капітальних витрат - розширенні охоплення послугою та контейнеризації, запровадженні роздільного збирання, налагодженні обліку, ліквідації та запобіганні утворенню несанкціонованих звалищ і формуванні проектної готовності, - а капіталомісткі заходи кластерного рівня перенести на наступні етапи з одночасною підготовкою фінансових та організаційних передумов для їх реалізації.

РОЗДІЛ 3. ПЛАНУВАННЯ УПРАВЛІННЯМ ВІДХОДАМИ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

3.1. Цілі та цільові показники

Метою МПУВ Вишківської СТГ до 2035 року є захист здоров'я населення та мінімізація негативного впливу відходів на навколишнє природне середовище на території громади.

Мета буде досягнута шляхом:

- дотримання ієрархії управління відходами;
- посилення регулювання та контролю в секторі управління відходами;
- створення інтегрованої системи управління відходами як для побутових, так і для інших потоків відходів громади.

Цільові показники, встановлені РПУВ, є обов'язковими для перенесення до МПУВ і можуть бути скориговані лише на підставі обґрунтування, наведеного в МПУВ. При встановленні часових періодів цільових показників враховуються вимоги Порядку розроблення, погодження та затвердження місцевих планів управління відходами: їх відповідність часовим періодам Національного плану управління відходами, наявність цільових показників на останній 2035 рік виконання МПУВ.

Відповідно до ст. 52 Закону України «Про управління відходами» цей МПУВ узгоджується з Регіональним планом управління відходами Закарпатської області до 2034 року та підлягає оновленню протягом шести місяців з дня внесення змін до РПУВ; цільові показники, встановлені РПУВ, перенесені до МПУВ і можуть бути скориговані лише за наявності обґрунтування, наведеного в МПУВ.

З огляду на це при плануванні системи управління відходами у Вишківській СТГ не розглядались альтернативні сценарії розвитку – за основу взято базовий сценарій, визначений РПУВ для Хустського кластеру (субкластер Хустський).

Такий підхід є виправданим, зважаючи на те, що РПУВ розроблявся на підставі комплексного аналізу, який включав декілька ключових складових.

По-перше, при підготовці РПУВ була проведена ретельна оцінка демографічних тенденцій у розрізі всіх районів і громад Закарпатської області. Прогноз чисельності населення будувався з урахуванням ретроспективної динаміки природного та міграційного руху населення, даних Головного управління статистики у Закарпатській області, а також специфіки регіону, зокрема традиційно вищого рівня трудової міграції та притоку внутрішньо переміщених осіб в умовах воєнного стану. Для Хустського кластеру прогнозована чисельність населення на 2034 рік визначена на рівні 281,2 тис. осіб (у т.ч. субкластер Хустський – 128,9 тис. осіб, з яких 17 063 особи припадає на Вишківську СТГ), що дозволяє обґрунтовано розрахувати необхідні потужності інфраструктури управління відходами.

По-друге, розроблення РПУВ передбачало широке залучення органів місцевого самоврядування. Громади надавали пропозиції щодо наявної інфраструктури, обсягів утворення відходів, проблемних питань та пріоритетів розвитку. Ці пропозиції були систематизовані, проаналізовані та враховані при визначенні конфігурації кластерів, розміщення планованих об'єктів оброблення відходів та черговості реалізації заходів.

По-третє, РПУВ містить обґрунтований аналіз тенденцій розвитку регіону – економічного зростання, рівня урбанізації, розвитку аграрної, туристичної та промислової складових Закарпатської області, що безпосередньо впливає на обсяги та морфологічний склад відходів. На підставі цього аналізу РПУВ визначив для Хустського кластеру прогнозовані обсяги побутових відходів – 110,9 тис. т/рік у 2034 році, у тому числі для субкластера Хустського – 53,2 тис. т/рік, а для Вишківської СТГ – 6 467 т/рік.

По-четверте, обраний у РПУВ варіант кластеризації є обґрунтованим з погляду економічної доцільності та логістики. Кластерний підхід дозволяє досягти необхідного масштабу для рентабельної експлуатації спільних об'єктів оброблення відходів – сортувально-перевантажувального підприємства потужністю 25 тис. т у Хустській ТГ та об'єкта механіко-біологічного оброблення потужністю 55 тис. т з регіональним полігоном у с. Дубрівка Іршавської ТГ. Для Вишківської СТГ самостійне будівництво таких об'єктів було б економічно недоцільним через недостатній обсяг відходів – прогнозовані 6 467 т/рік становлять лише близько 12,2 % обсягу субкластера. Кластерний підхід також враховує транспортну доступність між громадами (відстань від центру Вишківської СТГ до планованого сортувально-перевантажувального підприємства – 23,5 км, від нього до об'єкта механіко-біологічного оброблення – 36 км) та наявність земельних ділянок, придатних для розміщення об'єктів.

Окремою перевагою обраної для Хустського субкластера конфігурації є її двоступенева логістична побудова. Сортувально-перевантажувальне підприємство у Хустській ТГ розташоване на відстані 23,5 км від адміністративного центру громади, що є зіставним з наявним транспортним плечем вивезення відходів, а подальше перевезення ущільнених відходів до об'єкта механіко-біологічного оброблення в с. Дубрівка Іршавської ТГ здійснюється великотоннажним транспортом оператора цього підприємства. Це дозволяє уникнути зростання експлуатаційних витрат громади на перевезення після переходу до нової системи.

Додатковим і визначальним для Вишківської СТГ аргументом на користь кластерної моделі є природоохоронні та містобудівні обмеження її території. Населені пункти громади розташовані у заплаві р. Тиси з амплітудою коливань рівня води 7–10 м та регулярними паводками, у межах громади розташовано шість об'єктів природно-заповідного фонду і дві території, пропонувані до включення до Смарагдової мережі, діють зони санітарної охорони Шаянського родовища мінеральних вод і Велятинського родовища термальних вод, а південна межа громади збігається з державним кордоном України з Румунією. Сукупність цих обмежень унеможливорює розміщення на території громади об'єктів оброблення чи видалення відходів кластерного рівня.

Успішна реалізація кластерного підходу до управління відходами в Хустському кластері неможлива без активної координаційної ролі регіональної влади, яка здатна забезпечити узгоджену взаємодію між громадами-учасниками кластеру, спрямувати кошти обласного бюджету на співфінансування капіталомістких об'єктів інфраструктури, а також виступити стороною у залученні державних коштів та міжнародної технічної допомоги. Оскільки жодна з громад субкластера самостійно не спроможна профінансувати будівництво сортувально-перевантажувального підприємства чи об'єкта механіко-біологічного оброблення, саме регіональна влада має ініціювати підготовку міжмуніципальних угод про співробітництво, організувати розроблення техніко-економічного обґрунтування на рівні кластеру та забезпечити включення відповідних об'єктів до регіональних інвестиційних програм. Без такої координації громади залишатимуться у стані очікування, не маючи ані правових, ані фінансових підстав для самостійного запуску спільної інфраструктури, а строки реалізації заходів, передбачених як РПУВ, так і МПУВ, неминуче зсуватимуться.

З урахуванням усього вищевикладеного базовий сценарій РПУВ прийнятий у МПУВ Вишківської СТГ як єдиний плановий сценарій без розгляду альтернатив. Відповідно до цього сценарію визначені цільові показники, заходи та обсяги фінансування, передбачені цим МПУВ. У разі внесення змін до РПУВ або суттєвого відхилення фактичних показників від прогнозних МПУВ підлягає актуалізації в установленому порядку.

Досягнення поставлених цілей планується забезпечити шляхом:

- підвищення рівня обізнаності населення та суб'єктів підприємницької діяльності про управління відходами;
- сприяння впровадженню найкращих доступних технологій у сфері управління відходами на місцевому рівні;
- стимулювання заходів, спрямованих на запобігання утворенню відходів, їх мінімізацію, повторне використання та рециклінг відповідно до п'ятирівневої ієрархії управління відходами;
- участі у фінансуванні заходів із будівництва та модернізації кластерної інфраструктури управління відходами;
- участі в міжмуніципальному співробітництві в межах кластерного підходу до створення інфраструктури управління відходами громад Хустського субкластера;
- здійснення моніторингу та регулярного оцінювання ефективності реалізації місцевого плану.

Цілі та цільові показники МПУВ наведено у Додатку 10 до МПУВ. Вони визначені на основі аналізу поточного стану, Національного плану управління відходами до 2033 року та РПУВ Закарпатської області до 2034 року. Враховуючи низьку якість базових даних для визначення цільових показників, на етапі перегляду МПУВ цільові показники будуть також переглянуті і за потреби уточнені.

Абсолютні цільові показники РПУВ та значення цільових показників, прийнятих для МПУВ, наведено у Додатку 11 до МПУВ.

Визначення місць розташування об'єктів управління відходами здійснюється з урахуванням пріоритету вимог екологічної безпеки (ст. 3 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», ст. 3 Закону України «Про охорону земель»), збереження цінних природоохоронних територій та об'єктів, забезпечення дотримання вимог природоохоронного та іншого законодавства, а також затвердженої у встановленому порядку містобудівної документації.

На території Вишківської СТГ розташовано шість об'єктів природно-заповідного фонду: ботанічна пам'ятка природи «Тюльпанне дерево» (13,0 га, смт Вишково, урочище «Варгедь»), гідрологічні пам'ятки природи «Джерело», «Джерело № 1» та «Джерело № 2» (по 0,5 га), пралісова пам'ятка природи «Праліс та квазіпраліси Вишківського лісництва» (65,5 га) та геологічна пам'ятка природи «Скелі» (0,5 га, Велятинське лісництво, урочище «Поточок»). Відповідно до відкритих картографічних даних Смарагдової мережі (<https://emerald.eea.europa.eu/>) у межах громади розташовані також території, пропоновані до включення до Смарагдової мережі, – «Заплава річки Тиси» (3 808,46 га) та «Авашські гори» (10 132,38 га). Розміщення об'єктів управління відходами у межах об'єктів природно-заповідного фонду, їх охоронних зон та зазначених територій не допускається.

Крім того, при виборі місць розташування об'єктів управління відходами враховуються: вимоги статей 88, 89 Водного кодексу України щодо прибережних захисних смуг р. Тиси та її приток;

обмеження щодо розміщення об'єктів у зонах можливого затоплення та підтоплення паводковими водами і на ділянках, захищених водозахисними дамбами; вимоги щодо зон санітарної охорони Шаянського родовища мінеральних вод та Велятинського родовища термальних вод і курортних зон сіл Шаян та Велятино відповідно до Закону України «Про курорти»; наявність у межах Вишківського рудного поля ділянок ртутного зруденіння та слідів колишнього промислового освоєння родовищ ртуті; прикордонне розташування громади і пов'язані з ним вимоги щодо запобігання транскордонному забрудненню басейну р. Тиси. Забезпечується також збереження у довгостроковій перспективі природних оселищ та видів природної фауни і флори, що підлягають особливій охороні в Європі (<https://www.coe.int/en/web/bern-convention/emerald-viewer>).

Враховуючи відсутність повних базових даних про обсяги утворення окремих видів відходів, цільові показники на етапі наступного перегляду МПУВ будуть уточнені за результатами проведення інвентаризації відходів та формування системи обліку.

3.2. Управління потоками відходів

У цьому підрозділі визначено сценарії та заходи з управління відходами усіх видів, що утворюються або можуть утворюватися на території Вишківської СТГ. Інформація систематизована за видами відходів аналогічно до підрозділу 2.2 МПУВ, з урахуванням результатів SWOT-аналізу, рішень та сценаріїв РПУВ до 2034 року.

Згідно з РПУВ Закарпатської області прогнозовані обсяги утворення побутових відходів по Хустському кластеру становлять 110 868 т/рік (2034 р.), у тому числі по субкластеру Хустському – 53 157 т/рік, а для Вишківської СТГ – 6 467 т/рік. Прогнозовані обсяги утворення побутових відходів у громаді, прийняті для МПУВ, становлять 6 526 т/рік у 2030 році та 6 469 т/рік у 2035 році (Додаток 8).

Відповідно до Директиви Європейського Парламенту та Ради 2008/98/ЄС про відходи управління відходами включає збирання, перевезення, оброблення (включаючи відновлення та видалення), нагляд за цими операціями, подальший контроль за об'єктами видалення відходів після їх закриття.

Основними напрямками формування сучасної системи управління відходами у Вишківській СТГ є:

- розширення охоплення населення послугою з управління побутовими відходами з 25 % до 50 % у 2030 році та 85 % у 2035 році як першочергове завдання громади;
- перехід від чинної безконтейнерної (пакетної) схеми збирання змішаних побутових відходів до індивідуальної контейнерної схеми з формуванням контейнерного парку та оновленням спеціалізованої техніки;
- формування кластерної системи управління відходами, впровадження практики відокремлення легкорозкладної органічної фракції та небезпечних компонентів;
- організація двох пунктів роздільного збирання побутових відходів – у смт Вишково та с. Велятино – та запровадження безконтейнерного (пакетного) роздільного збирання ресурсоінних фракцій у садибній забудові;
- розвиток логістичної інфраструктури для ефективного збирання окремих видів відходів, зокрема пластику, скла, небезпечних та великогабаритних відходів, а також специфічних для громади потоків – відходів упаковки санаторно-курортних закладів і закладів

громадського харчування курортних зон сіл Шаян і Велятино та відходів обрізки садів і виноградників;

- інформаційно-просвітницька робота з населенням, суб'єктами господарювання курортно-рекреаційної сфери та відпочивальниками, підготовка та підвищення кваліфікації кадрів, проведення інформаційних кампаній через засоби масової інформації, соціальні мережі та інші канали комунікації.

Відповідно до Національного плану управління відходами до 2033 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27.12.2024 № 1353-р, серед цільових показників встановлено:

- охоплення населення послугою з управління побутовими відходами – не менше 85 відсотків до 2033 року;
- впровадження систем роздільного збирання побутових відходів із щорічним збільшенням охоплення населення на 10 відсотків починаючи з другого року дії місцевих планів управління відходами (до 2030 року – у 40 відсотках, до 2033 року – у 70 відсотках населених пунктів);
- зменшення обсягів захоронення побутових відходів на 30 відсотків від загального обсягу їх утворення – до 2033 року, у тому числі зменшення захоронення біовідходів у складі побутових відходів на 10 відсотків до 2030 року та до 15 відсотків до 2033 року;
- підготовка до повторного використання та рециклінг побутових відходів відповідно до статті 37 Закону України «Про управління відходами»: не менше 10 відсотків їх маси до 2025 року, 20 відсотків – до 2030 року, 25 відсотків – до 2035 року, 35 відсотків – до 2040 року.

3.2.1. Управління побутовими відходами

Прогнозовані обсяги утворення побутових відходів у Вишківській СТГ : 6 526 т/рік у 2030 р. та 6 469 т/рік у 2035 р. Питомий норматив утворення побутових відходів – 379 кг/особу/рік (варіант планування відповідно до РПУВ).

Збирання та перевезення побутових відходів

Виконавцем послуги з управління побутовими відходами у Вишківській СТГ є комунальне підприємство «Вишково» Вишківської селищної ради (КП ВУЖКГ «Вишково»), яке здійснює вивезення відходів від населення, підприємств та установ усіх шести населених пунктів громади – смт Вишково та сіл Велятино, Шаян, Модьорош, Ракош і Яблунівка. Збирання змішаних побутових відходів організовано за безконтейнерною (пакетною) схемою; на території громади розміщено два контейнерні майданчики для збирання вторинної сировини. Для надання послуги використовується вантажний автомобіль LIAZ. Зібрані змішані побутові відходи вивозяться на місце видалення відходів за межами громади.

Планування системи збирання та перевезення побутових відходів передбачає розширення охоплення населення послугою з 25 % (1 300 договорів з населенням, що відповідає 3 900 особам із 15 991, або 24,4 %, та 86 договорів із суб'єктами господарювання – Додаток 9) до 50 % у 2030 році та 85 % у 2035 році, що за масою становитиме відповідно 3 263 т та 5 499 т зібраних і перевезених відходів на рік (Додаток 8). Це найбільший за обсягом приріст серед усіх планових показників МПУВ: чинна система охоплює лише близько третини розрахункового обсягу утворення відходів (2 215 т із 6 061 т у 2025 році, або 36,5 %), тож розширення охоплення визначено першочерговим завданням громади.

Різниця показників між розрахунковим обсягом утворення побутових відходів, який визначено на основі норм надання послуг з вивезення побутових відходів та усередненої морфологічної структури для Закарпатської області, і фактичним обсягом відходів, охоплених організованим збиранням та перевезенням, має об'єктивний характер і зумовлена сукупністю методологічних, інфраструктурних та поведінкових чинників.

Розрахункові показники утворення відходів обчислено виходячи з норм накопичення на одного мешканця, тоді як фактично задокументований потік відходів відображає лише ту їх частину, що проходить через систему збирання виконавцем послуги. Тому частина побутових відходів об'єктивно вибуває з обліковуваного потоку ще на рівні домогосподарства, не потрапляючи до контейнерного парку та маршрутів спецавтотранспорту.

Неохоплена частина утворених відходів формується переважно за рахунок таких складових:

- самостійного поводження з органічною фракцією на присадибних ділянках (компостування, використання як корму для свійських тварин, внесення у ґрунт як добрива), що є усталеною практикою і у Вишківській громаді має особливо велике значення з огляду на переважання садибної забудови та розвинене присадибне садівництво і виноградарство;
- термічного знешкодження відходів у домогосподарствах (спалювання у пічному опаленні та на відкритих майданчиках), яке, попри екологічну небажаність, залишається поширеним способом позбавлення горючої фракції в умовах садибної забудови та має підвищені негативні наслідки в заплаві Тиси через високу повторюваність туманів (60–100 днів на рік) і температурних інверсій, за яких продукти горіння накопичуються у приземному шарі;
- неповного інфраструктурного охоплення території громади послугою з вивезення відходів, що пов'язане з розосередженістю садибної забудови, обмеженою транспортною доступністю окремих вулиць та периферійних частин населених пунктів, насамперед сіл Модьорош, Ракош і Яблунівка, а також технічними й економічними обмеженнями щодо рентабельності маршрутів;
- недостатнього рівня охоплення населення договірними відносинами з надавачем послуги – станом на дату розроблення МПУВ договорами охоплено лише 1 300 домогосподарств, унаслідок чого значна частина фактично утворених відходів не фіксується у системі обліку;
- несанкціонованого розміщення відходів у вигляді стихійних звалищ, зокрема у прибережній захисній смузі р. Тиси, на заплавах ділянках та за водозахисними дамбами, що формує латентний, документально неврахований потік і створює ризик транскордонного забруднення.

Сукупна дія наведених чинників зумовлює системний розрив між теоретично-розрахунковим та фактичними обсягами відходів. Зменшення цієї розбіжності є одним із пріоритетних завдань Вишківської СТГ та передбачає поетапне розширення зони обслуговування, підвищення рівня охоплення населення договірними відносинами, упровадження роздільного збирання й окремого компостування органічної фракції, а також ліквідацію та запобігання утворенню несанкціонованих звалищ.

Кількість контейнерів для зберігання побутових відходів визначається чисельністю населення, що ними користується, та Нормами надання послуги з управління побутовими відходами. Сумарний об'єм контейнерів для зберігання побутових відходів повинен перевищувати фактичний об'єм їх утворення на 25 %. Під час зберігання побутових відходів у

контейнерах повинна бути виключена можливість їх загнивання, розкладання, розвіювання та розпилювання. Термін зберігання в холодний період року (при середньодобовій температурі мінус 5 °C і нижче) повинен становити не більше ніж три доби, а в теплий період року (при середньодобовій температурі понад +5 °C) – не більше ніж одна доба (щоденне перевезення).

Для збирання побутових відходів у громаді застосовуються контейнери 0,12 м³ (домогосподарства) та 1,1 м³ (організації, установи та суб'єкти господарювання), а також безконтейнерна схема з використанням пластикових пакетів, яка на цей час є переважною. Наявний контейнерний парк складає лише 4 одиниці, тому для досягнення цільового показника охоплення населення послугою на рівні 85 % до 2035 року необхідне його формування фактично з нуля – до 5 464 одиниць (придбання 5 460 контейнерів) відповідно до розрахунків, наведених у Додатку 12. У розрізі населених пунктів потреба у придбанні становить: смт Вишково – 2 770 контейнерів, с. Велятино – 1 525, с. Яблунівка – 480, с. Ракош – 380, с. Шаян – 180, с. Модьорош – 125 одиниць. Потреба у додаткових контейнерах підлягає уточненню під час перегляду МПУВ з урахуванням фактичного приросту кількості абонентів та впровадження роздільного збирання відходів.

Потреба у контейнерних майданчиках загального використання відповідно до Додатку 12 становить 6 одиниць, наявними є 2 майданчики (у смт Вишково та с. Велятино), отже, потреба у створенні – 4 майданчики у селах Шаян, Модьорош, Ракош та Яблунівка.

Для забезпечення безперервності надання послуги під час санітарної обробки, дезінфекції та ремонту контейнерів формується змінний (резервний) фонд контейнерів. Виходячи з установленної періодичності миття та дезінфекції (у літній період – не рідше одного разу на 10 діб, в інші періоди – не рідше одного разу на місяць), при централізованій обробці зі зняттям контейнера з місця встановлення добова кількість контейнерів, що одночасно перебувають в обробці у літній період, для проєктного парку становитиме: 5 464 шт. ÷ 10 діб ≈ 546 шт./добу. При тривалості обороту змінного контейнера (зняття – миття – дезінфекція – повернення) до однієї доби розрахунковий змінний фонд становить 546 шт., або 10 % робочого парку. У разі застосування спеціальних автомобілів, обладнаних пристроями для миття та дезінфекції контейнерів на місцях їх встановлення, змінний фонд формується лише для підміни контейнерів на час ремонту та позапланової обробки і приймається в розмірі 5 % робочого парку – 273 шт. Розрахунковий змінний фонд приймається у розмірі 5–10 % парку (273–546 шт.) і на кожному етапі формування контейнерного парку перераховується за тією самою нормою пропорційно до фактичної кількості контейнерів.

Для потреб МПУВ робочою групою проведено розрахунок орієнтовної кількості техніки та обслуговуючого персоналу. Розрахунок виконано для цільового рівня охоплення послугою 50 % населення ($17\,218 \times 0,50 \approx 8\,609$ осіб у 2030 р. відповідно до прогнозу, наведеного у Додатку 2) при прогнозованому обсязі утворення побутових відходів 6 526 т/рік (2030 р.). За прийнятою нормою накопичення (379,0 кг на 1 особу на рік) та рівнем охоплення потрібно забезпечити збирання та перевезення близько 3 263 т змішаних побутових відходів на рік, або близько 63 т на тиждень чи 12,5 т на день. З огляду на компактність громади (6 населених пунктів на площі 179,9 км² з відносно зручним транспортним сполученням, відстань до м. Хуст – 15 км автошляхами, до планованого сортувально-перевантажувального підприємства – 23,5 км) потреба у спеціалізованому автотранспорті становить орієнтовно 2 сміттєвози в однозмінному режимі та 1 резервну (підмінну) одиницю. Наявний парк виконавця послуги (вантажний автомобіль LIAZ) не забезпечує ані потрібної продуктивності, ані резервування, тому МПУВ передбачає придбання машини для збору та транспортування відходів у 2026 році орієнтовною вартістю 4 000 тис. грн (п. 2.7 Додатку 14); питання придбання наступних одиниць

техніки включається до умов наступного конкурсу з визначення виконавця послуги та підлягає уточненню за фактичними темпами розширення охоплення.

Орієнтовна чисельність персоналу виконавця послуги (підлягає уточненню виконавцем при коригуванні маршрутів, графіків вивезення та запровадженні двоконтейнерної схеми роздільного збирання): водії сміттєвозів – 3 (2 за кількістю машин в однозмінному режимі + 1 підмінний); завантажувачі – 5 (2 на сміттєвоз + 1 підмінний); персонал пунктів роздільного збирання (приймальники, сортувальники) – 2; ланка миття та дезінфекції контейнерів і майданчиків – 1; диспетчер-обліковець – 1; фахівець абонентського відділу – 1; майстер дільниці (відповідальний за охорону довкілля) – 1. Разом орієнтовно – 14 штатних одиниць.

Власник контейнерів зобов'язаний забезпечувати регулярну мийку та дезінфекцію контейнерів і контейнерних майданчиків. Для миття та дезінфекції контейнерів можуть застосовуватися спеціальні автомобілі, обладнані відповідними пристроями. Власник контейнерів для зберігання побутових відходів зобов'язаний забезпечити їх миття та дезінфекцію: у літній період року не рідше одного разу на 10 діб, в інші періоди року не рідше одного разу на місяць. Миття та дезінфекцію контейнерів проводять засобами, дозволеними до використання Міністерством охорони здоров'я України, з дотриманням техніки безпеки при роботі з дезінфікуючими засобами.

Виконавець послуги забезпечує умови для очищення, миття та дезінфекції сміттєвозів: миття кузова, завантажувальних механізмів та ходової частини здійснюється на обладнаному майданчику з твердим водонепроникним покриттям, відведенням стоків до локальних очисних споруд або вигребу з подальшим вивезенням, із застосуванням дезінфікуючих засобів, дозволених МОЗ України; скидання мийних вод на рельєф та у водні об'єкти забороняється. Ця вимога має для Вишківської СТГ підвищене значення з огляду на заплановане розташування населених пунктів у долині р. Тиси та необхідність збереження якості підземних вод у зонах санітарної охорони Шаянського родовища мінеральних вод і Велятинського родовища термальних вод. Періодичність миття – після кожної робочої зміни (кузов і завантажувальний пристрій), дезінфекції – не рідше одного разу на 10 діб у літній період.

МПУВ передбачає два варіанти організації збирання відходів:

- Варіант 1. Контейнери 1,1 м³ з кришкою для всіх населених пунктів Вишківської СТГ із встановленням контейнерних майданчиків. Роздільне збирання побутових відходів – на другому етапі. Встановлення контейнерів місткістю 1,1 м³ потребує організації спеціальних контейнерних майданчиків, які згідно з Державними санітарними нормами і правилами утримання територій населених пунктів повинні бути віддалені від меж земельних ділянок навчальних та лікувально-профілактичних закладів, стін житлових і громадських будівель, майданчиків для ігор дітей та відпочинку населення на відстань не менше 20 м; на території садибної забудови відстань від контейнерних майданчиків до меж присадибних ділянок зі сторони вулиць – не менше 5 м. Майданчики повинні мати водонепроникне тверде покриття, бути обладнані навісами, огорожею та ізольовані смугою зелених насаджень шириною не менше 1,5 м.
- Варіант 2. Індивідуальні контейнери 0,12–0,24 м³ для приватного сектору та контейнери 0,77–1,1 м³ для об'єктів спільного користування. Роздільне збирання здійснюється шляхом встановлення додаткових контейнерів для окремих компонентів побутових відходів та застосування безконтейнерного (пакетного) способу.

Як базовий для Вишківської СТГ приймається Варіант 2. Такий підхід відповідає переважно садибній структурі забудови всіх населених пунктів громади, дозволяє перейти від чинної

пакетної схеми збирання змішаних відходів до індивідуального обліковуваного збирання, забезпечити ширше охоплення населення послугою та створює передумови для подальшого впровадження роздільного збирання відходів. Додатковим аргументом є розтягнутість вуличної мережі у заплавної частині громади, за якої майданчикова схема потребувала б непропорційно великих капітальних витрат, а дотримання нормативних відстаней у щільній садибній забудові було б ускладненим. Водночас для об'єктів спільного призначення – закладів освіти, культури, охорони здоров'я, адміністративних будівель, санаторно-курортних закладів, закладів торгівлі та громадського харчування – застосовуються контейнери 1,1 м³ на контейнерних майданчиках.

Реалізація зазначеного підходу здійснюватиметься поетапно залежно від фінансових можливостей громади, рівня охоплення населення послугою та забезпеченості контейнерним парком, із пріоритетним впровадженням в адміністративному центрі громади – смт Вишково – та в с. Велятино, а далі в селах Яблунівка, Ракош, Шаян і Модьорош.

Потреба у додаткових контейнерах та спеціалізованій техніці для досягнення цільових показників охоплення населення послугою визначена у Додатку 12 до МПУВ.

Сценарій управління побутовими відходами Вишківської СТГ (відповідно до РПУВ)

Вишківська СТГ входить до Хустського кластеру управління відходами, субкластер Хустський, до складу якого разом з нею належать Хустська, Горинчівська та Драгівська територіальні громади. Центром оброблення відходів субкластера визначено м. Хуст, де планується розміщення сортувально-перевантажувального підприємства потужністю 25 тис. т, з подальшим спрямуванням відходів на об'єкт механіко-біологічного оброблення потужністю 55 тис. т з регіональним полігоном у с. Дубрівка Іршавської ТГ.

- Етап 1 (до 2030 року) – розширення охоплення населення договорами на послугу з управління побутовими відходами до рівня не менше 50 % (проміжний цільовий показник РПУВ), формування контейнерного парку, придбання спеціалізованої техніки, запровадження роздільного збирання за двоконтейнерною схемою та пакетним способом, створення двох пунктів роздільного збирання відходів – у смт Вишково та с. Велятино (2028 р.), облаштування чотирьох контейнерних майданчиків загального використання у селах Шаян, Модьорош, Ракош та Яблунівка.
- Етап 2 (2030–2033 роки) – спрямування ресурсоцінних відходів на сортування в межах кластерної інфраструктури Хустського кластеру (сортувально-перевантажувальне підприємство потужністю 25 тис. т у Хустській ТГ та об'єкт механіко-біологічного оброблення потужністю 55 тис. т з регіональним полігоном у с. Дубрівка Іршавської ТГ), забезпечення рівня відновлення побутових відходів у межах 20 % (635 т у 2030 році відповідно до Додатку 8), участь у підготовці техніко-економічного обґрунтування та проєктуванні об'єктів кластерного рівня, укладення договорів про співробітництво з громадами Хустського субкластера.
- Етап 3 (2033–2035 роки) – досягнення рівня охоплення населення послугою не менше 85 %, подальший розвиток системи роздільного збирання та контейнерної інфраструктури, у тому числі із застосуванням мобільного пункту роздільного збирання, забезпечення рівня підготовки до повторного використання та рециклінгу 25 % (1 375 т у 2035 році), реалізація заходів, передбачених РПУВ для Хустського кластеру.

Реалізація другого та третього етапів залежить від своєчасного створення об'єктів інфраструктури, передбачених РПУВ для Хустського кластеру, а також від залучення

фінансування з державного, обласного та місцевого бюджетів, міжнародної технічної допомоги й інших джерел, не заборонених законодавством.

Таким чином, розвиток системи управління побутовими відходами Вишківської СТГ здійснюватиметься відповідно до кластерної моделі, визначеної РПУВ, із поступовим переходом від повного захоронення відходів до їх сортування, відновлення та підготовки до повторного використання.

При впровадженні роздільного збирання побутових відходів необхідно враховувати Методику роздільного збирання побутових відходів, затверджену наказом Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України від 13.12.2023 № 1130. Ця Методика визначає єдині підходи до організації роздільного збирання побутових відходів у межах території територіальних громад, що є складовою системи управління побутовими відходами, та застосовується під час розроблення правил благоустрою населених пунктів і місцевих планів управління відходами.

Витрати на роздільне збирання побутових відходів можуть відшкодовуватися:

- за рахунок тарифу на послуги з управління побутовими відходами;
- плати, що вноситься утворювачем відходів;
- коштів місцевого бюджету;
- коштів організацій розширеної відповідальності виробника (РВВ);
- інших джерел, не заборонених законодавством.

Роздільне збирання побутових відходів рекомендується здійснювати з метою: зменшення кількості відходів, що видаляються на полігон; поліпшення екологічного стану довкілля; одержання вторинної сировини.

Впровадження роздільного збирання побутових відходів планується проводити за такими етапами: визначення обсягів утворення побутових відходів; визначення морфологічного складу побутових відходів та проведення розрахунків середньодобового і середньорічного утворення ресурсоцінних компонентів; визначення споживачів вторинної сировини та/або обґрунтування необхідності будівництва спеціальних установок з перероблення ресурсоцінних компонентів; визначення вимог споживачів вторинної сировини до якості ресурсоцінних компонентів та вартості їх приймання на перероблення; вибір технологічної схеми роздільного збирання; вибір типів і розрахунок кількості контейнерів для збирання ресурсоцінних компонентів, придбання контейнерів; вибір раціональної схеми розташування контейнерів та будівництво у разі необхідності контейнерних майданчиків; визначення системи та режиму перевезення ресурсоцінних компонентів; вибір типів і кількості спеціальних транспортних засобів для їх перевезення.

Також рекомендовано впровадження роздільного збирання побутових відходів за заявним принципом – збирання та вивезення ресурсоцінних компонентів, які не потрапляють у контейнери, а також небезпечних відходів у складі побутових за замовленням утворювача. Для Вишківської СТГ заявний принцип є особливо доцільним щодо великогабаритних і ремонтних відходів, відходів обрізки садів та виноградників, а також щодо відходів упаковки, які утворюються у закладах розміщення та громадського харчування курортних зон сіл Шаян і Велятино і мають виражений сезонний характер.

Враховуючи вимоги санітарних норм і правил щодо обмеження до 5 одиниць кількості контейнерів, які можна встановлювати на одному контейнерному майданчику, рекомендуються такі технологічні схеми роздільного збирання побутових відходів:

- схема № 1 – на два контейнери (перший – блакитного кольору з написом «Ресурсоцінні відходи» або коричневого кольору з написом «Біовідходи»; другий – сірого чи чорного кольору для збирання змішаних побутових відходів);
- схема № 2 – на три контейнери (один контейнер/пластиковий пакет відповідного кольору для збирання одного виду ресурсоцінних відходів; один блакитного кольору з написом «Ресурсоцінні відходи»; один сірого або чорного кольору для змішаних побутових відходів);
- схема № 3 – на чотири контейнери (перший та другий – для двох видів ресурсоцінних відходів окремо; один блакитного кольору для решти ресурсоцінних відходів; один сірого або чорного кольору для змішаних побутових відходів);
- схема № 4 – на п'ять контейнерів (жовтий «Пластик та метал»; зелений «Скло»; синій «Папір»; коричневий «Біовідходи»; сірий або чорний «Змішані відходи»).

На першому етапі реалізації МПУВ (до 2030 року) для Вишківської СТГ рекомендується впровадження схеми № 1 (двоконтейнерна система: ресурсоцінні відходи та змішані відходи) у поєднанні з пакетним способом збирання в садибній забудові, що відповідає сценарію РПУВ та дозволяє мінімізувати початкові капітальні витрати. Після введення в дію об'єктів кластерної інфраструктури в м. Хуст та накопичення практичного досвіду можливий поетапний перехід до схем № 2 – № 4, насамперед в об'єктах курортно-рекреаційної сфери, де утворюються значні обсяги однорідних ресурсоцінних фракцій – скляної та полімерної тари.

Вимоги до улаштування контейнерних майданчиків та їх розмірів регламентуються ДСТУ-Н Б Б.2.2-7:2013 «Настанова з улаштування контейнерних майданчиків» та Державними санітарними нормами і правилами утримання територій населених місць. Розмір контейнерного майданчика визначається залежно від розмірів контейнерів з розрахунку розміщення необхідної кількості контейнерів та з урахуванням Методики роздільного збирання побутових відходів. Сумарний об'єм контейнерів треба передбачати залежно від чисельності населення та з 25 % запасом. Розмір проходу між контейнером і огорожею контейнерного майданчика, а також відстань між контейнерами приймають відповідно до ДБН Б.2.2-5:2011. План-схему контейнерного майданчика наведено на рис. 8.

Контейнерні майданчики треба огорожувати з трьох боків. Огорожу виконують із негорючих матеріалів за умови рівномірного влаштування отворів для провітрювання; висота огорожі має перевищувати висоту контейнерів не менше ніж на 0,5 м. Відведення дощових і талих вод з контейнерного майданчика здійснюється у наявні споруди поверхневого водовідведення, а за їх відсутності – передбачається під час проєктування майданчика. Освітлювальне обладнання повинно функціонувати у режимі освітлення прилеглої території, висота опор – не менше ніж 3 м. Для озеленення контейнерного майданчика використовують дерева з високим рівнем фітонцидності, густою та щільною кроною. Майданчики для контейнерів на коліщатах слід обладнувати пандусом від проїзної частини й огороженням (бордюром) висотою 7–10 см.

Місця розташування контейнерних майданчиків на об'єктах благоустрою населених пунктів визначаються у складі проєктів будівництва житлових і громадських будівель і споруд, а для території садибної забудови – у складі проєктів детальних планів цих територій. У виняткових випадках у районах забудови, що склалася, де немає можливості дотримання відстаней, місця розташування контейнерних майданчиків встановлюються комісією за участю посадових осіб спеціально уповноважених органів містобудування та архітектури і органу державного контролю у сфері санітарного законодавства, а також представників балансоутримувача будинку та органу самоорганізації населення (п. 2.10 Державних санітарних норм та правил

утримання територій населених місць, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 17 березня 2011 р. № 145).

Контейнерні майданчики повинні бути віддалені від меж земельних ділянок навчальних та лікувально-профілактичних закладів, стін житлових та громадських будівель і споруд, майданчиків для ігор дітей та відпочинку населення на відстань не менше 20 м. На території садибної забудови населених пунктів відстань від контейнерних майданчиків до меж присадибних ділянок зі сторони вулиць повинна складати не менш як 5 м. Контейнерні майданчики повинні бути ізольовані від об'єктів обслуговування населення, господарських дворів і магістральних вулиць смугою зелених насаджень шириною не менше ніж 1,5 м, не повинні бути прохідними для пішоходів і транзитного руху транспорту.

Конкретні місця роздільного збирання побутових відходів

На виконання пунктів 6, 7, 8 Методики роздільного збирання побутових відходів, затвердженої наказом Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України від 13.12.2023 № 1130 (zareestrovano v Ministerstvi yustitsii Ukraini 02.02.2024 za № 168/41513), система роздільного збирання побутових відходів визначається виконавчим органом Вишківської селищної ради для кожного виду побутових відходів з урахуванням норми надання послуги з управління побутовими відходами та економічної доцільності використання вторинних матеріальних ресурсів.

Забудова населених пунктів Вишківської СТГ є переважно садибною, а чинна система збирання змішаних побутових відходів побудована за безконтейнерною (пакетною) схемою. З огляду на це для території громади визначено дві взаємодоповнювані системи роздільного збирання побутових відходів: безконтейнерну (пакетну) – як основну для садибної забудови всіх населених пунктів, та контейнерну – для об'єктів спільного призначення (заклади освіти, культури, охорони здоров'я, адміністративні будівлі, санаторно-курортні заклади та заклади розміщення, об'єкти торгівлі, громадського харчування та місця масового відвідування), для контейнерних майданчиків загального використання і для стаціонарних пунктів роздільного збирання.

Планові місця роздільного збирання побутових відходів на території громади із зазначенням способу збирання та орієнтовних строків наведено у табл. 7.

Табл. 7. Планові місця роздільного збирання побутових відходів на території Вишківської СТГ

№ з/п	Населений пункт	Місце роздільного збирання	Спосіб роздільного збирання	Орієнтовний строк
1	сmt Вишково	Стаціонарний пункт роздільного збирання побутових відходів (площа не менше 15–30 м ² ; земельна ділянка визначається рішенням виконавчого комітету за результатами землевпорядних робіт)	Контейнери / бокси за фракціями	2028 р.
2	сmt Вишково	Наявний контейнерний майданчик загального використання для збирання вторинної сировини (реконструкція з установами баків за фракціями)	Контейнери	2027 р.
3	Селище Вишково	Вишківський ліцей № 1, вул. Тиса, 7	Бак(и) для ресурсоцінних фракцій	2027 р.

4	Селище Вишково	Вишківський ліцей імені Ференца Келчеї, вул. Велика, 53	Бак(и) для ресурсоцінних фракцій	2027 р.
5	Селище Вишково	Вишківський заклад дошкільної освіти «Веселка»	Бак(и) для ресурсоцінних фракцій	2027 р.
6	Селище Вишково	Вишківський заклад дошкільної освіти «Зернятко»	Бак(и) для ресурсоцінних фракцій	2028 р.
7	Селище Вишково	Адміністративна будівля Вишківської селищної ради, пл. Центральна	Бак(и) для ресурсоцінних фракцій	2027 р.
8	Селище Вишково	КНП «Вишківський центр первинної медико-санітарної допомоги імені Олександра Грінбергера» та амбулаторія загальної практики – сімейної медицини, пл. Центральна, 17А	Бак(и) для ресурсоцінних фракцій	2028 р.
9	Селище Вишково	Селищний будинок культури, вул. Веленце, 1, та селищна бібліотека, пл. Центральна, 1	Бак(и) для ресурсоцінних фракцій	2028 р.
10	Селище Вишково	Вишківська школа мистецтв	Бак(и) для ресурсоцінних фракцій	2028 р.
11	Селище Вишково	Стадіон «Тиса» та прилеглі спортивні майданчики	Бак(и) для ресурсоцінних фракцій	2029 р.
12	Селище Вишково	Об'єкти торгівлі та громадського харчування центральної частини селища	Бак(и) для ресурсоцінних фракцій	2028 р.
13	с. Велятино	Стаціонарний пункт роздільного збирання побутових відходів (площа не менше 15–30 м ² ; земельна ділянка визначається рішенням виконавчого комітету за результатами землепорядних робіт)	Контейнери / бокси за фракціями	2028 р.
14	с. Велятино	Наявний контейнерний майданчик загального використання для збирання вторинної сировини (реконструкція з установленням баків за фракціями)	Контейнери	2027 р.
15	с. Велятино	Велятинський ліцей, вул. Шевченка, 1	Бак(и) для ресурсоцінних фракцій	2027 р.
16	с. Велятино	Велятинський заклад дошкільної освіти	Бак(и) для ресурсоцінних фракцій	2028 р.
17	с. Велятино	Велятинський будинок культури та сільська бібліотека, вул. Миру, 69	Бак(и) для ресурсоцінних фракцій	2028 р.
18	с. Велятино	Велятинська школа мистецтв	Бак(и) для ресурсоцінних фракцій	2029 р.
19	с. Велятино	Заклади курортно-рекреаційної сфери на базі термального родовища (з урахуванням сезонного припливу відпочивальників)	Контейнери / бак(и) для ресурсоцінних фракцій	2027 р.
20	с. Велятино	Амбулаторія загальної практики – сімейної медицини	Бак(и) для ресурсоцінних фракцій	2029 р.
21	с. Шаян	Контейнерний майданчик загального використання (потреба у створенні – 1 од. за Додатком 12)	Контейнери	2028 р.
22	с. Шаян	Санаторно-курортні заклади та заклади розміщення курортної зони (з	Контейнери / бак(и) для ресурсоцінних фракцій	2027 р.

		урахуванням сезонного припливу відпочивальників)		
23	с. Шаян	Шаянська початкова школа, вул. Центральна, 28	Бак(и) для ресурсоцінних фракцій	2028 р.
24	с. Шаян	Фельдшерський пункт	Бак(и) для ресурсоцінних фракцій	2029 р.
25	с. Шаян	Зона відпочинку біля озера Шаян	Бак(и) для ресурсоцінних фракцій	2029 р.
26	с. Ракош	Контейнерний майданчик загального використання (потреба у створенні – 1 од. за Додатком 12)	Контейнери	2028 р.
27	с. Ракош	Ракошська гімназія, вул. Грушова, 95	Бак(и) для ресурсоцінних фракцій	2028 р.
28	с. Ракош	Сільський клуб та фельдшерський пункт	Бак(и) для ресурсоцінних фракцій	2029 р.
29	с. Яблунівка	Контейнерний майданчик загального використання (потреба у створенні – 1 од. за Додатком 12)	Контейнери	2028 р.
30	с. Яблунівка	Яблунівська гімназія, вул. Незалежності, 108	Бак(и) для ресурсоцінних фракцій	2028 р.
31	с. Яблунівка	Яблунівський заклад дошкільної освіти та амбулаторія загальної практики – сімейної медицини	Бак(и) для ресурсоцінних фракцій	2029 р.
32	с. Яблунівка	Сільська бібліотека, вул. Незалежності, 78	Бак(и) для ресурсоцінних фракцій	2029 р.
33	с. Модьорош	Контейнерний майданчик загального використання (потреба у створенні – 1 од. за Додатком 12)	Контейнери	2028 р.
34	усі населені пункти громади	Садібна забудова смт Вишково та сіл Велятино, Шаян, Модьорош, Ракош, Яблунівка	Безконтейнерне (пакетне) роздільне збирання з вивезенням за окремим графіком	з 2027 р.
35	усі населені пункти громади	Виїзні кампанії збирання небезпечних, великогабаритних відходів та БЕЕО із застосуванням мобільного пункту роздільного збирання	Мобільний пункт роздільного збирання	з 2029 р.

Перелік об'єктів спільного призначення сформовано за даними Вишківської селищної ради. Конкретні місця розміщення баків і контейнерних майданчиків, їх кількість та строки облаштування уточнюються рішенням виконавчого комітету Вишківської селищної ради за результатами інвентаризації місць накопичення побутових відходів та землепорядних робіт без внесення змін до МПУВ.

На стаціонарних пунктах роздільного збирання побутових відходів у смт Вишково та с. Велятино, які вводяться в експлуатацію у 2028 році, окрім ресурсоцінних фракцій (папір і картон – код 20 01 01, скло – 20 01 02, пластмаса – 20 01 39, метал – 20 01 40), здійснюється приймання відходів електричного та електронного обладнання (20 01 35*, 20 01 36), відходів батарей і акумуляторів (20 01 33*, 20 01 34), ртутьмісних ламп (20 01 21*), інших небезпечних відходів у складі побутових, а також великогабаритних (20 03 07) та ремонтних відходів, які відповідно до пункту 8 Методики № 1130 збираються окремо в контейнерах місткістю 5 м³ і

більше. Перелік видів відходів, що приймаються, наведено у Додатку 13 до МПУВ. Великогабаритні та ремонтні відходи додатково збираються за заявкою споживача.

Безконтейнерне (пакетне) роздільне збирання у населених пунктах громади. Оскільки забудова смт Вишково та сіл Велятино, Шаян, Модьорош, Ракош і Яблунівка є переважно садибною, облаштування достатньої кількості стаціонарних майданчиків для роздільного збирання є економічно недоцільним та обмеженим вимогами щодо відстаней до меж присадибних ділянок (пункти 2.9, 2.10 Державних санітарних норм та правил утримання територій населених місць). Тому основним способом роздільного збирання визначено збирання ресурсоцінних фракцій утворювачами відходів в окремі марковані мішки (пакети) з подальшим їх перевезенням виконавцем послуги за окремим графіком, відмінним від графіка вивезення змішаних побутових відходів. Такий спосіб відповідає пункту 6 Методики № 1130, забезпечує роздільне збирання видів відходів, визначених пунктом 7 цієї Методики, спирається на вже усталену в громаді пакетну схему збирання і не потребує капітальних витрат на етапі впровадження.

Організаційні умови пакетного роздільного збирання у населених пунктах громади:

- мішки (пакети) для роздільного збирання надаються утворювачам відходів виконавцем послуги з управління побутовими відходами та маркуються відповідно до кольорової схеми (жовтий – пластик і метал, синій – папір і картон, зелений – скло, блакитний – змішані ресурсоцінні відходи);
- тимчасове накопичення заповнених мішків здійснюється утворювачами відходів у межах власних присадибних ділянок; винесення мішків до місць збирання здійснюється у день вивезення згідно з графіком;
- періодичність вивезення ресурсоцінних фракцій – не рідше одного разу на місяць у 2027–2030 роках із подальшим переходом до вивезення не рідше двох разів на місяць після 2030 року, а в курортних зонах сіл Шаян і Велятино – з урахуванням сезонного зростання обсягів у пікові періоди;
- графік вивезення ресурсоцінних фракцій за населеними пунктами та вулицями затверджується рішенням виконавчого комітету Вишківської селищної ради, оприлюднюється на офіційному вебсайті громади та на інформаційних стендах і доводиться до відома утворювачів відходів виконавцем послуги;
- зібрані роздільно фракції перевозяться на стаціонарні пункти роздільного збирання побутових відходів у смт Вишково та с. Велятино, а після введення в експлуатацію сортувально-перевантажувального підприємства в м. Хуст – на це підприємство;
- великогабаритні, ремонтні відходи та відходи зелених насаджень збираються за заявковим принципом, а також шляхом проведення планових кампаній збирання не рідше двох разів на рік (весняний та осінній періоди), із синхронізацією весняної кампанії з періодом обрізки садів і виноградників;
- облік обсягів роздільно зібраних відходів у розрізі населених пунктів ведеться виконавцем послуги з подальшим щоквартальним інформуванням виконавчого комітету Вишківської селищної ради.

Умови наступного конкурсу з визначення виконавця послуги. Наведені вище вимоги щодо роздільного збирання побутових відходів включаються до конкурсної документації під час проведення наступного конкурсу з визначення суб'єкта господарювання на здійснення операцій із збирання та перевезення побутових відходів на території Вишківської СТГ, який

проводиться в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України. Обов'язковими умовами конкурсу визначаються:

- облаштування та подальше обслуговування місць роздільного збирання ресурсоцінних фракцій за переліком, наведеним у табл. 7, у визначені строки;
- забезпечення роздільного збирання ресурсоцінних фракцій побутових відходів у садибній забудові смт Вишково та сіл Велятино, Шаян, Модьорош, Ракош і Яблунівка в окремі марковані мішки (пакети) із вивезенням за окремим графіком, погодженим з виконавчим комітетом Вишківської селищної ради;
- забезпечення надання утворювачам відходів мішків (пакетів) для роздільного збирання та проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи серед населення;
- наявність (або зобов'язання щодо придбання) транспортних засобів і контейнерного парку, достатніх для роздільного перевезення ресурсоцінних фракцій без змішування їх зі змішаними побутовими відходами, у тому числі резервної одиниці збиральної техніки;
- забезпечення обслуговування об'єктів курортно-рекреаційної сфери сіл Шаян і Велятино з урахуванням сезонних коливань обсягів утворення відходів;
- поетапне розширення зони обслуговування з доведенням охоплення населення послугою до 50 % у 2030 році та 85 % у 2035 році;
- забезпечення миття та дезінфекції контейнерів і контейнерних майданчиків з установленою періодичністю;
- ведення обліку обсягів роздільно зібраних відходів та подання звітності виконавчому комітету Вишківської селищної ради.

Фінансування облаштування місць роздільного збирання та забезпечення пакетного збирання здійснюється за рахунок тарифу на послугу з управління побутовими відходами, коштів місцевого бюджету Вишківської СТГ, коштів організацій розширеної відповідальності виробника, коштів фондів охорони навколишнього природного середовища, а також коштів міжнародної технічної допомоги та грантів. Відповідальним за реалізацію заходу є виконавчий комітет Вишківської селищної ради спільно з виконавцем послуги з управління побутовими відходами.

Контейнери та пластикові пакети для різних видів побутових відходів мають бути пофарбовані (або мати пофарбовану основну частину чи кришку, або наліпку розмірами 150×450 мм) в такий колір: жовтий – для пластику та металу; зелений – для скла; синій – для паперу та картону; блакитний – для ресурсоцінних відходів; коричневий – для біовідходів; сірий або чорний – для змішаних побутових відходів; червоний – для небезпечних відходів у складі побутових відходів. Контейнери та пакети можуть мати наліпки або таблички із символами та знаками, які ідентифікують вид побутових відходів; у разі їх застосування використання кольорів не є обов'язковим.

Кількість контейнерів для збирання ресурсоцінних компонентів та змішаних відходів рекомендовано визначати відповідно до обсягів утворення цих складових, визначених на підставі морфологічного складу побутових відходів з урахуванням їх середньої щільності. Методичними рекомендаціями з визначення морфологічного складу побутових відходів (наказ Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України від 03.05.2024 № 409) рекомендовано визначати морфологічний склад за такою класифікацією: папір та картон; скло; пластик; деревина; текстиль; метали; комбінована упаковка; біовідходи; відходи електричного та електронного обладнання; відходи батарей та акумуляторів; небезпечні відходи; великогабаритні побутові відходи; ремонтні побутові відходи; залишок побутових

відходів. Оскільки морфологічний склад побутових відходів Вишківської СТГ окремими дослідженнями не визначався, його визначення включено до заходів МПУВ (захід 2.1.1 Додатку 17) з проведенням щорічно навесні та восени, що дозволить врахувати сезонні коливання, зумовлені курортно-рекреаційним навантаженням, і є передумовою для остаточного розрахунку кількості контейнерів для ресурсоцінних фракцій.

Перевезення ресурсоцінних компонентів рекомендується здійснювати: автотранспортом виконавця послуги, що обслуговує населені пункти Вишківської СТГ (на сьогодні – КП «Вишково»); після початку експлуатації – сортувально-перевантажувальним підприємством Хустського субкластера власними автотранспортними засобами; підприємствами, у технологічному циклі яких передбачено використання того чи іншого ресурсоцінного компоненту як вторинної сировини.

Відбір вторинної сировини з побутових відходів, що зібрані у контейнери або завантажені у сміттєвози, дозволяється тільки на спеціалізованих підприємствах з сортування та переробки побутових відходів відповідно до вимог законодавства про відходи та санітарного законодавства.

Роздільний збір з подальшою переробкою – економічно найбільш обґрунтована з усіх відомих стратегій щодо управління відходами та зменшення обсягів видалення побутових відходів, яка вимагає найменших витрат бюджетних коштів порівняно з іншими видами оброблення змішаних відходів. При плануванні вивезення відходів за схемою роздільного збору необхідно запобігти зростанню сумарної кількості рейсів сміттєвозів, оскільки вивезення є найбільш затратною статтею при поводженні з відходами.

Впровадження роздільного збору відходів – це тривалий процес, який передбачає поступове зростання кількості відходів, що збираються роздільно і направляються на переробку. Для розрахунку економічної ефективності роздільного збирання приймається, що на першому етапі частка роздільно зібраних відходів становитиме 6–10 % від загального обсягу, із подальшим зростанням до рівня цільових показників МПУВ – 20 % у 2030 році (635 т) та 25 % у 2035 році (1 375 т).

Інфраструктура оброблення та видалення побутових відходів

РПУВ передбачає для Вишківської СТГ розміщення лише пункту роздільного збирання відходів, який є об'єктом первинної ланки системи управління побутовими відходами та забезпечує роздільне збирання і вилучення ресурсоцінних компонентів безпосередньо на етапі їх утворення. З урахуванням просторової структури громади – наявності двох великих населених пунктів, у яких проживає понад 78 % її мешканців, – МПУВ передбачає створення двох таких пунктів: у смт Вишково та с. Велятино.

МПУВ передбачає роботу із залучення інвестицій та коштів міжнародної технічної допомоги для забезпечення створення пунктів роздільного збирання (2028 рік). Перелік пунктів роздільного збирання побутових відходів наведено у Додатку 13 до МПУВ. Орієнтовна вартість створення та облаштування двох пунктів становить 400 тис. грн (Додаток 14).

Розміщення на території Вишківської СТГ об'єктів оброблення чи видалення відходів РПУВ не передбачає. Це рішення додатково обґрунтоване сукупністю екологічних та містобудівних обмежень території громади: заплавним розташуванням населених пунктів у долині р. Тиси з амплітудою коливань рівня води 7–10 м та регулярними паводками; наявністю шести об'єктів природно-заповідного фонду і двох територій, пропонує до включення до Смарагдової мережі; зонами санітарної охорони Шаянського родовища мінеральних вод та Велятинського

родовища термальних вод і курортним профілем сіл Шаян і Велятино; безпосереднім приляганням території громади до державного кордону з Румунією.

Відповідно до рекомендацій РПУВ одним із першочергових завдань при реалізації МПУВ є розроблення техніко-економічного обґрунтування для залучення інвестицій у створення та розвиток об'єктів інфраструктури управління відходами, спрямованих на забезпечення роздільного збирання побутових відходів, вилучення ресурсоцінних компонентів та зменшення обсягів відходів, що підлягають захороненню.

До введення в експлуатацію запланованих об'єктів інфраструктури оброблення відходів Хустського кластеру наявне місце видалення відходів за межами громади, на яке вивозяться змішані побутові відходи Вишківської СТГ, продовжуватиме функціонувати за умови дотримання вимог законодавства та отримання відповідних дозвільних документів на здійснення операцій з оброблення відходів. Оскільки з 1 січня 2030 року забороняється експлуатація місць видалення відходів, не обладнаних системами вилучення і знешкодження біогазу та фільтрату, системами моніторингу стану атмосферного повітря, ґрунтів і підземних вод, питання приведення відповідного місця видалення відходів у відповідність до вимог законодавства або своєчасного введення в експлуатацію об'єктів кластерної інфраструктури є критичним для безперервності функціонування системи управління відходами громади. Вишківська селищна рада ініціюватиме перед Хустською міською радою та Закарпатською обласною державною (військовою) адміністрацією розгляд цього питання в межах співробітництва громад Хустського субкластера.

Остаточне рішення щодо розміщення об'єктів інфраструктури та доцільності їх облаштування визначатиметься за результатами техніко-економічного обґрунтування з урахуванням прогнозованих обсягів утворення відходів, логістичних рішень, екологічних обмежень та необхідності розвитку міжмуніципального співробітництва у сфері управління відходами між територіальними громадами Хустського кластеру.

Заплановані заходи: створити пункти роздільного збирання на території смт Вишково та с. Велятино для приймання вторинної сировини, великогабаритних відходів, відходів електричного та електронного обладнання, відпрацьованих батарейок та акумуляторів, шин, а також небезпечних відходів у складі побутових відходів з подальшою передачею їх на оброблення суб'єктам господарювання, які мають відповідні дозвільні документи. Капітальні витрати на це включають такі статті витрат: придбання обладнання; будівельно-монтажні роботи; інші капітальні витрати.

Ліквідація несанкціонованих звалищ

Згідно зі ст. 25 Закону України «Про управління відходами» облік несанкціонованих сміттєзвалищ та безхазяйних відходів, а також заходи з їх ліквідації належать до повноважень обласних державних адміністрацій. Стаття 26 цього ж Закону та ст. 30 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» покладають обов'язок ліквідації несанкціонованих сміттєзвалищ у межах населених пунктів на органи місцевого самоврядування.

Згідно зі ст. 46 Закону України «Про охорону земель» підприємства, установи та організації, а також громадяни, діяльність яких пов'язана з накопиченням відходів, зобов'язані забезпечувати своєчасне перевезення таких відходів на спеціальні об'єкти, що використовуються для їх збирання, зберігання, оброблення, видалення, знешкодження і захоронення. Забороняється несанкціоноване скидання і захоронення відходів у підземних горизонтах, на території населених пунктів, на землях природно-заповідного та іншого природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення, у

межах водоохоронних зон та зон санітарної охорони водних об'єктів, в інших місцях, що може створювати загрозу довкіллю та здоров'ю людей.

З 1 січня 2030 року відповідно до вимог Закону України «Про управління відходами» забороняється експлуатація місць видалення відходів (полігонів та звалищ), не обладнаних системами вилучення і знешкодження біогазу та фільтрату, системами моніторингу стану атмосферного повітря, ґрунтів і підземних вод. Винятком є полігони, які виконують план приведення у відповідність до вимог законодавства.

Для Вишківської СТГ запобігання утворенню несанкціонованих звалищ має не лише санітарне, а й водоохоронне, рекреаційне та транскордонне значення. Розташування населених пунктів у заплаві р. Тиси означає, що відходи, розміщені у прибережних смугах, старицях та за водозахисними дамбами, виносяться паводковими водами за межі громади і за межі держави, оскільки Тиса є транскордонним водотоком. Додатковим чинником є курортний статус сіл Шаян і Велятино та наявність зон санітарної охорони родовищ мінеральних і термальних вод, для яких засмічення прилеглих територій створює як екологічний, так і репутаційний ризик. МПУВ передбачає проведення регулярної інвентаризації території всіх шести населених пунктів громади з першочерговим обстеженням прибережної захисної смуги р. Тиси, зон санітарної охорони родовищ мінеральних та термальних вод, під'їзних доріг до рекреаційних об'єктів і лісових масивів, складання плану ліквідації виявлених звалищ та їх поетапну ліквідацію протягом 2026–2035 років. Відповідні кошти передбачені у складі заходів МПУВ (300 тис. грн, п. 1.3 Додатку 14).

З метою зменшення негативного впливу несанкціонованих сміттєзвалищ передбачається реалізація комплексу заходів, зокрема: організація вивезення відходів із несанкціонованих сміттєзвалищ на полігони для відходів, що не є небезпечними; запобігання виникненню несанкціонованих сміттєзвалищ на нових місцях, у тому числі шляхом розширення охоплення населення послугою; проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи серед населення щодо впливу побутових відходів на стан довкілля.

Компостування біовідходів

Відповідно до Національного плану управління відходами до 2033 року у територіальних громадах чисельністю до 100 тис. осіб доцільно здійснювати компостування на спеціалізованих компостних майданчиках або кагатним методом. МПУВ передбачає вивчення питання та прийняття рішення щодо доцільності організації централізованого компостування біовідходів у Вишківській СТГ (захід 6.1 Додатку 17). Також утворювачам рекомендується самостійне компостування біовідходів на присадибних ділянках.

Для Вишківської СТГ цей напрям має значний потенціал зі зменшення захоронення відходів: аграрна складова господарства громади представлена садівництвом, виноградарством та вирощуванням зернових і олійних культур на родючих алювіальних ґрунтах Тисинської долини, що зумовлює утворення значних обсягів рослинних решток протягом усього вегетаційного сезону, а переважання садибної забудови та поширена практика домашнього компостування створюють сприятливе підґрунтя для впровадження організованої системи. Водночас при виборі майданчика для компостування необхідно виключати заплавні території долини р. Тиси, зони можливого затоплення та підтоплення, зони санітарної охорони Шаянського та Велятинського родовищ, а також забезпечувати нормативну санітарно-захисну зону від житлової забудови та об'єктів курортно-рекреаційної сфери.

Відповідно до Правил компостування біовідходів їх утворювачами на присадибних, дачних і садових ділянках, затверджених наказом Міністерства розвитку громад, територій та

інфраструктури України від 27.07.2023 № 489, до біовідходів відносять: змішані органічні відходи; скошену траву, листя, сіно, соломку; рослинні відходи, квіти; деревну кору, деревину, обрізки дерев і кущів, відходи від оброблення деревини, які не були оброблені хімічними речовинами; крупи, фрукти та фруктові соки, овочі, варення; листя чаю, гушту та зерна кави, харчові спеції; прострочені продукти харчування рослинного походження; відходи харчових продуктів; корм для тварин; насіння, відходи від олійних культур, ячменю, хмелю, які не були оброблені біологічними або хімічними реагентами; ціле та подрібнене зерно; підводні рослини, водорості; паперову та картонну упаковки для продуктів харчування та кормів для тварин.

Для утворювачів відходів ст. 31 Закону України «Про управління відходами» визначено право самостійно, шляхом компостування, обробляти біовідходи на присадибних, дачних і садових ділянках. Зважаючи на аграрний профіль частини господарств громади (садівництво, виноградарство, городництво) та переважання садибної забудови, індивідуальне компостування має значний потенціал для суттєвого зменшення частки біовідходів у потоці змішаних побутових відходів.

Інформаційне забезпечення управління побутовими відходами

МПУВ передбачає проведення системних інформаційно-комунікаційних заходів, спрямованих на підвищення обізнаності населення та залучення його до роздільного збирання побутових відходів. Для Вишківської СТГ інформаційна складова має підвищене значення: близько трьох чвертей мешканців наразі перебуває поза межами договірних відносин з виконавцем послуги, тому досягнення цільових показників охоплення залежить насамперед від зміни поведінкових практик населення. Окремою цільовою аудиторією інформаційної роботи є санаторно-курортні заклади, заклади розміщення та громадського харчування, а також відпочивальники курортних зон сіл Шаян і Велятино, чий відходи формують суттєву сезонну складову потоку.

Етап 1. Інформування – ознайомлення громадськості з впливом побутових відходів на довкілля та перевагами роздільного збирання відходів. У ході цього етапу розробляється стратегія інформаційно-комунікаційної роботи, обирається впізнаване гасло (слоган) та методи і засоби проведення такої роботи. Цей етап повинен охоплювати найбільшу аудиторію. Заходи етапу включають: розробку та поширення друкованих і мультимедійних матеріалів; розміщення інформації на офіційному вебсайті Вишківської селищної ради; проведення тематичних уроків у закладах освіти громади.

Етап 2. Переконавання – формування в аудиторії власної позитивної думки про необхідність свідомої участі у роздільному збиранні побутових відходів. На цьому етапі, крім звичайних засобів (публікацій у пресі, наочних матеріалів тощо), доцільно створити демонстраційні ділянки, на яких проводитиметься експеримент з роздільного збирання компонентів побутових відходів. Слід вести постійне інформування через соціальні мережі про проведення експерименту і його позитивні сторони. Етап переконання передбачає виявлення громадської думки щодо роздільного збирання шляхом опитувань та інтерактивного голосування і триває до повного впровадження роздільного збирання у населених пунктах громади.

Етап 3. Нагадування – найбільш віддалений за часом етап проведення кампанії. Він застосовується вже при сталій системі роздільного збирання побутових відходів і має на меті нагадування населенню про необхідність його виконання. Публікації в пресі та соціальних мережах повинні мати періодичний характер і висвітлювати кожен етап впровадження роздільного збирання.

При роботі з населенням на першому етапі планується виготовлення двох типів інформаційних листівок для поширення серед жителів громади. Перша листівка інформує про проблему побутових відходів і про відповідальність кожного мешканця за чистоту в населеному пункті, у тому числі про наслідки спалювання рослинних решток та засмічення прибережної смуги р. Тиси. Друга листівка має конкретніший зміст, що стосується роздільного збирання компонентів побутових відходів та порядку користування пакетною схемою. Листівки доцільно розпочати поширювати за 1 місяць до початку експерименту з роздільного збирання; частота повторення – 1 раз на місяць протягом усього періоду проведення експерименту. Спільно з відповідним структурним підрозділом Вишківської селищної ради з питань освіти, культури, молоді, спорту та туризму рекомендується розробити цикли занять екологічного та гігієнічного навчання для дітей у закладах дошкільної освіти та школах громади із залученням фахівців. Орієнтовна вартість розроблення комунікаційної стратегії становить 200 тис. грн, проведення кампаній з підвищення обізнаності – 100 тис. грн (Додаток 14).

3.2.2. Управління небезпечними відходами

Управління небезпечними відходами у складі побутових здійснюється за такими каналами: стаціонарні пункти роздільного збирання у смт Вишково та с. Велятино; мобільні пункти збору; передача ліцензованим операторам; інформування населення.

Небезпечні відходи фактично розподілені між відходами різних видів: побутові відходи, відходи промисловості, відходи упаковки, ВЕЕО, ВБА, медичні відходи, транспортні засоби.

Відповідно до РПУВ основними засадами у сфері управління небезпечними відходами до 2030 року є:

- зменшення обсягів утворення небезпечних відходів у складі побутових;
- упровадження системи роздільного збирання небезпечних відходів у складі побутових та передача їх відповідним підприємствам, що мають ліцензію, на подальше перероблення.

Для зменшення обсягів утворення небезпечних відходів у складі побутових на постійній основі необхідно проводити інформаційні та освітні заходи для підвищення рівня обізнаності населення.

Для забезпечення збирання небезпечних відходів у складі побутових необхідно:

- створити секції для збирання небезпечних відходів у складі стаціонарних пунктів роздільного збирання (сmt Вишково та с. Велятино, 2028 р.);
- налагодити систему приймання небезпечних відходів у складі побутових до мобільних приймальних пунктів, зокрема у формі планових виїзних кампаній збирання у кожному населеному пункті громади не рідше двох разів на рік.

Небезпечні складові побутових відходів підлягають обов'язковому роздільному збиранню та не повинні захоронюватися разом із змішаними побутовими відходами. У разі їх виявлення під час сортування вони повинні відокремлюватися та передаватися суб'єктам господарювання, які здійснюють управління небезпечними відходами відповідно до вимог законодавства.

Специфічним для Вишківської СТГ завданням є організація збирання тари від засобів захисту рослин, стимуляторів росту та мінеральних добрив, яка утворюється у присадибних господарствах, садах і виноградниках громади та належить до небезпечних відходів упаковки (код 15 01 10*). МПУВ передбачає організацію приймання такої тари у складі пунктів роздільного збирання та проведення сезонних кампаній її збирання з інформуванням господарств про заборону спалювання і заковування такої тари.

Другим специфічним для громади завданням є недопущення потрапляння ртутьвмісних матеріалів до потоку побутових відходів з огляду на наявність у межах Вишківського рудного поля родовищ ртуті та сурми і слідів їх колишнього промислового освоєння в околицях смт Вишково. МПУВ передбачає проведення інвентаризації об'єктів утворення та оброблення небезпечних відходів на території громади (цільовий показник 3.3 Додатку 10) та інформування населення про порядок поводження з ртутьвмісними виробами.

МПУВ передбачає поетапний розвиток системи управління небезпечними відходами у складі побутових відходів шляхом розширення мережі пунктів приймання, удосконалення логістики їх збирання та забезпечення належної інформаційної підтримки населення.

Відпрацьовані нафтопродукти

МПУВ передбачає реалізацію таких заходів у сфері управління відпрацьованими нафтопродуктами:

- проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи серед населення, суб'єктів малого підприємництва, транспортних підприємств та станцій технічного обслуговування щодо недопущення скидання відпрацьованих нафтопродуктів у ґрунт, поверхневі та підземні води, системи водовідведення, а також їх спалювання поза спеціалізованими установками, з окремим наголосом на ризиках для р. Тиси як транскордонного водотоку та для підземних вод у зонах санітарної охорони родовищ мінеральних і термальних вод;
- організацію приймання відпрацьованих нафтопродуктів від населення через пункти роздільного збирання відходів або інші визначені місця накопичення;
- сприяння передачі зібраних відпрацьованих нафтопродуктів суб'єктам господарювання, які мають право здійснювати операції з управління небезпечними відходами;
- проведення обліку основних утворювачів відпрацьованих нафтопродуктів на території громади, насамперед транспортних підприємств, автосервісів та підприємств будівельної галузі, та аналізу обсягів їх утворення.

Відходи, що містять ртуть та СОЗ

МПУВ передбачає організацію приймання від населення відходів, що містять ртуть, зокрема люмінесцентних ламп, ртутних термометрів та інших ртутьвмісних виробів, через пункти роздільного збирання відходів у смт Вишково та с. Велятино.

Відходи, що містять СОЗ, а також ПХД і ПХТ, підлягають управлінню відповідно до вимог законодавства суб'єктами господарювання, у діяльності яких вони утворюються або використовуються. Зважаючи на те, що Хустський кластер має найвищу в області концентрацію облікованих небезпечних відходів і в його межах (с. Рокосово) перебувають відходи СОЗ, що потребують оброблення та рекультивації земельної ділянки, Вишківська селищна рада підтримуватиме заходи обласного рівня з вирішення цього питання в межах кластерної співпраці.

Інші небезпечні відходи, зокрема залишки лакофарбових матеріалів, хімічних реагентів, забруднена тара, азбестовмісні матеріали, відпрацьовані паливно-мастильні матеріали, автомобільні шини, акумулятори, відпрацьоване електричне та електронне обладнання, повинні збиратися окремо від інших відходів та передаватися суб'єктам господарювання, які мають право здійснювати операції з управління небезпечними відходами.

Для населення передбачається поетапне впровадження системи приймання окремих видів небезпечних відходів через пункти роздільного збирання відходів та інші організаційні

механізми, визначені органом місцевого самоврядування. Станом на дату розроблення МПУВ організована система роздільного збирання небезпечних відходів у складі побутових відходів на території Вишківської СТГ відсутня. МПУВ передбачає поетапне створення такої системи та забезпечення передачі зібраних відходів спеціалізованим суб'єктам господарювання відповідно до вимог законодавства.

Для аналізу стану управління небезпечними відходами передбачається використання відкритих даних державної інформаційної системи «ЕкоСистема» та інших офіційних джерел інформації.

3.2.3. Управління відходами промисловості

Управління відходами промисловості, а також будівництва здійснюється їх утворювачами самостійно відповідно до вимог законодавства. Відповідно до принципу «забруднювач платить» суб'єкти господарювання несуть відповідальність за належне управління відходами, що утворюються в результаті їх діяльності, та забезпечують виконання обов'язків, визначених законодавством у сфері управління відходами.

На території Вишківської СТГ зареєстровано 166 юридичних осіб та 473 фізичні особи – підприємці. Основними утворювачами відходів виробничого походження є підприємства будівельної галузі, оптової торгівлі деревиною та будівельними матеріалами, підприємства з видобування і бутилювання мінеральних вод, а також заклади курортно-рекреаційної сфери. Діючі об'єкти інфраструктури управління відходами на території громади відсутні.

МПУВ передбачає такі заходи:

- інформаційну підтримку суб'єктів господарювання щодо виконання вимог законодавства у сфері управління відходами, з урахуванням того, що переважна більшість утворювачів у громаді – мікропідприємства та фізичні особи-підприємці;
- взаємодію між органом місцевого самоврядування та суб'єктами господарювання з питань подання декларацій про відходи та використання державної інформаційної системи «ЕкоСистема»;
- співпрацю з уповноваженими органами державного нагляду (контролю) щодо запобігання порушенням законодавства у сфері управління відходами.

Відходи будівництва та знесення, у тому числі відходи руйнувань, що утворилися внаслідок збройної агресії РФ, підлягають управлінню їх утворювачами самостійно або передаються спеціалізованим суб'єктам господарювання. Зважаючи на розвинений будівельний сектор та інтенсивне індивідуальне житлове й готельне будівництво в громаді, МПУВ передбачає можливість створення на території громади майданчика або відповідної інфраструктури для приймання та попереднього сортування великогабаритних відходів, ремонтних відходів та окремих видів відходів будівництва і знесення у складі пунктів роздільного збирання відходів. Окремим завданням є запобігання використанню будівельних відходів для підсилення берегів і заплавних ділянок р. Тиси, що змінює умови проходження паводків і може негативно вплинути на стан водозахисних дамб.

3.2.4. Управління рослинними відходами сільського та лісового господарства, харчопереробної промисловості, деревними відходами, біовідходами

Рослинні відходи сільського та лісового господарства, а також деревні відходи (тирса, кора, обрізки деревини тощо) управляються їх утворювачами самостійно відповідно до вимог законодавства. Такі відходи можуть використовуватися як вторинна сировина, паливний

ресурс або передаватися для подальшого відновлення спеціалізованим суб'єктам господарювання. Найбільший потенціал у Вишківській громаді мають відходи обрізки садів та виноградників, рослинні рештки городництва, а також деревні відходи, що утворюються при лісозаготівлі та деревообробці на схилах Вигорлат-Гутинського хребта і можуть використовуватися для подрібнення і компостування або як біопаливо.

Зелені відходи, що утворюються під час утримання зелених насаджень населених пунктів громади (листя, гілки, скошена трава тощо), підлягають організованому збиранню та спрямуванню на компостування або інші операції з відновлення. Одним із пріоритетних завдань є запобігання спалюванню рослинних залишків, що негативно впливає на стан атмосферного повітря та здоров'я населення. Для Вишківської СТГ це завдання є особливо гострим: розташування населених пунктів у заплаві Тиси з високою повторюваністю туманів (60–100 днів на рік) та температурних інверсій зумовлює накопичення продуктів горіння у приземному шарі та їх погане розсіювання, а курортно-рекреаційний профіль сіл Шаян і Велятино прямо залежить від якості атмосферного повітря.

МПУВ передбачає реалізацію таких заходів:

- проведення інвентаризації основних утворювачів рослинних відходів та оцінки обсягів їх утворення, у тому числі за сезонами;
- оцінку доцільності та поетапне впровадження системи централізованого збирання і компостування зелених відходів, у тому числі проведення дослідження щодо визначення необхідності створення компостувального майданчика у Вишківській СТГ з урахуванням обмежень щодо розміщення у заплавах зонах та зонах санітарної охорони родовищ мінеральних і термальних вод;
- організацію сезонних кампаній збирання рослинних решток, у тому числі відходів обрізки садів і виноградників, із подрібненням деревної складової;
- проведення інформаційно-просвітницьких заходів щодо заборони спалювання рослинних залишків та популяризації компостування;
- надання методичної та інформаційної підтримки домогосподарствам щодо організації компостування біовідходів на присадибних ділянках.

3.2.5. Управління відходами упаковки

Відходи упаковки є одним із найбільш поширених потоків побутових відходів та включають паперову і картонну, скляну, пластмасову, дерев'яну, металеву та текстильну упаковку, яка після використання перетворюється на відходи. Управління відходами упаковки є складовою системи управління побутовими відходами та має здійснюватися із забезпеченням максимально можливого рівня їх підготовки до повторного використання та відновлення.

Відповідно до Національного плану управління відходами до 2033 року середній показник утворення відходів упаковки в Україні становить близько 75–80 кг на особу на рік та має тенденцію до зростання.

Специфічною для Вишківської СТГ складовою цього потоку є відходи упаковки, що утворюються у санаторно-курортних закладах, закладах розміщення та громадського харчування сіл Шаян і Велятино та смт Вишково і мають виражений сезонний характер, а також скляна і полімерна тара підприємств з бутлювання мінеральних вод, розташованих на території громади. Окремою складовою є тара від засобів захисту рослин і мінеральних добрив, яка належить до небезпечних відходів упаковки.

З урахуванням вимог законодавства щодо впровадження розширеної відповідальності виробника МПУВ передбачає:

- взаємодію з організаціями розширеної відповідальності виробника після впровадження відповідних механізмів на державному рівні;
- розвиток системи роздільного збирання компонентів побутових відходів, що містять відходи упаковки;
- стимулювання суб'єктів господарювання, насамперед закладів курортно-рекреаційної сфери та підприємств з бутілювання мінеральних вод, до роздільного збирання і передачі відходів упаковки на відновлення;
- проведення інформаційно-просвітницьких заходів щодо запобігання утворенню відходів упаковки, їх повторного використання та роздільного збирання;
- сприяння дотриманню вимог законодавства щодо обмеження обігу пластикових пакетів шляхом проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи серед суб'єктів господарювання та населення.

Реалізація зазначених заходів сприятиме скороченню обсягів захоронення відходів упаковки, підвищенню рівня їх відновлення та впровадженню принципів циркулярної економіки на території громади.

3.2.6. Управління відходами електричного та електронного обладнання

Відходи електричного та електронного обладнання утворюються в домогосподарствах, установах та на підприємствах Вишківської СТГ, у тому числі в закладах розміщення та санаторно-курортних закладах. На сьогодні окрема система управління ВЕЕО відсутня, відходи потрапляють переважно до потоку змішаних побутових відходів.

МПУВ передбачає до 2035 року:

- організацію роздільного збирання ВЕЕО в рамках пунктів роздільного збирання у смт Вишково та с. Велятино відповідно до рекомендацій РПУВ;
- застосування мобільних пунктів збирання ВЕЕО за встановленими графіками для охоплення сіл Шаян, Модьорош, Ракош та Яблунівка;
- роздільне збирання великогабаритних ВЕЕО (холодильники, пральні машини, кухонні плити) окремо від дрібних пристроїв;
- укладання договорів з ліцензованими операторами на оброблення ВЕЕО та передачу зібраних відходів;
- проведення інформаційних кампаній щодо безпеки ВЕЕО та можливостей їх роздільного збирання.

Після прийняття Закону України «Про відходи електричного та електронного обладнання» та запровадження механізму РВВ витрати на збирання та оброблення ВЕЕО покриватимуться організаціями РВВ, що дозволить перерозподілити фінансове та організаційне навантаження на виробників і імпортерів електроніки.

Особливості збирання ВЕЕО у складі побутових відходів визначені у розділі III Методичних рекомендацій з організації збирання та перевезення побутових відходів, затверджених наказом Міністерства розвитку громад та територій України від 23.10.2024 № 1172. ВЕЕО у складі побутових відходів підлягають обов'язковому окремому збиранню; для цього рекомендовано використовувати контейнерну систему, стаціонарні та мобільні пункти роздільного збирання, а також збирання за індивідуальним запитом споживача. Для громади

з переважно садибною забудовою найбільш ефективним підходом вбачається поєднання приймання на стаціонарних пунктах роздільного збирання із збиранням за заявкою споживача та плановими виїзними кампаніями.

З метою визначення можливості повторного використання окремих компонентів доцільно також здійснювати роздільне збирання ВЕЕО за групами, зокрема: побутові електронні та електричні прилади; телекомунікаційна апаратура та апаратура для оброблення інформації; освітлювальні прилади та системи; електронні та електричні інструменти; іграшки, спортивне приладдя та інші вироби з електронними компонентами.

Необхідним завданням на нинішньому етапі управління ВЕЕО є посилення інформування населення про небезпеку, яку становить неправильне поводження з пристроями щоденного вжитку після завершення терміну їх експлуатації.

3.2.7. Управління відходами батарей і акумуляторів

Системне охоплення громади збиранням та обробленням відходів батарей і акумуляторів (група 16 06 Національного переліку відходів) відсутнє. Спеціальні контейнери для збирання батарейок у закладах освіти, адміністративних будівлях та закладах торгівлі на території громади не встановлені.

Відповідно до вимог Правил надання послуги з управління побутовими відходами та типових договорів про надання послуги з управління побутовими відходами, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 08.08.2023 № 835, небезпечні відходи у складі побутових відходів мають збиратися окремо від інших видів побутових відходів, а також повинні відокремлюватися на етапі збирання чи роздільного збирання і передаватися споживачами та виконавцями послуг спеціалізованим підприємствам, що одержали дозвіл на здійснення операцій з оброблення відходів і ліцензію на провадження господарської діяльності з управління небезпечними відходами.

Автомобільні акумулятори частково збираються на станціях технічного обслуговування та здаються у пункти приймання за межами громади. Окремим завданням є забезпечення повноти обліку цього потоку на рівні транспортних підприємств та станцій технічного обслуговування, розташованих у смт Вишково.

МПУВ передбачає:

- створення мережі контейнерів для збирання відходів батарей у населених пунктах громади (у закладах освіти, адміністративних будівлях, закладах культури, торгових точках та закладах розміщення) відповідно до переліку місць, наведеного у табл. 7;
- організацію приймання відходів батарей і акумуляторів у рамках пунктів роздільного збирання у смт Вишково та с. Велятино;
- взаємодію з організаціями РВВ після прийняття Закону України «Про батареї і акумулятори»;
- публікацію інформації про місця збирання відходів батарей і акумуляторів на офіційному вебсайті Вишківської селищної ради та в публічних місцях.

3.2.8. Управління медичними відходами

Медичні відходи утворюються у комунальному некомерційному підприємстві «Вишківський центр первинної медико-санітарної допомоги імені Олександра Грінберґера» (смт Вишково,

пл. Центральна, 17А), в амбулаторіях загальної практики – сімейної медицини смт Вишково, с. Велятино та с. Яблунівка, а також у фельдшерських пунктах сіл Ракош і Шаян. Обсяг утворення медичних відходів у громаді за даними Додатку 3 становить 0,103 т на рік. Управління медичними відходами здійснюється закладами охорони здоров'я відповідно до Державних санітарних норм та правил щодо управління медичними відходами, затверджених наказом МОЗ України від 31.10.2024 № 1827.

МПУВ передбачає:

- забезпечення наявності договорів з ліцензованими операторами на оброблення епідемічно небезпечних та токсикологічно небезпечних медичних відходів;
- розроблення та оновлення закладами охорони здоров'я стандартних операційних процедур щодо управління медичними відходами;
- проведення навчання персоналу щодо належного управління медичними відходами відповідно до вимог санітарного та екологічного законодавства України;
- запровадження окремого обліку обсягів утворення медичних відходів у закладах охорони здоров'я громади з метою забезпечення повноти даних у розрізі громади, у тому числі щодо медичних відходів, що утворюються у медичних підрозділах санаторно-курортних закладів;
- інформування населення щодо порядку поводження з медичними відходами побутового походження (використані шприци, прострочені лікарські засоби, перев'язувальні матеріали) та організацію їх приймання у складі пунктів роздільного збирання.

3.2.9. Управління транспортними засобами, строк експлуатації яких закінчився

Транспортні засоби, строк експлуатації яких закінчився, управляються їх власниками – передаються спеціалізованим підприємствам з оброблення або розбираються на запчастини. На території Вишківської СТГ відсутні підприємства, що спеціалізуються на обробленні таких відходів; створення відповідної інфраструктури в межах громади МПУВ не передбачає.

МПУВ передбачає:

- проведення інвентаризації з метою виявлення покинутих транспортних засобів на території громади, у тому числі у прибережній смузі р. Тиси та на під'їздах до рекреаційних об'єктів;
- організацію заходів з видалення безгосподарних транспортних засобів у порядку, визначеному законодавством;
- інформування власників транспортних засобів, насамперед транспортних підприємств громади, щодо вимог законодавства та порядку передачі транспортних засобів, строк експлуатації яких закінчився, спеціалізованим підприємствам, а також щодо обов'язкового вилучення експлуатаційних рідин при тривалому зберіганні знятих з експлуатації транспортних засобів.

3.2.10. Управління осадами стічних вод від комунальних очисних споруд

Осади стічних вод від комунальних очисних споруд (код 20 03 06 Національного переліку відходів) у Вишківській СТГ не утворюються (Додаток 3). Водовідведення в населених пунктах громади здійснюється переважно в індивідуальному порядку – у вигрібні ями та локальні септики; санаторно-курортні заклади та заклади розміщення експлуатують власні локальні очисні споруди.

З огляду на заплановане розташування населених пунктів у долині р. Тиси, ризики підтоплення під час паводків та необхідність збереження якості підземних вод у зонах санітарної охорони Шаянського родовища мінеральних вод і Велятинського родовища термальних вод питання організованого вивезення та оброблення вмісту вигрібних ям і септиків (шлами септичних ємностей, код 20 03 04), а також належної експлуатації локальних очисних споруд рекреаційних об'єктів є для громади суттєвим із санітарного та водоохоронного погляду.

Подальше управління осадами стічних вод на території Вишківської СТГ передбачає вивчення доцільності впровадження технологічних рішень щодо оброблення осаду з вигрібних ям та локальних очисних споруд приватних домогосподарств і закладів курортно-рекреаційної сфери, а також визначення суб'єкта господарювання, який надаватиме послуги з вивезення рідких відходів на договірних засадах.

3.2.11. Управління відходами, що біологічно розкладаються

До відходів, що біологічно розкладаються та не охоплені іншими розділами МПУВ, належать побічні продукти тваринного походження від особистих селянських і фермерських господарств, органічні відходи сільськогосподарського виробництва та інші біовідходи виробничого походження, у тому числі харчові відходи закладів громадського харчування та санаторно-курортних закладів.

МПУВ передбачає:

- проведення інвентаризації основних утворювачів відходів, що біологічно розкладаються, на території громади;
- сприяння розвитку індивідуального компостування органічних відходів у приватних домогосподарствах;
- проведення дослідження можливостей відновлення відходів сільського господарства приватної забудови, у тому числі рослинних решток садівництва та виноградарства;
- оцінку доцільності впровадження централізованого компостування або анаеробного оброблення біовідходів у межах кластерного підходу, визначеного регіональним планом управління відходами.

Індивідуальне компостування передбачається шляхом використання компостерів у домогосподарствах та проведення системної інформаційно-просвітницької роботи серед населення. Для цілей моніторингу виконання МПУВ та досягнення цільових показників у сфері управління біовідходами може здійснюватися орієнтовна оцінка обсягів відходів, що спрямовуються на індивідуальне компостування.

3.3. Інструменти забезпечення виконання МПУВ

Реалізація МПУВ передбачає використання об'єктів інфраструктури управління відходами спільно з іншими територіальними громадами Хустського кластеру управління відходами відповідно до положень РПУВ. Для цього передбачається розвиток міжмуніципального співробітництва між громадами кластеру, у тому числі шляхом укладення договорів про співробітництво територіальних громад відповідно до законодавства. Пріоритетним для Вишківської СТГ є співробітництво з громадами Хустського субкластера – Хустською, Горинцівською та Драгівською.

На регіональному рівні доцільним є створення робочої групи за участю представників територіальних громад Хустського кластеру управління відходами для координації діяльності та визначення оптимальних механізмів експлуатації об'єктів регіональної інфраструктури управління відходами.

МПУВ відповідно до РПУВ включає завдання та заходи щодо створення та розвитку інституційної структури системи управління відходами, а також управління окремими потоками відходів. Для забезпечення виконання МПУВ Вишківської СТГ передбачається застосування комплексу нормативно-правових, фінансово-економічних, організаційних, інформаційних та моніторингових інструментів з урахуванням ієрархії управління відходами.

Нормативно-правові інструменти

- Затвердження МПУВ рішенням Вишківської селищної ради.
- Актуалізація Правил благоустрою населених пунктів Вишківської СТГ з урахуванням вимог законодавства у сфері управління відходами та Методики роздільного збирання побутових відходів № 1130.
- Укладання та оновлення договорів про надання послуг з управління побутовими відходами з доведенням охоплення населення до цільових показників.
- Включення вимог щодо роздільного збирання до конкурсної документації наступного конкурсу з визначення виконавця послуги.
- Взаємодія з організаціями розширеної відповідальності виробника після впровадження відповідних механізмів на державному рівні.
- Участь у підготовці та реалізації заходів щодо приведення об'єктів інфраструктури управління відходами у відповідність до вимог законодавства.

Фінансово-економічні інструменти

- Періодичний перегляд тарифів на послуги з управління побутовими відходами з урахуванням вимог законодавства, запровадження роздільного збирання та економічної доступності послуги для населення.
- Передбачення видатків у бюджеті громади та місцевому фонді охорони навколишнього природного середовища на реалізацію заходів МПУВ.
- Залучення коштів обласного бюджету та інших джерел фінансування, не заборонених законодавством, для реалізації заходів і завдань МПУВ.
- Участь у державних, міжнародних та грантових програмах розвитку інфраструктури управління відходами, у тому числі у програмах транскордонного співробітництва.
- Сприяння залученню інвестицій у створення та розвиток об'єктів оброблення відходів на рівні Хустського кластеру управління відходами.

Інституційні та організаційні інструменти

- Участь Вишківської СТГ у координаційних заходах Хустського кластеру управління відходами.
- Визначення відповідальної посадової особи виконавчого комітету Вишківської селищної ради за координацію реалізації МПУВ.
- Розвиток системи обліку та моніторингу у сфері управління відходами на рівні громади, у тому числі визначення морфологічного складу побутових відходів.

- Укладання договорів про співробітництво територіальних громад у разі реалізації спільних проєктів у сфері управління відходами в межах Хустського субкластера.

Моніторингові інструменти

- Щорічний моніторинг виконання заходів МПУВ за визначеними індикаторами.
- Проведення оцінки ефективності реалізації МПУВ не рідше одного разу на два роки та оприлюднення результатів на офіційному вебсайті Вишківської селищної ради.
- Актуалізація цілей, завдань та показників МПУВ у разі внесення змін до РПУВ або законодавства у сфері управління відходами.
- Взаємодія з уповноваженими органами державного нагляду (контролю) щодо забезпечення дотримання вимог законодавства у сфері управління відходами.

Інформаційні та освітні інструменти

- Проведення системних інформаційно-просвітницьких кампаній щодо запобігання утворенню відходів, роздільного збирання побутових відходів та недопущення спалювання рослинних решток.
- Організація екологічних освітніх заходів у закладах дошкільної та загальної середньої освіти громади.
- Проведення інформаційної роботи із суб'єктами господарювання курортно-рекреаційної сфери та відпочивальниками щодо правил поводження з відходами на території громади.
- Оприлюднення інформації про стан реалізації МПУВ та щорічних звітів у сфері управління відходами на офіційному вебсайті Вишківської селищної ради.

Перелік завдань і заходів МПУВ наведено у Додатку 17.

3.4. Фінансово-економічне забезпечення управління відходами

Підвищення ефективності управління відходами у Вишківській СТГ доцільно здійснювати за двома основними напрямками:

- удосконалення регулювання діяльності суб'єктів господарювання, фізичних та юридичних осіб у сфері управління відходами шляхом застосування правових, організаційних, економічних та інформаційно-просвітницьких механізмів;
- впровадження програмно-цільового підходу до планування та реалізації заходів у сфері управління відходами.

Досягнення цільових показників МПУВ та забезпечення сталого розвитку громади потребують залучення інвестицій, акумулювання власних фінансових ресурсів та їх ефективного використання.

Основними факторами, що ускладнюють залучення інвестицій у сферу управління відходами, є:

- незавершеність формування окремих механізмів, передбачених законодавством у сфері управління відходами;
- значна капіталомісткість інфраструктурних проєктів;
- складність технологічних процесів та вимог до експлуатації об'єктів управління відходами;
- відносно низька інвестиційна привабливість окремих напрямів діяльності у сфері управління відходами;

- складність підготовки проєктної, будівельної та дозвільної документації;
- необхідність врахування екологічних ризиків, зокрема пов'язаних із заплавним розташуванням населених пунктів, паводковим режимом р. Тиси, наявністю об'єктів природно-заповідного фонду та зон санітарної охорони родовищ мінеральних і термальних вод;
- обмеженість фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування та суб'єктів господарювання, що для Вишківської СТГ посилюється низьким рівнем її фінансової спроможності за підсумками 2025 року.

Фінансування заходів, передбачених МПУВ, здійснюється за рахунок коштів місцевого бюджету, власних коштів суб'єктів господарювання, коштів державного та обласного бюджетів, фондів охорони навколишнього природного середовища, міжнародної технічної допомоги, грантових програм, кредитних ресурсів та інших джерел, не заборонених законодавством.

Характеристика джерел фінансування та механізмів їх залучення

1. Кошти бюджету Вишківської СТГ, у т.ч. фонд охорони навколишнього природного середовища громади. За рахунок власних коштів громади фінансуються: розроблення комунікаційної стратегії з управління побутовими відходами, землепорядні роботи та виготовлення проєктної документації, створення та облаштування пунктів роздільного збирання побутових відходів, співфінансування проєктів, що реалізуються за рахунок державного, обласного бюджетів та міжнародної допомоги, інформаційно-просвітницькі кампанії, ліквідація несанкціонованих звалищ, а також утримання посадової особи, відповідальної за управління відходами. Джерелом є загальний фонд і бюджет розвитку бюджету громади та фонд ОНПС громади, який формується за рахунок екологічного податку в частині, що зараховується до місцевого бюджету.

2. Кошти обласного бюджету, у т.ч. фонд ОНПС Закарпатської області. За рахунок обласного бюджету, насамперед обласного фонду охорони навколишнього природного середовища, планується фінансування (співфінансування) заходів місцевого рівня, що мають природоохоронний характер: облаштування стаціонарних пунктів роздільного збирання побутових відходів у смт Вишково та с. Велятино, придбання контейнерів для роздільного збирання та облаштування контейнерних майданчиків, ліквідація несанкціонованих звалищ у прибережній захисній смузі р. Тиси, проведення моніторингу впливу місць видалення відходів на довкілля. Механізм залучення – щорічне подання виконавчим комітетом Вишківської селищної ради клопотань та проєктних пропозицій до Закарпатської обласної державної (військової) адміністрації для включення заходів до переліку природоохоронних заходів, що фінансуються за рахунок обласного фонду ОНПС, згідно з переліком видів діяльності, що належать до природоохоронних заходів, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 17.09.1996 № 1147. Умовою включення, як правило, є забезпечення часткового співфінансування з бюджету громади.

3. Кошти державного бюджету (цільові програми, субвенції). За рахунок державного бюджету передбачається фінансування насамперед капіталомістких заходів, що виходять за межі фінансових можливостей окремої громади, – придбання спеціалізованої техніки для збирання та перевезення відходів, будівництва об'єктів інфраструктури оброблення відходів кластерного рівня (сортувально-перевантажувального підприємства у Хустській ТГ, об'єкта механіко-біологічного оброблення та регіонального полігону в с. Дубрівка Іршавської ТГ), а також приведення діючих місць видалення відходів у відповідність до вимог законодавства.

Основними механізмами залучення коштів державного бюджету є: державний фонд регіонального розвитку (відбір інвестиційних програм і проєктів регіонального розвитку в порядку, встановленому постановою Кабінету Міністрів України від 18.03.2015 № 196); субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів соціально-економічного розвитку окремих територій; державний фонд охорони навколишнього природного середовища (стаття 47 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища»); державні програми відновлення інфраструктури, у тому числі в межах Плану України (Ukraine Facility) та Фонду ліквідації наслідків збройної агресії. Обов'язковими умовами отримання такого фінансування є наявність затвердженої проєктно-кошторисної документації з позитивним експертним звітом, відповідність проєкту Регіональному плану управління відходами Закарпатської області до 2034 року та Стратегії розвитку Закарпатської області, а також підтверджена спроможність громади щодо співфінансування.

4. Тарифні надходження та власні кошти виконавця послуги. За рахунок тарифу на послугу з управління побутовими відходами покриваються експлуатаційні витрати системи збирання та перевезення відходів, витрати на миття та дезінфекцію контейнерів і контейнерних майданчиків, а також частина витрат на поступове оновлення контейнерного парку та забезпечення утворювачів пакетами для роздільного збирання. Тариф, встановлений рішенням виконавчого комітету Вишківської селищної ради від 03.04.2025 № 918, підлягає регулярному перегляду з урахуванням запровадження роздільного збирання та зміни структури витрат, з обов'язковим урахуванням того, що чинний тариф уже перебуває на граничному рівні економічної доступності для населення громади. Власні кошти виконавця послуги залучаються для придбання спеціалізованої техніки та облаштування контейнерних майданчиків, у тому числі на умовах лізингу або кредитування, а відповідні зобов'язання включаються до умов конкурсу з визначення виконавця послуги.

5. Кошти організацій розширеної відповідальності виробника. Після запровадження механізмів розширеної відповідальності виробника кошти організацій РВВ спрямовуватимуться на компенсацію витрат громади на роздільне збирання відходів упаковки, відходів електричного та електронного обладнання, відходів батарей і акумуляторів. Механізм залучення – укладення договорів між Вишківською селищною радою (або виконавцем послуги) та організаціями розширеної відповідальності виробника.

6. Міжнародна технічна допомога, гранти та кредити міжнародних фінансових організацій. Залучення міжнародної допомоги здійснюється шляхом підготовки та подання проєктних заявок з подальшою реєстрацією проєктів у порядку, встановленому постановою Кабінету Міністрів України від 15.02.2002 № 153. Це джерело є для Вишківської СТГ визначальним, оскільки на нього припадає понад 90 % прогнозованої потреби у фінансуванні заходів МПУВ. Пріоритетними напрямками, з огляду на розташування громади безпосередньо на державному кордоні з Румунією та належність до Хустського кластера, є: програми транскордонного співробітництва Interreg NEXT Угорщина – Словаччина – Румунія – Україна 2021–2027 та Дунайська транснаціональна програма; програми Європейського Союзу у сфері довкілля, циркулярної економіки та наближення законодавства до *acquis* ЄС; програми Європейського банку реконструкції та розвитку, Європейського інвестиційного банку, NEFCO; програми ПРООН, ЮНЕП, GIZ, U-LEAD with Europe та інших донорів. Типовими вимогами донорів є наявність затвердженого місцевого плану управління відходами, спроможність громади до співфінансування (як правило, від 10 % вартості проєкту), підтверджені майнові права на земельні ділянки та наявність документації з оцінки впливу на довкілля для інфраструктурних

об'єктів. Виконання цих вимог забезпечується заходами МПУВ з формування «портфеля готовності проєктів».

7. Приватні інвестиції та державно-приватне партнерство. Для об'єктів оброблення відходів кластерного рівня опрацьовується можливість залучення приватного капіталу на засадах державно-приватного партнерства або концесії відповідно до законів України «Про державно-приватне партнерство» та «Про концесію». Остаточне рішення щодо моделі реалізації приймається за результатами техніко-економічного обґрунтування з урахуванням необхідності міжмуніципального співробітництва громад Хустського субкластера.

8. Інші джерела, не заборонені законодавством.

Прогнозоване фінансування заходів МПУВ до 2035 року

Орієнтовна потреба у фінансуванні заходів МПУВ становить 16 510 тис. грн та наведена у Додатку 14, у тому числі: створення та розвиток інституційної структури системи управління відходами – 600 тис. грн (розроблення комунікаційної стратегії – 200 тис. грн, кампанії з підвищення обізнаності населення, у т.ч. щодо компостування – 100 тис. грн, виявлення та ліквідація несанкціонованих сміттєзвалищ – 300 тис. грн); управління побутовими відходами – 15 910 тис. грн (визначення морфологічного складу побутових відходів, розроблення тарифів та норм надання послуг – 200 тис. грн, створення та облаштування контейнерних майданчиків – 4 од. на суму 120 тис. грн, контейнерний парк для збирання змішаних відходів 0,12 м³ – 5 460 од. на суму 10 920 тис. грн, контейнери 1,1 м³ для змішаних відходів – 10 од. на суму 120 тис. грн, контейнери 1,1 м³ для ресурсоцінних відходів – 10 од. на суму 150 тис. грн, створення та облаштування пунктів роздільного збирання побутових відходів – 2 од. на суму 400 тис. грн, придбання машини для збору та транспортування відходів – 4 000 тис. грн). Наведені обсяги фінансування є прогнозними та підлягають уточненню під час реалізації МПУВ залежно від наявності фінансових ресурсів, результатів проєктування, економічних умов та змін законодавства.

Плановий розподіл обсягів фінансування за джерелами наведено у Додатку 15: з бюджету територіальної громади передбачається 1 000 тис. грн, за рахунок коштів надавачів послуг – 320 тис. грн, за рахунок інших джерел – 15 190 тис. грн. За роками потреба у фінансуванні розподіляється так: 2026 рік – 4 340 тис. грн, 2027 рік – 1 260 тис. грн, 2028 рік – 1 560 тис. грн, 2029 рік – 1 190 тис. грн, 2030–2035 роки – 8 160 тис. грн. Отже, на перший етап реалізації МПУВ (2026–2029 роки) припадає 8 350 тис. грн, або близько 50,6 % загальної потреби. Такий розподіл, відмінний від типового зміщення навантаження на другу половину планового періоду, зумовлений необхідністю невідкладного оновлення спеціалізованої техніки: придбання машини для збору та транспортування відходів вартістю 4 000 тис. грн заплановане вже на 2026 рік, оскільки без нього неможливе розширення охоплення населення послугою з наявних 25 % до цільових 50 % у 2030 році.

Позиція «інші джерела» (15 190 тис. грн, або 92,0 % загальної потреби) є узагальненою і на етапі реалізації МПУВ деталізуватиметься за конкретними джерелами – коштами обласного та державного бюджетів, фондів охорони навколишнього природного середовища, міжнародної технічної допомоги, грантів, кредитів міжнародних фінансових організацій, коштів організацій розширеної відповідальності виробника та приватних інвестицій. Така структура відображає об'єктивну обмеженість власного інвестиційного ресурсу громади: за результатами аналізу рівня фінансової спроможності територіальних громад за підсумками 2025 року Вишківська СТГ віднесена до громад з низьким рівнем спроможності, частка капітальних видатків бюджету становить 7,8 % (984,0 грн на мешканця), рівень дотаційності бюджету – 34,9 %, а

надходження до місцевого фонду охорони навколишнього природного середовища за 2021–2025 роки коливалися в межах 11,9–44,5 тис. грн на рік (Додаток 6) і не дозволяють розглядати цей фонд як самостійне джерело фінансування капітальних заходів МПУВ. Загальний обсяг фінансування заходів з управління відходами з бюджету громади за 2021–2025 роки становив 318,0 тис. грн (Додаток 5), тобто менше 2 % прогнозованої потреби на плановий період.

Реалізація заходів МПУВ поділяється на три етапи, для кожного з яких визначено пріоритетні групи заходів та основні джерела фінансування. Розподіл груп заходів за етапами та джерелами фінансування наведено в табл. 8.

Табл. 8. Розподіл груп заходів МПУВ за етапами реалізації та джерелами фінансування

Група заходів	Етап реалізації	Основне джерело фінансування	Додаткові джерела (співфінансування)
Придбання машини для збору та транспортування побутових відходів	2027-2028	інші джерела (міжнародна технічна допомога, гранти)	власні кошти виконавця послуги (лізинг, кредит), бюджет ТГ
Формування та оновлення контейнерного парку (5 460 контейнерів 0,12 м ³ та 10 контейнерів 1,1 м ³ для змішаних відходів)	2027–2035	інші джерела (гранти, МТД, кошти РВВ)	бюджет ТГ та фонд ОНПС громади, тариф на послугу
Придбання контейнерів для роздільного збирання ресурсоцінних відходів (10 од. 1,1 м ³)	2027–2029	інші джерела (гранти, МТД)	бюджет ТГ, кошти організацій РВВ
Створення стаціонарних пунктів роздільного збирання побутових відходів у смт Вишково та с. Велятино	2028	бюджет ТГ	обласний фонд ОНПС, міжнародна технічна допомога та гранти, кошти організацій РВВ
Створення та облаштування контейнерних майданчиків загального використання (4 од.)	2027–2029	кошти надавачів послуг	бюджет ТГ, обласний фонд ОНПС
Визначення морфологічного складу побутових відходів, розроблення тарифів та норм надання послуги	2026–2035	кошти надавачів послуг	бюджет ТГ
Запровадження пакетного роздільного збирання у садибній забудові (надання маркованих пакетів, окремий графік вивезення)	2027–2030	тариф на послугу з управління побутовими відходами	бюджет ТГ, кошти організацій РВВ
Виявлення та ліквідація несанкціонованих звалищ, у першу чергу в прибережній захисній смузі р. Тиси	2026–2035	бюджет ТГ та фонд ОНПС громади	обласний фонд ОНПС
Розроблення комунікаційної стратегії та проведення інформаційно-просвітницьких кампаній	2026–2035	бюджет ТГ та фонд ОНПС громади	гранти, кошти організацій РВВ
Участь у ТЕО, проєктуванні та створенні об'єктів оброблення відходів кластерного рівня (СПП у Хустській ТГ, МБО з регіональним	2029–2035	державний бюджет, міжнародна технічна допомога, приватні інвестиції	обласний бюджет, державно-приватне партнерство (концесія), співробітництво громад субкластера

полігоном у с. Дубрівка Іршавської ТГ)			
Інституційне забезпечення (відповідальна посадова особа, облік, моніторинг, звітність)	2026–2035	бюджет ТГ	програми технічної підтримки місцевого самоврядування

Перший етап (2026–2029 роки) забезпечується за рахунок власних ресурсів громади, тарифу, коштів надавачів послуг та залучених грантових коштів і міжнародної технічної допомоги. Він спрямовується на придбання спеціалізованої техніки, початок формування контейнерного парку, запровадження роздільного збирання за пакетною схемою, створення двох пунктів роздільного збирання у смт Вишково та с. Велятино, облаштування чотирьох контейнерних майданчиків у селах Шаян, Модьорош, Ракош та Яблунівка, розширення охоплення населення послугою, ліквідацію несанкціонованих звалищ, розроблення комунікаційної стратегії та підготовку проєктних заявок.

Другий етап (2030–2032 роки) передбачає зростання частки державного бюджету та міжнародних джерел у зв'язку з продовженням масштабного розширення контейнерного парку, участю у розробленні техніко-економічного обґрунтування і проєктуванні об'єктів оброблення відходів кластерного рівня – сортувально-перевантажувального підприємства у Хустській ТГ та об'єкта механіко-біологічного оброблення з регіональним полігоном у с. Дубрівка Іршавської ТГ, а також укладення договорів про співробітництво громад Хустського субкластера.

Третій етап (2033–2035 роки) орієнтований на завершення формування контейнерного парку до 5 464 одиниць, досягнення цільового рівня охоплення 85 % та введення в експлуатацію об'єктів кластерної інфраструктури, що фінансуються переважно за рахунок державного бюджету, міжнародної технічної допомоги, кредитів міжнародних фінансових організацій та приватних інвестицій, у тому числі на засадах державно-приватного партнерства, а також на зростання частки коштів організацій розширеної відповідальності виробника.

3.5. План заходів МПУВ

Заходи, включені до МПУВ Вишківської СТГ, розроблялися як конкретизація та локалізація на рівні громади системи заходів, визначених РПУВ Закарпатської області до 2034 року. РПУВ сформував комплексну програму дій у розрізі кластерів, визначивши для кожного з них пріоритетні напрями, об'єкти інфраструктури та часові горизонти їх реалізації.

Для Хустського кластеру РПУВ передбачив три взаємопов'язані блоки заходів, які й стали структурною основою для формування МПУВ.

Перший блок стосується розвитку системи збирання та роздільного збирання побутових відходів. РПУВ встановив для Вишківської СТГ поетапне запровадження роздільного збирання та розширення охоплення населення послугою до 50 % у 2030 році та 85 % у 2035 році. На першому етапі передбачається придбання спеціалізованої техніки та формування контейнерного парку, перехід на двоконтейнерну схему збирання (ресурсоцінні фракції та змішані відходи) у поєднанні з пакетним способом для садибної забудови, створення стаціонарних пунктів роздільного збирання побутових відходів у смт Вишково та с. Велятино, збільшення охоплення договорами на послугу з управління побутовими відходами, а також за потреби – розширення зони охоплення мобільними пунктами збирання. На наступних етапах,

до 2035 року, передбачається оптимізація мережі роздільного збирання та нарощення частки відновлення ресурсоцінних фракцій до 25 %.

Другий блок охоплює заходи з міжмуніципального співробітництва у будівництві та введенні в експлуатацію об'єктів оброблення відходів кластерного рівня – сортувально-перевантажувального підприємства потужністю 25 тис. т у Хустській ТГ та об'єкта механіко-біологічного оброблення потужністю 55 тис. т з регіональним полігоном у с. Дубрівка Іршавської ТГ. Оскільки будівництво цих об'єктів виходить за межі фінансових та організаційних можливостей однієї громади, РПУВ визначив їх як кластерні, тобто такі, що фінансуються за рахунок державного бюджету, обласних коштів та міжнародної технічної допомоги. Відповідно, у РПУВ заходи з розроблення ТЕО, проєктно-кошторисної документації та будівництва цих об'єктів включені з орієнтовним горизонтом реалізації 2030–2034 роки, а джерелами фінансування визначено кошти всіх заінтересованих суб'єктів із залученням міжнародної технічної допомоги. Для Вишківської СТГ участь у цьому блоці має форму міжмуніципального співробітництва та співфінансування, а не самостійного будівництва, що додатково зумовлено природоохоронними обмеженнями території громади.

Третій блок заходів РПУВ стосується підтримання та вдосконалення функціонування наявної системи управління відходами – обліку, моніторингу, договірних відносин та тарифного регулювання. Для Вишківської СТГ цей блок є найбільш пріоритетним, оскільки саме недостатнє охоплення населення договірними відносинами (25 %), відсутність контейнерного парку та зношеність спеціалізованої техніки є ключовими слабкими сторонами чинної системи.

Окрім трьох зазначених блоків, РПУВ також містить положення щодо управління окремими потоками відходів – небезпечними відходами у складі побутових, відходами електричного та електронного обладнання, відходами батарей і акумуляторів, медичними відходами. За більшістю цих потоків РПУВ фіксує відсутність спеціалізованої регіональної інфраструктури та визначає як першочергові заходи організацію роздільного збирання в рамках пунктів роздільного збирання, укладання договорів з ліцензованими операторами та підготовку до введення механізмів розширеної відповідальності виробника після прийняття відповідного законодавства.

Таким чином, план заходів МПУВ є похідним від системи рішень РПУВ, деталізованим для Вишківської СТГ з урахуванням її фінансових можливостей, наявної інфраструктури та специфіки території – переважно садибної забудови шести населених пунктів, заплавного розташування в долині р. Тиси, курортно-рекреаційної спеціалізації сіл Шаян і Велятино, наявності об'єктів природно-заповідного фонду та територій, пропонує до Смарагдової мережі, а також прикордонного положення громади. Логіка побудови заходів зберігає структуру РПУВ – збирання, оброблення, видалення – і доповнена заходами інституційного та інформаційного забезпечення, необхідними для функціонування системи на місцевому рівні.

План заходів МПУВ Вишківської СТГ визначає завдання та заходи щодо створення та розвитку системи управління відходами, включаючи управління окремими потоками відходів. У контексті сталого розвитку громади сформовано систему пріоритетних заходів фінансово-економічного та організаційного забезпечення оптимального функціонування та розвитку цієї сфери у напрямку реалізації МПУВ:

- мінімізація утворення відходів;
- максимізація переробки відходів (стимулювання розвитку ринку вторинних ресурсів);

- екологічно безпечне видалення залишків відходів (підвищення екологічної безпеки громади через забезпечення екологічно безпечного управління відходами).

Крім того, План заходів МПУВ включає бюджет на кожну діяльність, джерело фінансування, відповідальність за реалізацію та індикатор виконання для кожної діяльності. Індикатори виконання спрямовані на забезпечення основи для моніторингу виконання МПУВ шляхом включення конкретних та вимірюваних показників.

Діяльність, передбачена на перші роки впровадження, спрямована на вирішення найактуальніших проблем та недоліків існуючої системи управління відходами – насамперед низького рівня охоплення населення послугою, відсутності контейнерного парку та системи обліку. Заходи, передбачені для подальшої реалізації, спираються на короткострокові дії та спрямовані на створення інтегрованої місцевої системи управління відходами з урахуванням специфіки Хустського кластеру відповідно до РПУВ.

План завдань і заходів МПУВ представлений у Додатку 17.

Планові кількісні показники виконання МПУВ наведені у Додатку 16.

Плановий розподіл обсягів фінансування за джерелами фінансування наведений у Додатку 15.

РОЗДІЛ 4. МОНІТОРИНГ ТА ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОНАННЯ МІСЦЕВОГО ПЛАНУ

Впровадження МПУВ передбачає здійснення моніторингу досягнення цілей і цільових показників, а також оцінку ефективності реалізації запланованих заходів.

Необхідність створення системи моніторингу виконання МПУВ зумовлена потребою:

- забезпечення ефективного контролю за реалізацією заходів МПУВ;
- своєчасного реагування на можливі негативні зміни в процесі впровадження МПУВ;
- узагальнення та систематизації даних у сфері управління відходами;
- підвищення оперативності та повноти інформаційного забезпечення, зокрема у разі виникнення надзвичайних ситуацій;
- удосконалення системи контролю за виконанням управлінських рішень на основі якісного інформаційного забезпечення;
- забезпечення інформування населення про стан управління відходами у Вишківській СТГ, підвищення рівня екологічної культури та обізнаності.

Система моніторингу виконання МПУВ розглядається як інтегрована інформаційно-аналітична система, що забезпечує збирання, оброблення, зберігання та аналіз даних, необхідних для оцінки та прогнозування стану управління відходами, а також для підготовки обґрунтованих управлінських рішень.

Метою впровадження системи моніторингу є забезпечення органів місцевого самоврядування та органів виконавчої влади актуальною інформацією про стан управління відходами у громаді, а також формування аналітичної бази для прийняття рішень щодо оперативного контролю та запобігання негативним тенденціям.

Моніторинг та оцінка ефективності виконання МПУВ здійснюються на основі системи індикаторів, що дозволяють визначати ступінь досягнення визначених цілей і завдань. За результатами моніторингу, у разі необхідності, здійснюється коригування МПУВ. Моніторинг виконання МПУВ проводиться щорічно.

У процесі моніторингу вирішуються такі завдання:

- контроль реалізації МПУВ у цілому;
- оцінка прогресу за основними напрямками реалізації МПУВ;
- аналіз досягнення цільових показників;
- визначення необхідності коригування цілей, завдань та заходів МПУВ.

Під час моніторингу здійснюється фіксація та аналіз:

- ступеня виконання кожного заходу;
- невиконаних заходів та причин їх невиконання;
- значень індикаторів результативності реалізації заходів;
- відповідності фактичних результатів (у тому числі строків виконання) положенням МПУВ;
- стану фінансування запланованих заходів.

Планові кількісні показники виконання МПУВ Вишківської СТГ, за якими здійснюється моніторинг, наведено у Додатку 16. Індикатори виконання заходів МПУВ відповідно до методики РПУВ наведено в табл. 9.

Табл. 9. Індикатори виконання заходів МПУВ

Найменування показника	Одиниці	Періодичність
кількість і площа місць розміщення відходів (полігонів, звалищ, зокрема несанкціонованих), які не відповідають вимогам Закону	одиниць/га	щорічно
кількість та потужність об'єктів оброблення відходів за окремими технологіями оброблення	одиниць/тис. т/рік	щорічно
Індикатори, які застосовуються до кожного потоку відходів, зазначених у МПУВ:		
обсяг відходів, що утворюються	тис. т/тис. м ³	щорічно
обсяг утворених відходів, щодо яких здійснено операції з рециклінгу	тис. т	щорічно
обсяг утворених відходів, щодо яких здійснено операції з відновлення	тис. т	щорічно
обсяг утворених відходів, щодо яких здійснено операції із захоронення	тис. т	щорічно
обсяг утворених відходів, щодо яких здійснено інші операції з видалення	тис. т	щорічно
обсяг утворених відходів, щодо яких оголошено припинення статусу відходів	тис. т	щорічно
обсяг утворених відходів, щодо яких здійснено операції з видалення без попереднього оброблення	тис. т	щорічно
охоплення населення послугами з управління побутовими відходами	відсоток	щорічно
охоплення населення роздільним збиранням побутових відходів	відсоток	щорічно
кількість пунктів роздільного збирання побутових відходів (окремо стаціонарних та мобільних)	одиниць	щорічно

Оцінка отриманих значень базується на кількісному підході, за відношенням значення показника у звітному році до значення показника у році, попередньому за звітний. Отримане значення відображає динаміку ефективності впровадження заходів МПУВ. При цьому також здійснюється порівняння поточних показників моніторингу з відповідними базовими значеннями до початку реалізації документа державного планування.

З огляду на початковий рівень системи управління відходами громади особливе значення для моніторингу мають три базові показники: рівень охоплення населення послугою (базове значення – 25 %, цільові – 50 % у 2030 році та 85 % у 2035 році), обсяг зібраних і перевезених побутових відходів (базове значення – 2 215 т за 2025 рік) та кількість контейнерів у робочому парку (базове значення – 4 одиниці, цільове – 5 464 одиниці). Саме динаміка цих показників є основним індикатором результативності МПУВ на першому етапі його реалізації.

При створенні та забезпеченні функціонування системи моніторингу враховуються такі фактори: система моніторингу МПУВ повинна спиратися на засоби та методи обліку показників управління відходами не тільки в межах громади, а й на об'єктах управління відходами, розташованих поза її межами, але таких, що обслуговують громаду (наявне місце видалення відходів, на яке вивозяться побутові відходи громади, а в подальшому – планові об'єкти кластерної інфраструктури Хустського субкластера: сортувально-перевантажувальне підприємство у Хустській ТГ та об'єкт механіко-біологічного оброблення з регіональним полігоном у с. Дубрівка Іршавської ТГ); система обліку у сфері управління відходами на рівні Вишківської СТГ та Хустського кластеру перебуває у процесі формування на регіональному рівні Закарпатської області. У таких умовах система моніторингу МПУВ спиратиметься на

існуючі способи обліку та методики і вдосконалюватиметься в процесі реалізації МПУВ. Окремим завданням першого року реалізації МПУВ є визначення морфологічного складу побутових відходів громади, оскільки без цих даних неможливо коректно розраховувати показники рециклінгу та відновлення; з огляду на курортно-рекреаційну спеціалізацію громади це визначення здійснюється двічі на рік – навесні та восени – для врахування сезонних коливань.

Окремою складовою системи моніторингу виконання МПУВ є лабораторний контроль стану факторів довкілля та середовища життєдіяльності на території Вишківської СТГ. Його здійснення ґрунтується на вимогах статті 22 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», статті 17 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», Порядку здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16.12.2020 № 1272, Положення про державну систему моніторингу довкілля, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.03.1998 № 391, а також Закону України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення».

Для аналізу ситуації на даній території повинна виконуватися певна кількість лабораторних досліджень у межах моніторингу на замовлення органу місцевого самоврядування та приватних осіб на підставі відповідних угод. Звертається увага на питання підтвердження відсутності забруднення поверхневих та підземних вод, ґрунту, атмосферного повітря, можливого впливу електричного та магнітного полів, шумового навантаження на зазначеній території. Перелічені фактори можуть впливати на навколишнє середовище і здоров'я населення, у зв'язку з цим вони підлягають гігієнічній регламентації. Безпечний рівень зазначеного впливу повинен бути підтверджений проведенням оцінки ризику для здоров'я населення за методикою, затвердженою МОЗ України. Враховуючи вищевказане, цим документом державного планування передбачається лабораторний моніторинг впливу зазначених факторів.

Для Вишківської СТГ лабораторний моніторинг має підвищене значення з огляду на природні умови та господарський профіль громади: розташування населених пунктів у заплаві р. Тиси з амплітудою коливань рівня води 7–10 м, регулярними паводками та наявністю водозахисних дамб; належність р. Тиси до транскордонного басейну та безпосереднє прилягання території громади до державного кордону з Румунією; наявність шести об'єктів природно-заповідного фонду та двох територій, пропонуваних до включення до Смарагдової мережі; функціонування зон санітарної охорони Шаянського родовища мінеральних вод і Велятинського родовища термальних вод, на яких базується курортно-рекреаційна спеціалізація громади; наявність у межах Вишківського рудного поля ділянок ртутного зруденіння та слідів колишнього промислового освоєння родовищ ртуті; висока повторюваність туманів (60–100 днів на рік) і температурних інверсій у заплаві, що погіршує розсіювання забруднювальних речовин у приземному шарі. Ці чинники зумовлюють підвищену вразливість водних об'єктів, ґрунтів та атмосферного повітря громади до забруднення, пов'язаного з неналежним поводженням з відходами.

Об'єктами лабораторного моніторингу в межах реалізації МПУВ Вишківської СТГ визначаються:

- плановані пункти роздільного збирання побутових відходів у смт Вишково та с. Велятино (2028 р.);

- контейнерні майданчики загального використання та місця тимчасового зберігання відходів у населених пунктах громади;
- майданчики компостування біовідходів у разі прийняття рішення про їх облаштування;
- ділянки несанкціонованого розміщення відходів у разі їх виявлення – до початку та після завершення робіт з ліквідації та рекультивації, у першу чергу в межах прибережної захисної смуги р. Тиси, на заплавах ділянках та за водозахисними дамбами;
- зони впливу основних маршрутів перевезення відходів на найближчу житлову забудову;
- водоохоронні зони та прибережні захисні смуги р. Тиси і її приток, стариці та водойми, розташовані в зоні можливого впливу об'єктів управління відходами;
- зони санітарної охорони Шаянського родовища мінеральних вод та Велятинського родовища термальних вод, а також територія оз. Шаян;
- діючі та закриті місця видалення відходів, що обслуговують громаду, розташовані за її межами в межах Хустського кластера.

Оскільки на території громади діючі та закриті місця видалення відходів відсутні, а побутові відходи громади вивозяться на місце видалення відходів за її межами, лабораторний моніторинг у зоні впливу цього об'єкта здійснюється його оператором у межах виробничого контролю, а Вишківська селищна рада забезпечує отримання та врахування відповідної інформації в межах міжмуніципального співробітництва Хустського субкластера.

Програма лабораторного моніторингу факторів довкілля та середовища життєдіяльності наведена у табл. 10.

Табл. 10. Програма лабораторного моніторингу факторів довкілля та середовища життєдіяльності

Компонент довкілля / фактор впливу	Показники, що визначаються	Місця (точки) відбору проб, вимірювань	Періодичність	Нормативні документи, за якими оцінюються результати
Поверхневі води	pH, завислі речовини, розчинений кисень, ХСК, БСК5, амоній сольовий, нітрити, нітрати, фосфати, хлориди, сульфати, залізо загальне, важкі метали (Pb, Cd, Cu, Zn, Ni, Cr, Hg), нафтопродукти, СПАР, залишкові кількості пестицидів, мікробіологічні показники	р. Тиса та її притоки – вище та нижче за течією від пунктів роздільного збирання, майданчика компостування та інших об'єктів управління відходами; оз. Шаян; стариці та водойми в межах 500 м від ділянок ліквідованих несанкціонованих звалищ, у тому числі за водозахисними дамбами	2 рази на рік (період весняного паводку та літньої межени); позачергово – після проходження паводку, у разі надзвичайної ситуації або звернень населення	Порядок здійснення державного моніторингу вод, затверджений постановою КМУ від 19.09.2018 № 758; нормативи екологічної безпеки водокористування населення
Підземні води	pH, сухий залишок, загальна жорсткість, перманганатна окиснюваність, амоній, нітрити, нітрати, хлориди, сульфати, важкі метали, нафтопродукти, залишкові кількості пестицидів, санітарно-мікробіологічні показники	Свердловини та шахтні колодязі найближчої житлової забудови в зоні можливого впливу об'єктів управління відходами; у разі створення об'єктів, що передбачають накопичення відходів, – спостережні свердловини (одна фонові вище за потоком і не менше двох нижче за потоком ґрунтових вод)	2 рази на рік (весняний та осінній періоди)	ДСанПін 2.2.4-171-10 «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною»

Мінеральні та термальні води (зони санітарної охорони родовищ)	Мінералізація, макро- і мікрокомпонентний склад, вміст вільного вуглекислого газу, санітарно-мікробіологічні показники, а також індикатори техногенного впливу – нітрати, амоній, хлориди, нафтопродукти, важкі метали, СПАР	Свердловини та джерела в межах зон санітарної охорони Шаянського родовища мінеральних вод (с. Шаян) та Велятинського родовища термальних вод (с. Велятино)	2 рази на рік; позачергово – у разі виявлення несанкціонованого розміщення відходів у межах зон санітарної охорони або звернень надрокористувачів	ДСанПіН 2.2.4-171-10; Закон України «Про курорти»; умови спеціальних дозволів на користування надрами та режим зон санітарної охорони
Ґрунт	pH сольовий, важкі метали (Pb, Cd, Zn, Cu, Ni, Hg, As, Sb), нафтопродукти, бенз(а)пірен, амонійний та нітратний азот, залишкові кількості пестицидів, санітарно-мікробіологічні (індекс БГКП) і санітарно-паразитологічні (життєздатні яйця гельмінтів) показники; на ділянках у межах Вишківського рудного поля – обов'язкове визначення ртуті та сурми	Територія та периметр планованих пунктів роздільного збирання у смт Вишково та с. Велятино; майданчики компостування біовідходів; ділянки ліквідованих несанкціонованих звалищ (до та після рекультивації); присадибні ділянки, сади та виноградники в зоні можливого впливу об'єктів управління відходами	1 раз на рік; на ділянках ліквідованих звалищ – до початку та після завершення робіт	ДСанПіН 2.2.7.029-99 «Гігієнічні вимоги щодо поводження з промисловими відходами та визначення їх класу небезпеки для здоров'я населення»; ГДК хімічних речовин у ґрунті
Атмосферне повітря	Завислі речовини (пил), діоксид азоту, діоксид сірки, оксид вуглецю, сірководень, аміак, метан, неметанові леткі органічні сполуки, формальдегід; органолептичні показники (інтенсивність запаху)	Межа санітарно-захисної зони та межа найближчої житлової забудови з підвітряного боку від пунктів роздільного збирання та майданчика компостування; додатково – межа курортних зон сіл Шаян і Велятино	2 рази на рік (теплий і холодний періоди); позачергово – за зверненнями населення, у разі загорянь відходів, у періоди сезонного спалювання рослинних решток, а також у періоди високої повторюваності туманів і температурних інверсій	Гігієнічні регламенти допустимого вмісту хімічних і біологічних речовин в атмосферному повітрі населених місць, затверджені МОЗ України; постанова КМУ від 14.08.2019 № 827
Фільтрат і біогаз (за наявності діючого місця видалення відходів)	Обсяг і хімічний склад фільтрату (ХСК, БСК5, амоній, важкі метали, хлориди); вміст метану, діоксиду вуглецю, сірководню у біогазі; температура тіла полігону	Точки випуску та накопичення фільтрату; контрольні точки на тілі та по периметру полігону. У межах Вишківської СТГ місця видалення відходів відсутні – інформація отримується від оператора місця видалення відходів, що обслуговує громаду, та в подальшому від оператора об'єктів кластерної інфраструктури Хустського кластеру	1 раз на рік; для біогазу – 2 рази на рік	Стаття 41 Закону України «Про управління відходами» (вимоги до експлуатації полігонів з 01.01.2030)
Шумове навантаження	Еквівалентний та максимальний рівні звуку, дБА (окремо для денного та нічного періодів доби)	Межа найближчої житлової забудови вздовж основних маршрутів перевезення відходів, у тому числі у напрямку м. Хуст; територія, прилегла до пунктів роздільного	1 раз на рік; обов'язково – при введенні в експлуатацію нових об'єктів та при зміні	ДСН 3.3.6.037-99 «Санітарні норми виробничого шуму, ультразвуку та інфразвуку»; ДБН В.1.1-31:2013 «Захист

		збирання та майданчиків із механічним обладнанням (прес, подрібнювач); межа курортних зон сіл Шаян і Велятино	маршрутів перевезення	територій, будинків і споруд від шуму»
Електричні та магнітні поля	Напруженість електричного поля (В/м), магнітна індукція (мкТл) / напруженість магнітного поля (А/м), щільність потоку енергії	Межа житлової забудови та робочі місця поблизу енергетичного обладнання об'єктів управління відходами (трансформаторні підстанції, вагове, пресове та сортувальне обладнання пунктів роздільного збирання)	1 раз на рік; обов'язково – при введенні в експлуатацію нового обладнання	ДСанПіН 239-96 «Державні санітарні норми і правила захисту населення від впливу електромагнітних випромінювань»; ДСанПіН 3.3.6.096-2002

Конкретний перелік показників, кількість та локалізація точок відбору проб уточнюються щорічною програмою (планом) лабораторного моніторингу, яка затверджується виконавчим комітетом Вишківської селищної ради за погодженням із територіальними органами Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів і Управлінням екології та природних ресурсів Закарпатської обласної державної (військової) адміністрації.

Лабораторні дослідження та вимірювання виконуються лабораторіями, акредитованими Національним агентством з акредитації України відповідно до ДСТУ EN ISO/IEC 17025 на відповідні методи випробувань, за атестованими методиками. Відбір проб здійснюється згідно з чинними національними стандартами з оформленням актів відбору. Результати досліджень оформлюються протоколами випробувань, які є документальним підтвердженням фактичного стану компонентів довкілля на території громади.

Замовниками лабораторних досліджень виступають:

- Вишківська селищна рада (її виконавчий комітет) – у частині моніторингу стану довкілля на території громади та контролю наслідків виконання МПУВ як документа державного планування;
- суб'єкти господарювання, які експлуатують об'єкти управління відходами або здійснюють операції із збирання та перевезення побутових відходів, – у частині виробничого контролю в зоні впливу власних об'єктів, на підставі відповідних угод, укладених з акредитованими лабораторіями за власний рахунок;
- надрокористувачі та суб'єкти господарювання курортно-рекреаційної сфери – у частині контролю стану підземних вод у межах зон санітарної охорони Шаянського та Велятинського родовищ відповідно до умов спеціальних дозволів на користування надрами;
- приватні особи (фізичні та юридичні) – на підставі відповідних угод, у тому числі за власною ініціативою мешканців щодо якості води джерел нецентралізованого водопостачання та стану ґрунтів присадибних ділянок, садів і виноградників у зоні можливого впливу.

Безпечність рівнів впливу зазначених факторів на здоров'я населення підтверджується проведенням оцінки ризику для здоров'я населення за методикою, затвердженою МОЗ України, – зокрема відповідно до методичних рекомендацій «Оцінка ризику для здоров'я населення від забруднення атмосферного повітря», затверджених наказом Міністерства

охорони здоров'я України від 17.01.2022 № 89. Оцінка ризику проводиться за результатами лабораторних досліджень із визначенням канцерогенного та неканцерогенного ризиків і є обов'язковою складовою обґрунтування при розміщенні нових об'єктів інфраструктури управління відходами на території громади, а також у разі перевищення гігієнічних регламентів за результатами моніторингу.

Результати лабораторного моніторингу:

- узагальнюються у формі щорічного звіту про результати моніторингу наслідків виконання МПУВ для довкілля, у тому числі для здоров'я населення;
- оприлюднюються на офіційному вебсайті Вишківської селищної ради один раз на рік відповідно до статті 17 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку»;
- порівнюються з базовими (фоновими) значеннями, зафіксованими до початку реалізації МПУВ, та з відповідними гігієнічними регламентами і нормативами екологічної безпеки;
- є підставою для коригування заходів МПУВ у разі виявлення негативних тенденцій або наслідків, не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку.

У разі виявлення перевищень гігієнічних регламентів або нормативів екологічної безпеки виконавчий комітет Вишківської селищної ради невідкладно інформує територіальні органи Державної екологічної інспекції та Держпродспоживслужби, встановлює джерело впливу, забезпечує вжиття заходів із запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків, а за потреби – ініціює позачергове коригування МПУВ у порядку, встановленому законодавством.

Фінансування заходів лабораторного моніторингу здійснюється за рахунок коштів місцевого бюджету, у тому числі місцевого фонду охорони навколишнього природного середовища, коштів виконавця послуги з управління побутовими відходами у складі економічно обґрунтованого тарифу, власних коштів суб'єктів господарювання – утворювачів відходів та операторів об'єктів управління відходами, коштів приватних осіб на підставі укладених угод, а також коштів міжнародної технічної допомоги та інших джерел, не заборонених законодавством.

Відповідальним за організацію лабораторного моніторингу, узагальнення його результатів та їх оприлюднення є виконавчий комітет Вишківської селищної ради. Строк запровадження програми лабораторного моніторингу – протягом першого року реалізації МПУВ, з подальшим щорічним оновленням.

Загальний моніторинг та контроль за індикаторами досягнення цільових показників та індикаторами виконання заходів з реалізації місцевого плану управління відходами здійснюється відповідним виконавцем щороку за встановленими показниками.

Орган місцевого самоврядування на основі показників оцінки досягнення цілей та здійснення заходів один раз на два роки здійснює оцінку ефективності реалізації МПУВ та оприлюднює її результати на своєму офіційному вебсайті.

РОЗДІЛ 5. ІНФОРМАЦІЯ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ

Місцевий план управління відходами Вишківської селищної територіальної громади Хустського району Закарпатської області до 2035 року є документом державного планування місцевого рівня у розумінні статті 1 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» від 20.03.2018 № 2354-VIII (далі – Закон про CEO) та підлягає стратегічній екологічній оцінці (далі – CEO).

Замовником CEO є Вишківська селищна рада Хустського району Закарпатської області.

Метою CEO є сприяння сталому розвитку громади шляхом забезпечення охорони довкілля, безпеки життєдіяльності населення та охорони його здоров'я, інтегрування екологічних вимог під час розроблення та затвердження МПУВ.

Процедуру CEO буде здійснено відповідно до статей 9–13 Закону про CEO, Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування, затверджених наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.08.2018 № 296, та Порядку здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16.12.2020 № 1272.

Згідно з п. 3 ст. 1 та п. 1 ст. 2 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» Місцевий план управління відходами Вишківської селищної територіальної громади Хустського району Закарпатської області до 2035 року є ключовим стратегічним документом, розробленим для забезпечення комплексного, ефективного та екологічно безпечного управління відходами на території громади. Його головною метою є створення сучасної системи управління відходами, яка відповідає національним та європейським стандартам, а також сприяє впровадженню принципів циклічної економіки. МПУВ включає в себе завдання щодо стратегій збору та управління відходами з метою зменшення негативного впливу на навколишнє середовище та здоров'я населення громади.

Значення CEO полягає у тому, що екологічні вимоги та вимоги щодо охорони здоров'я населення інтегруються у документ державного планування ще на етапі його розроблення – до прийняття рішень та початку реалізації запланованих заходів. Це дозволяє завчасно виявити ймовірні негативні наслідки для довкілля, розглянути виправдані альтернативи, передбачити заходи із запобігання та пом'якшення впливів, а також забезпечити участь громадськості та органів виконавчої влади у процесі планування. Для МПУВ, який визначає розвиток інфраструктури управління відходами на території громади до 2035 року, CEO є інструментом гарантування того, що заплановані рішення відповідатимуть вимогам природоохоронного законодавства та не створюватимуть неприйнятних ризиків для довкілля і здоров'я мешканців.

Стратегічна екологічна оцінка здійснюється за етапами (п. 1 ст. 9 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку»):

- визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки;
- складання звіту про стратегічну екологічну оцінку;
- проведення громадського обговорення та консультацій у порядку, передбаченому статтями 12 та 13 цього Закону, транскордонних консультацій у порядку, передбаченому статтею 14 цього Закону;
- врахування звіту про стратегічну екологічну оцінку, результатів громадського обговорення та консультацій;

- інформування про затвердження документа державного планування;
- моніторинг наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.

Відповідно до статті 11 Закону про СЕО звіт про стратегічну екологічну оцінку складається до затвердження документа державного планування та містить, з урахуванням змісту і рівня деталізації МПУВ, сучасних знань і методів оцінювання, таку інформацію:

- зміст та основні цілі МПУВ, його зв'язок з іншими документами державного планування;
- характеристику поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогнозні зміни цього стану, якщо МПУВ не буде затверджено;
- характеристику стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу;
- екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються МПУВ;
- зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються МПУВ;
- опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, зокрема вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових, постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків;
- заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання МПУВ;
- обґрунтування вибору виправданих альтернатив, опис способу, в який здійснювалася СЕО, у тому числі будь-які ускладнення;
- заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання МПУВ для довкілля, у тому числі для здоров'я населення;
- опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення (за наявності);
- резюме нетехнічного характеру, розраховане на широку аудиторію.

Ймовірні наслідки реалізації МПУВ для довкілля та здоров'я населення

Реалізація МПУВ забезпечить розширення охоплення населення послугою з управління побутовими відходами з 25 % до 85 %, перехід від безконтейнерної схеми збирання змішаних відходів до індивідуальної контейнерної схеми з формуванням парку в 5 464 одиниці, оновлення спеціалізованої техніки, поетапне запровадження роздільного збирання побутових відходів за пакетною та двоконтейнерною схемами, створення двох пунктів роздільного збирання – у смт Вишково та с. Велятино, стимулювання присадибного компостування органічної фракції та скорочення обсягів відходів, що надходять на захоронення. Це відповідає вимогам Закону України «Про управління відходами» щодо переходу до ієрархії управління відходами та узгоджується з Регіональним планом управління відходами Закарпатської області до 2034 року.

Позитивні наслідки реалізації МПУВ мають переважно довгостроковий і постійний характер. Розширення охоплення населення послугою та ліквідація і запобігання утворенню несанкціонованих звалищ є для Вишківської громади ключовим позитивним наслідком: наразі поза організованою системою залишається близько 3 850 т відходів на рік, значна частина яких потрапляє у заплаву р. Тиси, стариці та на ділянки за водозахисними дамбами,

звідки виноситься паводковими водами. Упорядкування цього потоку знизить ризики забруднення ґрунтів, поверхневих і підземних вод, що є особливо важливим з огляду на заплавне розташування населених пунктів, наявність зон санітарної охорони Шаянського родовища мінеральних вод і Велятинського родовища термальних вод, на яких базується курортно-рекреаційна спеціалізація громади, а також на належність р. Тиси до транскордонного басейну і безпосереднє прилягання громади до державного кордону з Румунією. Зменшення обсягів захоронення відходів скоротить емісію звалищного газу та утворення фільтрату на об'єкті, що обслуговує громаду; скорочення захоронення біовідходів зменшить викиди метану, що матиме позитивний вплив на клімат. Організоване збирання рослинних решток, відходів обрізки садів і виноградників зменшить обсяги їх сезонного спалювання і, відповідно, надходження діоксинів, фуранів та завислих речовин в атмосферне повітря, що в умовах заплавного розташування громади з високою повторюваністю туманів і температурних інверсій має безпосереднє значення як для здоров'я мешканців, так і для якості рекреаційного середовища курортних зон сіл Шаян і Велятино. Упорядкування системи поводження з відходами знизить санітарно-епідеміологічні ризики для здоров'я населення.

Негативний вплив матиме локальний, тимчасовий і оборотний характер та буде обмежений періодом облаштування пунктів роздільного збирання і контейнерних майданчиків: запилення та шум під час будівельних робіт, утворення будівельних відходів, а також тимчасове зростання транспортних перевезень. Додатковим чинником, що потребує врахування, є зростання інтенсивності руху спеціалізованого транспорту після переходу від пакетної до контейнерної схеми та розширення охоплення населення послугою. Вплив є короткостроковим і повністю керованим за умови організованого збирання, обліку та передачі будівельних відходів на об'єкти оброблення, а також оптимізації маршрутів вивезення.

Заходи із запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків

- розміщення пунктів роздільного збирання, майданчика компостування та контейнерних майданчиків здійснювати поза межами заплави р. Тиси, зон можливого затоплення і підтоплення, прибережних захисних смуг та водоохоронних зон, поза межами об'єктів природно-заповідного фонду та їх охоронних зон, а також поза межами зон санітарної охорони Шаянського родовища мінеральних вод і Велятинського родовища термальних вод, з дотриманням санітарних відстаней до житлової забудови та об'єктів курортно-рекреаційної сфери;
- передбачати водонепроникне тверде покриття та організоване відведення поверхневого стоку на майданчиках, де накопичуються відходи, з метою недопущення інфільтрації забруднених вод у підземні води;
- будівельні роботи проводити з мінімізацією пилоутворення, організованим збиранням і передачею будівельних відходів на об'єкти оброблення відповідно до Закону України «Про управління відходами»;
- об'єкти, які згідно із Законом України «Про оцінку впливу на довкілля» від 23.05.2017 № 2059-VIII підлягають оцінці впливу на довкілля, реалізовувати виключно після отримання висновку з оцінки впливу на довкілля;
- забезпечувати належний технічний стан контейнерів та дотримання графіків вивезення відходів, що виключають їх загивання, розвіювання та розпилювання відповідно до санітарних вимог, з урахуванням сезонного зростання обсягів у курортних зонах;

- здійснювати оптимізацію маршрутів перевезення відходів з метою недопущення зростання шумового навантаження та викидів від автотранспорту в житловій забудові та курортних зонах;
- забезпечити інформування мешканців та суб'єктів господарювання курортно-рекреаційної сфери про терміни та характер робіт, а також функціонування каналу зворотного зв'язку для звернень щодо екологічних питань.

Територія Вишківської СТГ безпосередньо межує з державним кордоном України та Румунією, а р. Тиса належить до транскордонного басейну, тому питання ймовірних транскордонних наслідків підлягає обов'язковому та детальному розгляду у Звіті про СЕО з урахуванням вимог статті 14 Закону про СЕО, Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті та Протоколу про стратегічну екологічну оцінку до неї. Водночас з огляду на характер запланованих заходів (створення двох пунктів роздільного збирання, розвиток контейнерної інфраструктури та системи роздільного збирання, оновлення спеціалізованої техніки) та відсутність у МПУВ об'єктів оброблення чи видалення відходів, здатних спричинити значний негативний транскордонний вплив, підстав для проведення транскордонних консультацій у порядку статті 14 Закону про СЕО за результатами попереднього аналізу не виявлено. Остаточний висновок щодо цього питання формулюється у Звіті про СЕО.

У межах Вишківської СТГ розташовано шість об'єктів природно-заповідного фонду – ботанічна пам'ятка природи «Тюльпанне дерево» (13,0 га), гідрологічні пам'ятки природи «Джерело», «Джерело № 1» та «Джерело № 2» (по 0,5 га), пралісова пам'ятка природи «Праліс та квазіпраліси Вишківського лісництва» (65,5 га) і геологічна пам'ятка природи «Скелі» (0,5 га), – а також території, пропонувані до включення до Смарагдової мережі: «Заплава річки Тиса» (3 808,46 га) та «Авашські гори» (10 132,38 га). Оскільки МПУВ не передбачає розміщення об'єктів управління відходами в межах цих територій та їх охоронних зон, прямий вплив на об'єкти природно-заповідного фонду і території Смарагдової мережі реалізацією МПУВ не передбачається. Заходи МПУВ, навпаки, спрямовані на зменшення антропогенного навантаження на заплавні екосистеми р. Тиси та лісові масиви Вигорлат-Гутинського хребта шляхом ліквідації несанкціонованих звалищ і запобігання їх утворенню. Оцінка ймовірного впливу на зазначені території деталізується у Звіті про СЕО.

Моніторинг наслідків виконання МПУВ для довкілля та здоров'я населення здійснюється відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 16.12.2020 № 1272 та згідно з програмою лабораторного моніторингу, наведеною у розділі 4 цього МПУВ. Відповідальним за організацію моніторингу є виконавчий комітет Вишківської селищної ради. Результати моніторингу оприлюднюються на офіційному вебсайті громади щороку. У разі виявлення за результатами моніторингу негативних наслідків, не передбачених Звітом про СЕО, селищна рада вживає заходів для їх усунення та за потреби ініціює внесення змін до МПУВ.

Відповідно до статті 13 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» в рамках консультацій з органами виконавчої влади у процесі стратегічної екологічної оцінки проєкт документа державного планування, звіт про стратегічну екологічну оцінку та повідомлення про оприлюднення цих документів були внесені до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки (<https://eco.gov.ua/registers/yedynyi-reiestr-stratehichnoi-ekolohichnoi-otsinky>).

Реєстраційний номер справи – №23-04-24534-26.

Заява про визначення обсягу СЕО, повідомлення про оприлюднення проєкту МПУВ, Звіт про стратегічну екологічну оцінку та Довідка про консультації та громадське обговорення, а також

затверджений МПУВ оприлюднюються в Єдиному реєстрі стратегічної екологічної оцінки, на офіційному вебсайті Вишківської селищної ради та у місцевих засобах масової інформації у порядку та строки, визначені Законом про СЕО.

Основні екологічні наслідки реалізації МПУВ є переважно позитивними: скорочення обсягів захоронення відходів, зменшення забруднення ґрунтів, підземних та поверхневих вод, покращення стану довкілля, підвищення рівня екологічної безпеки громади.

Звіт про стратегічну екологічну оцінку є невід’ємною складовою МПУВ.

ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА:

Перелік нормативно-правових актів та джерел

1. Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку».
2. Закон України «Про управління відходами».
3. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища».
4. Закон України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року».
5. Закон України «Про екологічну мережу України».
6. Закон України «Про охорону земель».
7. Закон України «Про природно-заповідний фонд України».
8. Закон України «Про рослинний світ».
9. Закон України «Про тваринний світ».
10. Закон України «Про землеустрій».
11. Закон України «Про національну інфраструктуру геопросторових даних».
12. Закон України «Про систему громадського здоров'я».
13. Закон України «Про побічні продукти тваринного походження, не призначені для споживання людиною».
14. Закон України «Про правовий режим воєнного стану».
15. Закон України «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни».
16. Постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.1995 № 935 «Про заходи щодо охорони водно-болотних угідь, які мають міжнародне значення».
17. Постанова Кабінету Міністрів України від 18.12.1998 № 2024 «Про правовий режим зон санітарної охорони водних об'єктів».
18. Постанова Кабінету Міністрів України від 13.03.2002 № 302 «Про затвердження Порядку проведення та оплати робіт, пов'язаних з видачею дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря...».
19. Постанова Кабінету Міністрів України від 01.08.2006 № 1045 «Про затвердження Порядку видалення зелених насаджень у населених пунктах» (зі змінами).
20. Постанова Кабінету Міністрів України від 14.08.2019 № 827 «Про затвердження Порядку здійснення державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря».
21. Постанова Кабінету Міністрів України від 16.12.2020 № 1272 «Про затвердження Порядку здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення».
22. Постанова Кабінету Міністрів України від 02.02.2022 № 86 «Про затвердження Правил розроблення робочих проєктів землеустрою» (зі змінами).
23. Постанова Кабінету Міністрів України від 30.06.2023 № 667 «Про затвердження Порядку розроблення та затвердження регіональних планів управління відходами».
24. Водний кодекс України.
25. Земельний кодекс України.
26. Указ Президента України від 30.09.2019 № 722/2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року».
27. Указ Президента України від 24.02.2022 № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні».

28. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.12.2024 № 1353-р «Національний план управління відходами до 2033 року».
- 29–37. Директиви ЄС (2008/98/ЄС; 1999/31/ЄС; 94/62/ЄС; 2006/66/ЄС; 2012/19/ЄС; 2000/53/ЄС; 2019/904/ЄС; 86/278/ЄЕС; 2001/42/ЄС).
38. Протокол про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції Еспо (ратифікований Законом України № 562-VIII від 01.07.2015).
39. ДСП 173-96 «Державні санітарні правила планування та забудови населених пунктів».
40. ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування та забудова територій».
41. ДБН В.2.4-2-2005 «Полігони твердих побутових відходів. Основні положення проектування».
42. ГБН В.2.2-35077234-001:2011 «Підприємства сортування та перероблення твердих побутових відходів».
43. Наказ МОЗ України від 19.06.1996 № 173 «Державні санітарні правила планування та забудови населених пунктів» (zareєстровано в Мін'юсті 24.07.1996 № 379/1404).
44. Наказ МОЗ України від 31.10.2024 № 1827 «Державні санітарні норми та правила щодо управління медичними відходами».
45. ДСТУ-Н Б В.2.2-7:2013 «Настанова з улаштування контейнерних майданчиків».
- 46–55. Інші накази міністерств (екології, будівництва, МОЗ, Мінагрополітики тощо).
- 56–57. Санітарні та протиепідемічні правила щодо планування та медичних відходів (МОЗ України).
58. Закон України «Про побічні продукти тваринного походження...» (питання поводження з відходами тваринного походження).
59. Правила щодо забезпечення родючості ґрунтів і застосування агрохімікатів (наказ Мінагрополітики від 24.11.2021 № 382).
60. Доповідь про стан навколишнього природного середовища Закарпатської області у 2024 році.
61. Карта ґрунтів України. <https://superagronom.com/karty/karta-gruntiv-ukrainy#win2>
62. Екологічний паспорт Закарпатської області за 2022 рік.
63. Google Maps. <https://www.google.com.ua/maps/>
64. Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад України.
65. Статистичний збірник «Чисельність населення» (станом на 01.01.2022). http://db.ukrcensus.gov.ua/PXWEB2007/ukr/publ_new1/2022/zb_chuselnist.pdf

Додаток 1
до Місцевого плану управління відходами
Вишківської селищної територіальної громади Хустського району Закарпатської області до 2035 року

Таблиця 1. Чисельність населення територіальної громади

Рік Назва показника	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік	2025 рік
1	2	3	4	5	6	7
Всього, тис. осіб у тому числі:	17,870	17,570	17,500	16,500	16,200	15,991
міського, тис. осіб	-	-	-	-	-	-
селищного, тис. осіб	8,350	8,310	8,230	8,185	8,170	8,045
сільського, тис. осіб	9,500	9,260	9,270	8,315	8,030	7,946

Джерела інформації: дані ОМС Вишківської СелТГ

Додаток 2
до Місцевого плану управління відходами
Вишківської селищної територіальної громади Хустського району
Закарпатської області до 2035 року

Таблиця 1. Прогноз чисельності населення територіальної громади

Назва показника	Рік	2026 рік	2030 рік	2035* рік
1		2	3	4
Чисельність населення, тис. осіб		15,991	17,218	17,063
у тому числі:				
міського, тис. осіб		-	-	-
селищного, тис. осіб		8,045	8,660	8583
сільського, тис. осіб		7,946	8,558	8,480

Джерела інформації: дані офіційних прогнозів РПУВ

*Відповідно до статистичних даних та загальнодержавних демографічних тенденцій очікується поступове скорочення чисельності населення. В умовах воєнного стану та обмеженості актуальних статистичних даних прогнозні розрахунки чисельності населення беруться відповідно до положень РПУВ Закарпатської області до 2034 року.

Додаток 3
до Місцевого плану управління відходами
Вишківської селищної територіальної громади Хустського району Закарпатської області до 2035 року

Таблиця 1. Дані щодо управління відходами на території територіальної громади

№	Види відходів	Одиниці виміру	Параметри управління відходами					
			Утворення відходів	Збирання та перевезення відходів	Ввезення відходів на територію територіальної громади	Вивезення відходів за межі територіальної громади	Відновлення відходів	Видалення відходів
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Побутові відходи	т.	6061	2215	0	2215	0	0
2	Небезпечні відходи		0	0	0	0	0	0
3	Відходи промисловості		0	0	0	0	0	0
4	Рослинні відходи сільського господарства та лісового господарства, харчопереробної промисловості, деревні відходи, біовідходи		0	0	0	0	0	0
5	Відходи упаковки		0	0	0	0	0	0
6	Відходи електричного та електронного обладнання		0	0	0	0	0	0
7	Відходи батарей і акумуляторів		0	0	0	0	0	0
8	Медичні відходи	т.	0,103			0,103		
9	Транспортні засоби, строк експлуатації яких закінчився		0	0	0	0	0	0
10	Осади стічних вод від комунальних очисних споруд		0	0	0	0	0	0
11	Відходи, що біологічно розкладаються		0	0	0	0	0	0
	Усього	т.	6061,103	2215	0	2215,103	0	0

Джерела інформації: дані ОМС Вишківської СелТГ, розрахункові дані

Додаток 4
до Місцевого плану управління відходами
Вишківської селищної територіальної громади Хустського району
Закарпатської області до 2035 року

Таблиця 1. Об'єкти управління відходами

№	Найменування об'єкту	Кількість	Відповідність РПУВ
1	2	3	4
1	Об'єкти управління побутовими відходами		
1.1	Пункти роздільного збирання побутових відходів		
	Діючі	-	-
	Будуються	-	-
	Закриті	-	-
1.2	Сміттеперевантажувальні станції	-	-
	Діючі	-	-
	Будуються	-	-
	Закриті	-	-
1.3	Сміттесортувальні станції	-	-
	Діючі	-	-
	Будуються	-	-
	Закриті	-	-
1.4	Об'єкти перероблення відходів	-	-
	Діючі	-	-
	Будуються	-	-
	Закриті	-	-
1.5	Об'єкти біологічного оброблення відходів (компостування)	-	-
	Діючі	-	-
	Будуються	-	-
	Закриті	-	-
1.6	Місця розміщення відходів (у т.ч. полігони та звалища)	-	-
	Діючі	-	-
	Будуються	-	-
	Закриті	-	-
2	Об'єкти управління небезпечними відходами		
		-	-
		-	-
3	Об'єкти управління відходами промисловості		
		-	-
4	Об'єкти управління рослинними відходами сільського господарства та лісового господарства, харчопереробної промисловості, деревні відходи, біовідходами		
		-	-
		-	-

Джерела інформації: дані ОМС Вишківської ТГ

Додаток 5
до Місцевого плану управління відходами
Вишківської селищної територіальної громади Хустського району
Закарпатської області до 2035 року

Таблиця 1. Фінансування заходів з управління відходами

Джерела фінансування	Одиниці виміру	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік	2025 рік
1	2	3	4	5	6	7
Фінансування усього, у т.ч.	тис. грн.	49,0	42,0	99,0	0	28,0
1. З державного бюджету	тис. грн.	0	0	0	0	0
2. З бюджету Автономної Республіки Крим, області, міст Київ та Севастопіль	тис. грн.	0	0	0	0	0
3. З бюджету територіальної громади, у т.ч.	тис. грн.	49,0	42,0	99,0	0	128,0
з фонду ОНПС територіальної громади	тис. грн.	0	0	0	0	0
4. З бюджетів інших територіальних громад (у т.ч. за договорами співробітництва територіальних громад)	тис. грн.	0	0	0	0	0
5. Фінансові внески, сплачені виробниками організації розширеної відповідальності виробника для виконання своїх зобов'язань	тис. грн.	0	0	0	0	0
6. За рахунок коштів суб'єктів господарювання	тис. грн.	0	0	0	0	0
7. З інших джерел	тис. грн.	0	0	0	0	0

Джерела інформації: дані ОМС Вишківської ТГ

Додаток 6
до Місцевого плану управління відходами
Вишківської селищної територіальної громади Хустського району
Закарпатської області до 2035 року

Таблиця 1. Надходження до бюджету територіальної громади

Бюджет територіальної громади	Рік				
	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік	2025 рік
1	2	3	4	5	6
Загальний фонд (без врахування трансфертів), тис. грн.	31976,9	41092,2	46024,7	54539,6	74057,9
Загальний бюджет (з врахуванням трансфертів), тис. грн.	146760,9	131377,8	154824,7	156605,7	192977,9
Загальний бюджет (без врахування трансфертів), тис. грн.	36108,0	51458,2	59821,4	62977,2	93408,4
Бюджет розвитку (дохідна частина), тис. грн.	300,9	38,0	0,0	0,0	17,6
Фонд охорони навколишнього природного середовища, тис. грн.	11,9	20,5	32,1	44,5	41,4

Джерела інформації: дані ОМС Вишківської ТГ

Додаток 7
до Місцевого плану управління відходами
Вишківської селищної територіальної громади Хустського району Закарпатської області до 2035 року

Таблиця 1. Дані щодо управління відходами на території територіальної громади за 2021–2025 рр.

№	Показники	Рік	Одиниці виміру	2021	2022	2023	2024	2025
				рік	рік	рік	рік	рік
1	2	3	4	5	6	7	8	
1	Утворення відходів ^{1*}	т.	6659	6632	6253	6140	6030	
2	Збирання та перевезення відходів на об'єкти управління відходами ^{2*}	т.	1287	1384	1512	1689	2215	
3	Ввезення відходів на територію територіальної громади	т.	0	0	0	0	0	
4	Вивезення відходів за межі територіальної громади	т.	1287	1384	1512	1689	2215	
5	Відновлення відходів	т.	0	0	0	0	0	
6	Видалення відходів	т.	0	0	0	0	0	

Джерела інформації: дані ОМС Вишківської ТГ,

1*- розрахункові дані

2*- дані перевізника

Додаток 8
до Місцевого плану управління відходами

Вишківської селищної територіальної громади Хустського району Закарпатської області до 2035 року

Таблиця 1. Прогноз щодо управління відходами на території територіальної громади

№	Назва об'єктів та показники управління	Рік	Одиниці виміру	2030 рік	2035 рік
1	2	3	4	5	6
1	Утворення відходів	т.	6526	6469	
2	Рівень охоплення населення послугами збирання та перевезення	%	50	85	
3	Збирання та перевезення відходів на об'єкти управління	т.	3263	5499	
4	Ввезення відходів на територію громади	т.	0	0	
5	Вивезення відходів за межі громади	т.	2628	4124	
6	Відновлення відходів	т.	635	1375	
7	Видалення відходів	т.	0	0	

Джерела інформації: розрахункові прогнозні дані, аналіз даних РПУВ

Різниця між обсягами утворення та збирання побутових відходів зумовлена рівнем охоплення населення послугами з управління побутовими відходами (50% у 2030 році та 85% у 2035 році), відповідно до сценарних показників РПУВ Закарпатської області.

Усі зібрані побутові відходи спрямовуються на операції відновлення та видалення відповідно до прийнятої системи управління відходами.

Додаток 9
до Місцевого плану управління відходами
Вишківської селищної територіальної громади Хустського району
Закарпатської області до 2035 року

Таблиця 1. Охоплення утворювачів побутових відходів послугами з управління побутовими відходами

Населені пункти	Охоплення договорами на послуги із збирання та перевезення побутових відходів		Тариф на послуги з управління побутовими відходами	
	Кількість договорів/населення, осіб	Кількість організацій, установ та інших суб'єктів господарювання, одиниць	грн./м³	грн. на дворогосподарство в місяць
1	2	3	4	5
смт Вишково	893/2679	32	368,77	98,2
с. Велятино	68/204	5	368,77	98,2
с. Шаян	146/438	49	368,77	98,2
с. Модьорош	34/102	-	368,77	98,2
с. Ракош	107/321	-	368,77	98,2
с Яблунівка	52/156	-	368,77	98,2
Разом:	1300/3900	86		

Джерела інформації: дані ОМС Вишківської ТГ, дані перевізника

Охоплення населення договорами на послуги з управління побутовими відходами становить 3900 осіб, що від загальної чисельності населення громади (15991 особа) відповідає приблизно 24,4 %.

Неповне охоплення населення послугою зумовлене:

- нерівномірністю укладання договорів у сільських населених пунктах;
- обмеженою доступністю послуги в окремих територіях садибної забудови;
- частковим самостійним поводженням із побутовими відходами в приватному секторі;
- наявністю неформального (поза договірною) поводження з відходами.

Поданий показник відображає фактичний стан системи на базовому етапі планування та використовується як вихідна база для прогнозного нарощування охоплення до 85% у 2035 році, відповідно до сценарію розвитку, наведеного в МПУВ

Додаток 10
до Місцевого плану управління відходами
Вишківської селищної територіальної громади Хустського району Закарпатської області до 2035 року

Таблиця 1. Цілі та цільові показники МПУВ

№	Цільові показники	Рівень цільового показника	Фактичне значення	Значення цільових показників		
				2026 рік	2027–2030 роки	2031–2035 роки
1	Інституційна структура системи управління відходами територіальної громади Загальна ціль: зменшення захоронення побутових відходів – до 2033 року кількість захоронення побутових відходів необхідно зменшити на 30 відсотків їх загального обсягу.					
1.1	Внесення змін до місцевих програм щодо реалізації заходів РПУВ, % від загальної кількості	РПУВ/М	–	–	так	так
1.2	Розроблення плану моніторингу реалізації МПУВ та встановлення процедур виконання моніторингу, % від загальної кількості	М	–	–	так	так
1.3	Визначення морфологічного складу побутових відходів у громаді, % від загальної кількості	М	–	–	так	так
1.4	Підготовка річного звіту про виконання МПУВ, % від необхідної кількості	М	–	так	так	так
2	Управління побутовими відходами Загальна ціль: створення та забезпечення роботи місцевої системи управління відходами, яка забезпечить зменшення навантаження на довкілля.					
2.1	Рівень підготовки до повторного використання та рециклінгу побутових відходів (% їх маси)	РПУВ/М	0%	10%	20%	25%
2.2	Зменшення захоронення побутових відходів (до 2033 року - на 30% загального обсягу), % від базового рівня захоронення	РПУВ/М	100%	100%	90%	70%
2.3	Зменшення захоронення біовідходів у складі ПВ (до 2030 року - на 10%, до 2033 року - до 15%), % від базового рівня	РПУВ/М	100%	100%	90%	15%
3	Управління небезпечними відходами Загальна ціль: створення та забезпечення роботи місцевої системи управління відходами, яка забезпечить зменшення навантаження на довкілля.					
3.1	Створення секцій для збору небезпечних відходів у складі побутових в стаціонарних та/або мобільних пунктів збирання, одиниць	М	–	–	1	-
3.2	Закупівля контейнерів для збору небезпечних відходів, % від необхідної кількості	М	–	–	реалізація	завершено
3.3	Проведення інвентаризації об'єктів утворення та оброблення небезпечних відходів, так/ні	М	–	–	так	так

№	Цільові показники	Рівень цільового показника	Фактичне значення	Значення цільових показників		
				2026 рік	2027–2030 роки	2031–2035 роки
4	Управління відходами промисловості <i>Загальна ціль: створення та забезпечення роботи місцевої системи управління відходами, яка забезпечить зменшення навантаження на довкілля.</i>					
4.1	Розроблення Планів управління відходами підприємств, установ та організацій з урахуванням РПУВ та МПУВ, % від необхідної кількості	М	–	–	реалізація	завершено
4.2	Відновлення промислових відходів, % від необхідної кількості	М	–	–	реалізація	завершено
5	Управління рослинними відходами сільського та лісового господарства, харчопереробної промисловості, деревними відходами, біовідходами <i>Загальна ціль: створення та забезпечення роботи місцевої системи управління відходами, яка забезпечить зменшення навантаження на довкілля.</i>					
5.1	Відновлення відходів сільського господарства приватної забудови, одиниць	М	–	–	1	1
6	Управління відходами упаковки <i>Загальна ціль: створення та забезпечення роботи місцевої системи управління відходами, яка забезпечить зменшення навантаження на довкілля.</i>					
6.1	Цільові показники з управління відходами упаковки визначаються законодавством та впроваджуються після прийняття Закону України «Про упаковку та відходи упаковки» (механізм розширеної відповідальності виробника)	М	–	–	–	впровадження після набрання чинності законом
7	Управління відходами електричного та електронного обладнання <i>Загальна ціль: створення та забезпечення роботи місцевої системи управління відходами, яка забезпечить зменшення навантаження на довкілля.</i>					
7.1	Цільові показники з управління відходами електричного та електронного обладнання визначаються законодавством та впроваджуються після прийняття відповідного закону (механізм розширеної відповідальності виробника)	М	–	–	–	впровадження після набрання чинності законом
8	Управління відходами батарей та акумуляторів <i>Загальна ціль: створення та забезпечення роботи місцевої системи управління відходами, яка забезпечить зменшення навантаження на довкілля.</i>					
8.1	Цільові показники з управління відходами батарей та акумуляторів визначаються законодавством та впроваджуються після прийняття відповідного закону (механізм розширеної відповідальності виробника)	М	–	–	–	впровадження після набрання чинності законом
9	Управління медичними відходами <i>Загальна ціль: створення та забезпечення роботи місцевої системи управління відходами, яка забезпечить зменшення навантаження на довкілля.</i>					
9.1	Проведення семінарів та тренінгів для працівників медичних закладів з питань управління відходами, % від необхідної кількості	М	–	–	так	так
9.2	Створення інфраструктури для збирання медичних відходів та транспортування їх на регіональний об'єкт оброблення, % від необхідної кількості	М	–	–	реалізація	завершено

№	Цільові показники	Рівень цільового показника	Фактичне значення	Значення цільових показників		
				2026 рік	2027–2030 роки	2031–2035 роки
10	Управління транспортними засобами, строк експлуатації яких закінчився Загальна ціль: створення та забезпечення роботи місцевої системи управління відходами, яка забезпечить зменшення навантаження на довкілля.					
10.1	Проведення дослідження щодо визначення потреби у створенні об'єктів з приймання та розбирання (перевезення) знятих з експлуатації транспортних засобів на території громади, так/ні	М	–	–	так	так
11	Управління осадами стічних вод від комунальних очисних споруд Загальна ціль: створення та забезпечення роботи місцевої системи управління відходами, яка забезпечить зменшення навантаження на довкілля.					
11.1	Розроблення та реалізація плану утилізації осадів, так/ні	М	–	–	реалізація	завершено
12	Управління відходами, що біологічно розкладаються Загальна ціль: створення та забезпечення роботи місцевої системи управління відходами, яка забезпечить зменшення навантаження на довкілля.					
12.1	Проведення наукового дослідження можливостей відновлення відходів сільського господарства приватної забудови, так/ні	М	–	–	так	так

Умовні позначення:

РПУВ - цільовий показник, визначений Регіональним планом управління відходами у Закарпатській області до 2034 року;

М – цільовий показник місцевого рівня;

«так» – захід підлягає виконанню у відповідному періоді;

«реалізація»/«завершено» – стадія виконання заходу;

«–» – показник на відповідний період не встановлюється.

Примітка. Цільові показники розділу 2 встановлено відповідно до ст. 37 Закону України «Про управління відходами» та РПУВ. Для потоків відходів, кількісні цілі за якими законодавством та РПУВ на місцевому рівні не встановлені (розділи 3, 4, 5, 9, 10, 11, 12), запроваджено процедурні (індикативні) показники виконання заходів, що забезпечують можливість моніторингу їх реалізації. Цільові показники з управління відходами упаковки, відходами електричного та електронного обладнання, батареями та акумуляторами (розділи 6–8) визначаються та впроваджуються після прийняття відповідного законодавства про розширену відповідальність виробника. Уточнення кількісних показників здійснюватиметься під час чергового перегляду МПУВ за результатами інвентаризації відходів та формування системи обліку.

Додаток 11
до Місцевого плану управління відходами
Вишківської селищної територіальної громади Хустського району
Закарпатської області до 2035 року

Таблиця 1. Цільові показники РПУВ, прийняті для МПУВ

Цільові показники	Фактичні значення	Значення локалізованих цільових показників РПУВ			Значення цільових показників, прийнятих для МПУВ		
	2026 рік	2026 рік	2030 рік	2033 рік	2030 рік	2033 рік	2035 рік
1	2	3	4	5	6	7	8
Цільові показники, прийняті для МПУВ							
Цільові показники з управління побутовими відходами							
Рівень підготовки до повторного використання та рециклінгу побутових відходів (% їх маси)	0%	10%	20%	23%	20%	23%	25%
Зменшення захоронення побутових відходів до 2033 року кількість захоронення побутових відходів необхідно зменшити на 30% їх загального обсягу побутових відходів	100%	-	-	70%	90%	70%	70%
Зменшення захоронення біовідходів до 2030 року на 10% обсягу біовідходів, які утворюються у складі побутових відходів, та до 2033 року зменшення до 15% захоронення біовідходів	100%	-	90%	15%	90%	15%	15%
Охоплення населення послугою з управління побутовими відходами, %	24,4%	-	-	85%	50%	75%	85%
Впровадження системи роздільного збирання ПВ (щорічне збільшення охоплення на 10%) починаючи з другого року дії місцевих планів управління відходами, % охоплення населення	-	-	40%	70%	-	40%	70%
Показники національного та регіонального рівня (на місцевому рівні як зобов'язання не встановлюються)							
Цільові показники з управління відходами упаковки							
Цільові показники з управління відходами упаковки визначаються законодавством про упаковку та відходи упаковки і будуть впроваджені після прийняття Закону України “Про упаковку та відходи упаковки”. Цей законопроект передбачає, що на наступний рік після введення в дію цього закону загальна норма рециклінгу становитиме 30 відсотків із визначенням відсотка рециклінгу окремо для кожного виду відходів (папір, картон, скло, пластмаси, чорні метали, алюміній, дерево) із подальшим збільшенням щороку					Не застосовується на місцевому рівні		
Цільові показники управління відходами батарей та акумуляторів							
Цільові показники з управління відходами батарей та акумуляторів визначаються законодавством про батареї та акумулятори і будуть впроваджені після прийняття закону про батареї, акумулятори та відходи батарей та акумуляторів					Не застосовується на місцевому рівні		
Цільові показники з управління відходами електричного та електронного обладнання							
Цільові показники з управління (збирання, підготовка до повторного використання, рециклінг та відновлення) відходами електричного та електронного обладнання визначаються законодавством про відходи електричного та електронного обладнання та будуть впроваджені після прийняття закону про електричне та електронне обладнання, відходи електричного та електронного обладнання, який встановлюватиме розширену відповідальність виробника для відходів електричного та електронного обладнання					Не застосовується на місцевому рівні		
Цільові показники з управління відходами транспортних засобів, знятих з експлуатації							
Цільові показники щодо повторного використання, рециклінгу та відновлення відходів транспортних засобів, знятих з експлуатації, визначаються відповідним законодавством та будуть впроваджені після прийняття закону про управління					Не застосовується на місцевому рівні		

транспортними засобами, знятими з обліку, який встановлюватиме розширену відповідальність виробника для відходів транспортних засобів, знятих з експлуатації	
Цільові показники з управління відходами мастил (олив)	
Цільові показники з управління (рециклінгу та відновлення) відходами мастил (олив) визначаються відповідним законодавством та будуть впроваджені після прийняття відповідного закону з управління відходами мастил (олив), який встановлюватиме розширену відповідальність виробника для відходів мастил (олив)	Не застосовується на місцевому рівні
Цільові показники з управління відходами шин	
Цільові показники з управління (рециклінгу та відновлення) відходами шин визначаються відповідним законодавством та будуть впроваджені після прийняття закону про управління транспортними засобами, знятими з обліку, який встановлюватиме розширену відповідальність виробника для відходів шин	Не застосовується на місцевому рівні
Цільові показники з управління відходами будівництва та знесення	
Цільові показники з управління (рециклінгу та відновлення) відходами будівництва та знесення будуть впроваджені після прийняття відповідного акта Кабінету Міністрів України щодо управління відходами будівництва та знесення	Не застосовується на місцевому рівні
Підготовка до повторного використання, рециклінгу та інше відновлення матеріалів, включаючи операції із зворотного заповнення з використанням відходів на заміщення інших матеріалів, відходів будівництва та знесення, що не є небезпечними, за винятком природних матеріалів, визначених в Національному переліку відходів, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 20 жовтня 2023 р. №1102, за кодом 17 05 04 (вид відходів: ґрунт та каміння інші, ніж зазначені за кодом 17 05 03), повинні бути збільшені мінімум до 70%	Не застосовується на місцевому рівні

Умовні позначення:

НПУВ - Національний план управління відходами;

РПУВ - Регіональний план управління відходами у Закарпатській області до 2034 року;

МПУВ - Місцевий план управління відходами;

«—» - показник на відповідний період не встановлюється;

«не застосовується» - показник належить до національного/регіонального рівня або до потоків, регульованих законодавством про розширену відповідальність виробника (РВВ), і на рівні громади як зобов'язання не встановлюється.

¹ Цільові показники рециклінгу встановлено відповідно до ст. 37 Закону України «Про управління відходами»: не менше 10% до 2025 р., 20% до 2030 р., 25% до 2035 р.; значення 2026 р. - проміжний орієнтир, 2033 р. - локалізація РПУВ.

² Показник зменшення захоронення біовідходів відтворює формулювання РПУВ; база обчислення - обсяг біовідходів, що утворюються у складі ПВ; деталізація цілі за роками здійснюється у плані заходів МПУВ.

Додаток 12

до Місцевого плану управління відходами

Вишківської селищної територіальної громади Хустського району Закарпатської області до 2035 року

Таблиця 1. Технічне забезпечення збирання побутових відходів

№	Найменування населеного пункту	Кількість контейнерних майданчиків, одиниць			Тип контейнерів м³	Кількість контейнерів		
		Загальна потреба	Наявні	Потреба у створенні		Загальна потреба	Наявні	Потреба у придбанні
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	смт Вишково	1	1	0	0,12;1,1	2774	4	2770
2	с. Велятино	1	1	0	-/-	1525	0	1525
3	с. Шаян	1	0	1	-/-	180	0	180
4	с. Модьорош	1	0	1	-/-	125	0	125
5	с. Ракош	1	0	1	-/-	380	0	380
6	с Яблунівка	1	0	1	-/-	480	0	480
		6	2	4		5464	0	5460

Джерела інформації: дані ОМС Вишківської ТГ, дані прогнозування

Додаток 13
до Місцевого плану управління відходами
Вишківської селищної територіальної громади Хустського району
Закарпатської області до 2035 року

Таблиця 1. Перелік пунктів роздільного збирання побутових відходів

Місце розташування	Види відходів, що приймаються	Спосіб організації діяльності	Джерела фінансування витрат на здійснення роздільного збирання побутових відходів	Початок експлуатації, рік
2	3	4	5	6
Селище Вишково, село Велятино	Побутові відходи (відходи домогосподарств та подібні відходи комерційних організацій, промислових підприємств, установ), включаючи окремо зібрані фракції 20 01 01 Папір та картон 20 01 02 Скло 20 01 33* Батареї і акумулятори включені в 16 06 01, 16 06 02, 16 06 03, та невідсортовані батареї і акумулятори, що містять ці батареї 20 01 34 Батареї та акумулятори інші, ніж зазначені в 20 01 33 20 01 35* Списане електричне і електронне обладнання інше, ніж зазначено в 20 01 21 та 20 01 23, що містить небезпечні компоненти 20 01 36 Списане електричне і електронне обладнання інше, ніж зазначене в 20 01 21, 20 01 23 та 20 01 35 20 01 39 Пластмаса 20 01 40 Метал 20 03 07 Великогабаритні відходи	Спеціально обладнана територія для збирання побутових відходів з використанням або без використання контейнерів та пресувального обладнання, а також майданчик для зберігання роздільно зібраних відходів	Бюджет ТГ, інші джерела	2028

Джерела інформації: дані планування ОМС Вишківської СТГ

Додаток 14
до Місцевого плану управління відходами
Вишківської селищної територіальної громади Хустського району
Закарпатської області до 2035 року

Таблиця 1. Загальна потреба у фінансуванні заходів МПУВ

№*	Найменування витрат	Кількість	Потреба у фінансуванні
		одиниць	тис. грн
1	2	3	4
	Усього за МПУВ		16510
1	Створення та розвиток інституційної структури системи управління відходами територіальної громади		600
1.1	Розроблення / доопрацювання комунікаційної стратегії з управління побутовими відходами		200
1.2	Проведенні кампанії з підвищення обізнаності та свідомості населення щодо управління відходами (організація конференцій та засідань за круглим столом, популяризація у засобах масової інформації тощо), у т.ч. стосовно розширення компостування відходів утворювачами на присадибних і садових земельних ділянках		100
1.3	Виявлення та ліквідація несанкціонованих сміттєзвалищ		300
2	Управління побутовими відходами		15910
2.1	Визначення морфологічного складу побутових відходів ,розроблення тарифів та норм надання послуг з управління побутовими відходами для населених пунктів Вишківській СелТГ	3	200
2.2	Створення / облаштування контейнерних майданчиків	4	120
2.3	Створення матеріально-технічної бази (контейнерний парк для збирання змішаних відходів 0,12 м3)	5460	10920
2.4	Створення матеріально-технічної бази (контейнерний парк для збирання змішаних відходів 1,1 м3)	10	120
2.5	Створення матеріально-технічної бази (контейнерний парк для збирання ресурсоцінних відходів 1,1 м3)	10	150
2.6	Створення / облаштування Пункту роздільного збирання побутових відходів	2	400
2.7	Придбання машини для збору та транспортування відходів	1	4000

Джерела інформації: дані планування ОМС Вишківської ТГ

Додаток 15
до Місцевого плану управління відходами
Вишківської селищної територіальної громади Хустського району Закарпатської області до 2035 року

Таблиця 1. Плановий розподіл обсягів фінансування за джерелами фінансування

	<u>2026</u> рік	<u>2027</u> рік	<u>2028</u> рік	<u>2029</u> рік	<u>2030</u> – <u>2035</u> рік рік	Всього
1	2	3	4	5	6	7
Потреба у фінансуванні заходів МПУВ, тис. грн	4340	1260	1560	1190	8160	16510
бюджет територіальної громади, тис. грн	240	40	440	40	240	1000
бюджет Автономної Республіки Крим, області, міст Київ та Севастопіль, тис. грн	0	0	0	0	0	0
державний бюджет, тис. грн	0	0	0	0	0	0
кошти надавачів послуг, тис. грн	100	130	30	60	0	320
інші джерела, тис. грн	4000	1090	1090	1090	7920	15190

Джерела інформації: дані планування ОМС Вишківської ТГ

[illegible]

13.1.	Заходи не передбачені		Плановий показник не встановлюється	Плановий показник не встановлюється	Плановий показник не встановлюється	Плановий показник не встановлюється	Плановий показник не встановлюється	Плановий показник не встановлюється	-
-------	-----------------------	--	---	---	---	---	---	---	---

Джерела інформації: дані планування ОМС Вишківської СелТГ

Додаток 17
до Місцевого плану управління відходами
Вишківської селищної територіальної громади Хустського району Закарпатської області до 2035 року

Таблиця 1. Завдання та заходи МПУВ

№	Назва заходу	Строк виконання	Обсяг фінансування, тис. грн	Джерело фінансування	Відповідальні за виконання	Індикатор виконання
1	2	3	4	5	6	7
1.	Розділ І. Створення та розвиток інституційної структури системи управління відходами територіальної громади					
1.1.	Завдання 1.1. Забезпечення реалізації МПУВ					
1.1.1.	Захід 1.1.1. Створення робочої групи з реалізації та моніторингу виконання МПУВ	2026	Не потребує додаткового фінансування	-	ОМС Вишківської СелТГ	Створено робочу групу, проводяться засідання
1.1.2.	Захід 1.1.2. Підготовка річного звіту про виконання МПУВ	2028	Не потребує додаткового фінансування	-	ОМС Вишківської СелТГ	Річні звіти, підготовлені та опубліковані
1.1.3.	Захід 1.1.3. Внесення змін в місцеві програми щодо реалізації заходів МПУВ	2026-2027	Не потребує додаткового фінансування	-	ОМС Вишківської СелТГ	Внесені зміни у місцеві програми управління відходами та охорони навколишнього природного середовища для відповідності МПУВ
1.1.4.	Захід 1.1.4. Участь в реалізації заходів РПУВ в Хустському кластері	2026-2035	Не потребує додаткового фінансування	-	ОМС Вишківської СелТГ	Участь в робочих нарадах, круглих столах
1.2	Завдання 1.2. Вдосконалення інституційної структури та зміцнення кадрового потенціалу в сфері управління відходами					
1.2.1	Захід 1.2.1. Участь працівників відповідних виконавчих підрозділів міської ради у навчальних програмах та заходах для підвищення кваліфікації представників ОМС з питань управління відходами	2026-2035	Визначається на етапі реалізації МПУВ	Бюджет Вишківської СелТГ	ОМС Вишківської СелТГ	Проведені заходи щодо підвищення кваліфікації фахівців органів місцевого самоврядування у сфері управління побутовими відходами
1.2.2.	Захід 1.2.2. Інформаційно консультативна робота з місцевим бізнесом: проведення роз'яснювальних заходів щодо необхідності участі працівників суб'єктів господарювання у навчальних програмах для підвищення кваліфікації з питань управління відходами	2026-2035	Визначається на етапі реалізації МПУВ	Бюджет Вишківської СелТГ	ОМС Вишківської СелТГ	Проведені заходи щодо необхідності участі працівників суб'єктів господарювання у навчальних програмах для підвищення кваліфікації з питань управління відходами
1.2.3.	Захід 1.2.3. Проведення заходів з підвищення обізнаності з управління відходами у шкільних та дошкільних навчальних закладах, закладах передвищої освіти	2026-2035	Не потребує додаткового фінансування	-	Заклади освіти, ОМС Вишківської СелТГ	Проведені навчальні заходи

1.3.	Завдання 1.3. Вдосконалення системи інформаційного забезпечення сфери управління з відходами					
1.3.1.	Захід 1.3.1. Створення та підтримка функціонування системи моніторингу реалізації МПУВ	2026-2035	Не потребує додаткового фінансування	-	ОМС Вишківської СелТГ	Функціонування системи моніторингу реалізації МПУВ
1.3.2.	Захід 1.3.2. Створення на веб-порталі Вишківської СелТГ окремого тематичного розділу з інформацією щодо управління відходами, подання актуальної інформації	2026-2035	Не потребує додаткового фінансування	-	ОМС Вишківської СелТГ	Наявність на веб-порталі Вишківської СелТГ окремого тематичного розділу з інформацією щодо управління відходами, подання актуальної інформації
1.4.	Завдання 1.4. Підвищення обізнаності та свідомості населення щодо управління відходами					
1.4.1.	Захід 1.4.1. Розроблення/доопрацювання комунікаційної стратегії з управління побутовими відходами	2026	200	Місцевий бюджет	ОМС Вишківської СелТГ	Наявність комунікаційної стратегії з управління побутовими відходами
1.4.2.	Захід 1.4.2. Проведення кампанії з підвищення обізнаності та свідомості населення щодо управління відходами	2026-2035	50	Місцевий бюджет	ОМС Вишківської СелТГ	Проведені інформаційні кампанії з підвищення обізнаності та свідомості населення щодо управління відходами
1.4.3.	Захід 1.4.3. Проведення інформаційної кампанії стосовно розширення компостування відходів утворювачами на присадибних, дачних і садових земельних ділянках	2026-2035	50	Місцевий бюджет	ОМС Вишківської СелТГ	Проведення інформаційної кампанії стосовно розширення компостування відходів утворювачами на присадибних, дачних і садових земельних ділянках
1.4.4.	Захід 1.4.4. Виявлення та ліквідація несанкціонованих сміттєзвалищ	На постійній основі	300	Місцевий бюджет	ОМС Вишківської СелТГ	Кількість ліквідованих та рекультивованих несанкціонованих звалищ
2	Розділ II. Управління побутовими відходами					
2.1.	Завдання 2.1. Вдосконалення та підтримання системи управління побутовими відходами територіальної громади					
2.1.1.	Захід 2.1.1. Визначення морфологічного складу побутових для населених пунктів Вишківській СелТГ	Щорічно навесні та восени	Визначається на етапі реалізації МПУВ	-	ОМС Вишківської СелТГ, перевізник ПВ	Визначено морфологічного складу твердих побутових відходів в населених пунктах громади
2.1.2.	Захід 2.1.2. Визначення норм надання послуг з управління побутовими відходами для населених пунктів Вишківській СелТГ	Один раз на 5 років	200	Кошти надавачів послуг	ОМС Вишківської СелТГ	Визначено норми надання послуг з управління побутовими відходами
2.1.3.	Захід 2.1.3. Забезпечення послугою з управління побутовими відходами жителів населених пунктів громади	На постійній основі	Визначається на етапі реалізації МПУВ	Місцевий бюджет	ОМС Вишківської СелТГ, Перевізник ПВ	Кількість укладених договорів з управління побутовими відходами з жителями населених пунктів громади
2.2.	Завдання 2.2. Розвиток інфраструктури збирання побутових відходів					
2.2.1.	Захід 2.2.1. Розширення та оновлення матеріально-технічної бази (контейнерний парк для збирання змішаних відходів 0,12м³)	2027-2035	10920	кошти міжнародної технічної допомоги, інші не заборонені законом джерела	ОМС Вишківської СелТГ	Закуплено контейнери для збирання змішаних відходів

2.2.2.	Захід 2.2.2. Створення матеріально-технічної бази (контейнерний парк для збирання змішаних відходів 1,1 м³)	2027-2028	120	кошти міжнародної технічної допомоги, інші не заборонені законом джерела	ОМС Вишківської СелТГ	Закуплено контейнери для збирання змішаних відходів
2.2.3.	Захід 2.2.3. Розширення та оновлення матеріально-технічної бази (контейнерний парк для збирання ресурсоцінних відходів/)	2027-2029	150	кошти міжнародної технічної допомоги, інші не заборонені законом джерела	ОМС Вишківської СелТГ	Закуплено контейнери для збирання ресурсоцінних відходів
2.2.4.	Захід 2.2.4. Створення /облаштування пунктів роздільного збирання побутових відходів	2028	400	Місцевий бюджет	ОМС Вишківської СелТГ	Облаштований пункт роздільного збирання побутових відходів
2.2.5.	Захід 2.2.5. Створення / облаштування контейнерних майданчиків	2027-2029	120	Кошти надавачів послуг	ОМС Вишківської СелТГ, Перевізник ПВ	Створення / облаштування контейнерних майданчиків
2.2.6.	Захід 2.2.6. Придбання машини для збору та транспортування відходів	2026	4000	кошти міжнародної технічної допомоги, інші не заборонені законом джерела	ОМС Вишківської СелТГ	Придбано сміттєвоз
2.2.7.	Захід 2.2.7. Запровадження роздільного збирання побутових відходів (окремих компонентів) із застосуванням мобільного ПРЗ	2029-2035	Визначається на етапі реалізації МПУВ	Визначається на етапі реалізації МПУВ	-	ОМС Вишківської СелТГ, Перевізник ПВ
3	Завдання 3. Розвиток ефективної системи оброблення (відновлення та видалення) побутових відходів					
3.1.	Завдання 3.1. Проектування та будівництво інфраструктури управління побутовими відходами територіальної громади					
3.1.1.	Участь у в міжмуніципальному співробітництві в Хустському кластері	2026-2035	Не потребує додаткового фінансування	В межах бюджетів об'єднаних громад та Закарпатської ОВА	Органи районних адміністрацій, Закарпатської ОВА, об'єднаних громад	Угоди про міжмуніципальне співробітництво укладені
4.	Розділ III. Управління небезпечними відходами					
4.1.	Заходи не передбачені	-	-	-	-	-
5.	Розділ IV. Управління відходами промисловості					
5.1.	Заходи не передбачені	-	-	-	-	-
6.	Розділ V. Управління рослинними відходами сільського господарства та лісового господарства, харчопереробної промисловості, деревними відходами, біовідходами					
6.1.	Завдання 1. Проведення дослідження щодо визначення необхідності створення компостувальної станції у Вишківській СелТГ					
6.2.	Завдання 2. Проведення інформаційної компанії з розвитку інфраструктури оброблення відходів зелених насаджень та біовідходів в приватних домогосподарствах					
6.2.1.	Подрібнення рослинних відходів від утримання зелених насаджень	-	-	-	-	-
7.	Розділ VI. Управління відходами упаковки					
7.1.	Заходи не передбачені	-	-	-	-	-

8.	Розділ VII. Управління відходами електричного та електронного обладнання (БЕЕО)					
8.1.	Заходи не передбачені	-	-	-	-	-
9.	Розділ VIII. Управління відходами батарей і акумуляторів (ББА)					
9.1.	Заходи не передбачені	-	-	-	-	-
10.	Розділ IX. Управління медичними відходами					
10.1.	Завдання 1. Забезпечення ефективного управління медичними відходами					
10.1.1.	Розроблення та оновлення медичними закладами стандартних операційних процедур (СОП)	на постійній основі	Визначається на етапі реалізації МПУВ	Бюджет ЗОЗ	Адміністрації ЗОЗ	Наявність оновлених СОП
10.1.2.	Проходження працівниками медичних закладів, які залучені до виконання робіт з відходами, навчання, підготовки і перевірки знань щодо СОП	на постійній основі	Визначається на етапі реалізації МПУВ	Бюджет ЗОЗ	Адміністрації ЗОЗ	Проходження працівниками медичних закладів, які залучені до виконання робіт з відходами, навчання, підготовки і перевірки знань щодо СОП
10.1.3.	Здійснення нагляду та контролю за місцями утворення, зберігання та оброблення медичних відходів	на постійній основі	Визначається на етапі реалізації МПУВ	Бюджет ЗОЗ	Адміністрації ЗОЗ, ОМС Вишківській СелТГ	Проведення заходів з контролю за місцями утворення, зберігання та оброблення медичних відходів
11.	Розділ X. Управління транспортними засобами, строк експлуатації яких закінчився					
11.1.	Заходи не передбачені	-	-	-	-	-
12.	Розділ XI. Управління осадами стічних вод від комунальних очисних споруд					
12.1.	Заходи не передбачені	-	-	-	-	-
13.	Розділ XII. Управління відходами, що біологічно розкладаються					
13.1.	Заходи не передбачені	-	-	-	-	-

Джерела інформації: дані планування ОМС Вишківської СелТГ